

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**ANALIZA SPREMEMB RAČUNOVODSKIH USMERITEV V
ZAVAROVALNICI VZAJEMNA OD NJENE USTANOVITVE DALJE**

Ljubljana, september 2010

VIDA ŽURGA

IZJAVA

Študentka Vida Žurga izjavljam, da sem avtorica tega magistrskega dela, ki sem ga napisala v soglasju s svetovalko prof. dr. Slavko Kavčič, in da v skladu s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 3. september 2010

Podpis:

KAZALO

UVOD	1
1 RAČUNOVODSKE USMERITVE	5
1.1 Opredelitev računovodskih usmeritev	5
1.1.1 Slovenija	5
1.1.2 Mednarodna raven	6
1.2 Zakonodaja, ki vpliva na spremembe računovodskih usmeritev	7
1.2.1 Zakon o gospodarskih družbah.....	8
1.2.2 Slovenski računovodski standardi	9
1.2.3 Mednarodni računovodski standardi oziroma mednarodni standardi računovodskega poročanja	11
1.2.4 Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb.....	14
1.3 Splošne zahteve v zvezi z računovodskimi usmeritvami pri nas.....	16
1.3.1 Zakon o gospodarskih družbah.....	16
1.3.2 Slovenski računovodski standardi	17
1.4 Izbor in spremembe računovodskih usmeritev	20
2 POSLOVNI IN DAVČNI IZKAZ, NJUNE POVEZAVE TER POSLEDICE	22
2.1 Poslovni izkaz (ločeno za podjetje in za zavarovalnico)	22
2.1.1 Podjetje	22
2.1.2 Zavarovalnica	23
2.2 Davčni izkaz (ločeno za podjetje in za zavarovalnico).....	26
2.2.1 Podjetje	26
2.2.2 Zavarovalnica	28
2.3 Povezave poslovnega in davčnega izkaza.....	29
2.3.1 Vpliv poslovnega izkaza na davčni izkaz in obratno	29
2.3.2 Bilančna proti davčni politiki	31
2.3.3 Pomen stopnje povezanosti izkazov za njihove uporabnike	32
2.3.4 Povezanost davčnih in računovodskih izkazov v Sloveniji in drugod po Evropi	34
2.3.5 Posledice (ne)povezanosti poslovnega in davčnega izkaza.....	35
3 VZAJEMNA	36
3.1 Predstavitev Vzajemne zavarovalnice	36
3.1.1 Poslanstvo, vizija in vrednote Vzajemne.....	36
3.1.2 Dolgoročni in strateški cilji	38
3.1.3 Poslovanje.....	39
3.2 Posebnosti računovodenja v zavarovalnicah	41
3.2.1 Zavarovalna tveganja v Vzajemni in njihovo obvladovanje	41
3.2.2 Slovenski računovodski standard 32	42
3.2.3 Zakon o zavarovalništvu.....	51
3.2.4 Agencija za zavarovalni nadzor.....	51
4 VPLIV RAČUNOVODSKIH USMERITEV NA POSLOVNE IZKAZE V ZAVAROVALNICI	53
4.1 Gospodarska kategorija opredmetena osnovna sredstva (SRS 1).....	53
4.1.1 Opredelitev gospodarske kategorije	53

4.1.2	Računovodske usmeritve pri kategoriji opredmetena osnovna sredstva.....	54
4.1.3	Vpliv na poslovne izkaze	56
4.2	Gospodarska kategorija neopredmetena osnovna sredstva (SRS 2).....	57
4.2.1	Opredelitev gospodarske kategorije	57
4.2.2	Računovodske usmeritve pri kategoriji neopredmetena osnovna sredstva...	58
4.2.3	Vpliv na poslovne izkaze	59
4.3	Gospodarska kategorija finančne naložbe (SRS 3)	59
4.3.1	Opredelitev gospodarske kategorije	59
4.3.2	Računovodske usmeritve pri kategoriji finančne naložbe.....	60
4.3.3	Vpliv na poslovne izkaze	65
4.4	Gospodarska kategorija zaloge (SRS 4)	66
4.5	Gospodarska kategorija terjatve (SRS 5).....	66
4.5.1	Opredelitev gospodarske kategorije	66
4.5.2	Računovodske usmeritve pri kategoriji terjatve.....	67
4.5.3	Vpliv na poslovne izkaze	68
4.6	Gospodarska kategorija naložbene nepremičnine (SRS 6).....	68
4.6.1	Opredelitev gospodarske kategorije	68
4.6.2	Računovodske usmeritve pri kategoriji naložbene nepremičnine.....	68
4.6.3	Vpliv na poslovne izkaze	69
4.7	Amortiziranje (SRS 13)	69
4.7.1	Opredelitev amortiziranja.....	69
4.7.2	Računovodske usmeritve pri amortizaciji	70
4.7.3	Vpliv na poslovne izkaze	72

5 DAVČNI OBRAČUN IN VPLIV UPORABE RAČUNOVODSKIH

USMERITEV..... 72

5.1	Vpliv uporabe računovodskih usmeritev pri davčno priznanih prihodkih	72
5.2	Vpliv uporabe računovodskih usmeritev pri davčno priznanih odhodkih.....	73
5.3	Vpliv uporabe računovodskih usmeritev na postavko sprememb davčne osnove	75
5.4	Vpliv računovodskih usmeritev pri posameznih davčnih kategorijah na davčni izkaz	76
5.4.1	Gospodarska kategorija opredmetena osnovna sredstva.....	76
5.4.2	Gospodarska kategorija neopredmetena osnovna sredstva	77
5.4.3	Gospodarska kategorija finančne naložbe.....	77
5.4.4	Gospodarska kategorija zaloge.....	77
5.4.5	Gospodarska kategorija terjatev	77
5.4.6	Gospodarska kategorija naložbene nepremičnine	78
5.4.7	Amortiziranje	78

6 RAČUNOVODSKE USMERITVE V VZAJEMNI..... 79

6.1	Računovodske usmeritve po posameznih letih od ustanovitve dalje	79
6.1.1	Letno poročilo 2000	79
6.1.2	Letno poročilo 2001	79
6.1.3	Letno poročilo 2002	80
6.1.4	Letno poročilo 2003	82
6.1.5	Letno poročilo 2004	82
6.1.6	Letno poročilo 2005	82
6.1.7	Letno poročilo 2006	82
6.1.8	Letno poročilo 2007	83
6.1.9	Letno poročilo 2008	83

6.1.10	Letno poročilo 2009	84
6.2	Ugotovitve	84
SKLEP		86
LITERATURA IN VIRI		88

PRILOGE

KAZALO SLIK

<i>Slika 1: Izkaz izida iz drugih zavarovanj (razen življenjskih in zdravstvenih).....</i>	24
<i>Slika 2: Izkaz izida iz življenjskih in zdravstvenih zavarovanj .....</i>	25
<i>Slika 3: Izračun čistega izida zavarovalnice .....</i>	26
<i>Slika 4: Zbirni prikaz obračuna davka od dohodkov pravnih oseb.....</i>	29
<i>Slika 5: Primerjava čistih odhodkov za škode (zmanjšanih za prihodke iz naslova izravnave) in čistih prihodkov od premij za zdravstvena zavarovanja v letih 2007, 2008 in 2009 .....</i>	39
<i>Slika 6: Primerjava čistih odhodkov za škode (zmanjšanih za prihodke iz naslova izravnave) in čistih prihodkov od premij za nezgodna zavarovanja med leti 2007, 2008 in 2009 .....</i>	40
<i>Slika 7: Sredstva .....</i>	46
<i>Slika 8: Obveznosti do virov sredstev.....</i>	47
<i>Slika 9: Razvrščanje in začetno merjenje finančnih naložb ter njihovo prevrednotenje.....</i>	60

KAZALO TABEL

<i>Tabela 1: Odpis terjatev pri življenjskih zavarovanjih .....</i>	44
<i>Tabela 2: Odpis terjatev pri življenjskih zavarovanjih .....</i>	44
<i>Tabela 3: Računovodske usmeritve in prihodki .....</i>	73
<i>Tabela 4: Računovodske usmeritve in odhodki .....</i>	74
<i>Tabela 5: Računovodske usmeritve in davčna osnova .....</i>	76

UVOD

Problematika magistrskega dela. 14. člen Sklepa o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic (Uradni list RS št. 47/2009, v nadaljevanju SKL) pravi, da mora zavarovalnica v pojasnilih k letnim računovodskim izkazom obvezno razkriti uporabljene temeljne računovodske usmeritve. Računovodske usmeritve so torej obvezen del letnega poročila in zato je morda nekoliko nenavadno, da so računovodski akti poslovna skrivnost in jih na nobeni od slovenskih zavarovalnic niso bili pripravljene posredovati in kakor so povedali v posamezni zavarovalnici, v računovodskih aktih ni popolnoma nič drugega kot računovodske usmeritve. Poleg tega smo lahko prišli do ugotovitev, da kar nekaj zavarovalnic v letnih poročilih ne razkrije računovodskih usmeritev ali pa so le-te zelo skopo opisane. Morda se razlog skriva v možnosti prirejanja rezultata s pomočjo računovodskih usmeritev. Vendar pa zavarovalnice pri izbiri svojih računovodskih usmeritev niso popolnoma samostojne, saj morajo računovodske usmeritve slediti spremembam v zakonodaji. Tako so se računovodske usmeritve na našem ozemlju od osamosvojitve dalje morale že kar nekajkrat prilagoditi zakonodaji in na podlagi tega lahko računovodstvo zavarovalnic razdelimo v tri obdobja. Prvo je od 1. 1. 1994 do konca leta 2001, drugo je od 1. 1. 2002 do konca leta 2006 in tretje od 1. 1. 2007 dalje. Računovodstvo se je tako najprej moralo prilagoditi prvim Slovenskim računovodskim standardom (v nadaljevanju SRS) iz leta 1993, nato so izšli novi Standardi leta 2001, ki so bili polni sprememb in so bili posledica sprejetja novega Zakona o gospodarskih družbah (v nadaljevanju ZGD). Zaradi spremembe ZGD so se morali torej spremeniti SRS, ki so sledili spremembam, ki so že bile zapisane v ZGD, in pa seveda zahtevam prilagajanja mednarodnemu poslovanju. Spremembe, ki so posledica novih SRS, se kažejo tako pri vrednotenju in izkazovanju sredstev kot tudi pri vrednotenju in izkazovanju obveznosti do virov sredstev. Spremembe so tudi pri skupinah stroškov in vsebini ter obliki poslovnih izkazov. Leta 2006 pa smo se morali prilagoditi evropski zakonodaji, in sicer Mednarodnim standardom računovodskega poročanja (v nadaljevanju MSRP). Nikakor pa ne smemo pozabiti niti na vpliv Zakona od dohodkov pravnih oseb (v nadaljevanju ZDDPO), ki ima ravno tako kot ostala zakonodaja velik vpliv na računovodske usmeritve.

Glede na spremembo zakonodaje pri nas bi torej lahko obdobje delovanja Vzajemne d.v.z. (v nadaljevanju Vzajemna) (ustanovljena 1. 11. 1999) razdelili na tri obdobja: od ustanovitve do konca leta 2001, od 1. 1. 2002 do konca leta 2006 in od 1. 1. 2007 dalje.

Na tem mestu pojasnjujemo nekoliko nenavadno izbiro zavarovalnice. Zavarovalnica Vzajemna je izbrana izključno zato, ker je edina zavarovalnica v Sloveniji, ki ima v vseh svojih letnih poročilih računovodske usmeritve. Torej je ta izbira zgolj posledica tega, da so samo na spletni strani zavarovalnice Vzajemna letna poročila za vsa leta delovanja (z izjemo prvega leta). Se pa pri tej izbiri pojavljajo tri dileme. Prva dilema je, da je Vzajemna družba za vzajemno zavarovanje, ki opravlja zavarovalne posle za svoje člane

po načelu vzajemnosti. Gre za neprofitno zavarovalnico, ki je v izključni lasti članov, zavarovalcev. Tako bi morda lahko rekli, da zakonodaja na računovodske usmeritve v zavarovalnici Vzajemna ne bi smela vplivati in bi morali usmeritve določati edinole člani družbe, vendar, kot bomo videli, temu ni tako.

Drugo pa je manj dilema, temveč bolj vprašanje, ki se zastavlja ob misli, kako je mogoče, da mi glede na to, da sem zavarovana pri tej zavarovalnici in sem torej poleg drugih zavarovalcev njena lastnica, ne morejo posredovati računovodskih aktov, ker so - po mnenju zavarovalnice - poslovna skrivnost. Delovanje zavarovalnice Vzajemna bi glede na lastništvo moralo biti zelo transparentno, vendar po izkušnjah sodeč temu ni tako.

Tretja dilema pa je bolj kot dilema omejitev. V mojem magistrskem delu so analizirane samo tiste postavke, na katere vplivajo računovodske usmeritve. Niso pa opisane vse ostale postavke, s pomočjo katerih zavarovalnice dejansko prirejajo svoj rezultat. Barbara Mörec (2008, str. 163) v svoji doktorski disertaciji pravi: »Zavarovalnica s čistimi škodnimi rezervacijami prireja čisti poslovni izid, ker želi vplivati na višino svoje davčne obveznosti.« Rezervacije so torej zelo pomembna postavka pri pripravi poslovnega izkaza v zavarovalnicah in z njihovo pomočjo si lahko zelo prirejajo rezultat, vendar pa rezervacije niso tema tega magistrskega dela.

Namen, cilj in temeljna hipoteza. Zaradi posebnosti in pomembnosti zavarovalniške panoge ima Slovenija dobro zakonodajno podprto področje računovodstva zavarovalnic. Prav ta zakonodaja je določila, da so računovodske usmeritve obvezni del letnih poročil. V računovodskih usmeritvah zavarovalnice opredelijo pravila, na podlagi katerih nastanejo računovodski izkazi. Glavni namen magistrskega dela je bralcu predstaviti pojem računovodske usmeritve in to v tolikšni meri, da bo lahko sledil nadaljevanju magistrskega dela. Namen dela je tudi nazorno prikazati vso zakonodajo, ki lahko kakorkoli posredno ali neposredno vpliva na računovodske usmeritve. Tudi ta del bo predstavljen le v tolikšni meri, da bodo bralcu jasne končne ugotovitve in da mu bo jasno, na podlagi česa bo na koncu potrjena ali zavrnjena temeljna hipoteza, ali zavarovalnica Vzajemna uporablja računovodske usmeritve zato, da prilagaja svoj poslovni izid trenutnim željam posloводства, ali pa s spremembami računovodskih usmeritev zgolj sledi zakonodaji. To pa nas že pelje k cilju magistrskega dela.

Cilj magistrskega dela je odgovoriti na temeljno hipotezo. Poleg tega je cilj dokazati, da zavarovalnice računovodske usmeritve dejansko tudi upoštevajo in da tisto, kar piše v usmeritvah, dejansko tudi drži. Tako poskušamo kljub temu, da nismo mogli priti do računovodskih aktov, dokazati ali ovreči temeljno hipotezo, da zavarovalnice tudi z usmeritvami prirejajo rezultate, in morda bi lahko (v primeru, da bo ugotovitev, da zavarovalnice dejansko s pomočjo računovodskih usmeritev dosežejo želeni rezultat) s

ciljem tudi dokazali, da je ravno prirejanje računovodskih izkazov razlog, da večina zavarovalnic v svojih letnih poročilih usmeritev sploh nima podanih in to kljub zakonskim zahtevam po obveznem razkritju računovodskih usmeritev.

Opisan raziskovalni pristop. Magistrsko delo se prične s teoretičnim delom. Prvi korak v teoretičnem delu je preučiti pojem računovodske usmeritve tako na mednarodni ravni kot seveda pri nas v Sloveniji. Tukaj je na podlagi preučevanja strokovne literature uporabljena metoda deskripcije za podroben in objektivni opis osrednjega predmeta preučevanja, to so računovodske usmeritve. Pri tem si pomagamo tako z domačo kot tudi s tujo literaturo s področja računovodskega poročanja in zavarovalništva. Del literature predstavljajo članki iz uglednih strokovnih revij. Pojem računovodske usmeritve je tako na mednarodni ravni kot tudi pri nas že dobro raziskan, tako da s tem ne bo težav.

Drugi korak v teoretičnem delu predstavlja zakonodaja s področja zavarovalništva in seveda računovodstva zavarovalnic. Ta zakonodaja je na našem ozemlju zelo dobro razvita in tako imamo dovolj informacij in ustrezno podlago, da jo dodobra preučimo. V tem delu z analitičnim pristopom preučimo različne teoretične vire, ki se nanašajo na SRS, MSRP in Mednarodne računovodske standarde (v nadaljevanju MRS), predpise, ki urejajo standarde, direktive in uredbe komisije evropske skupnosti ter davčno zakonodajo.

Tretji korak v teoretičnem delu predstavlja vpliv SRS in ZDDPO na različne kategorije in posledično na usmeritve. Temu teoretičnemu delu takoj sledi empirični del, kjer s pomočjo analize preučujemo računovodske usmeritve zavarovalnice Vzajemna od ustanovitve dalje. Tukaj raziskujemo do kakšnih sprememb je prišlo v računovodskih usmeritvah in zakaj je do njih prišlo ter na podlagi tega postavimo temeljno hipotezo.

Na koncu je uporabljena še metoda sinteze. S pomočjo ugotovitev teoretičnega preučevanja zakonodaje in analize računovodskih usmeritev so podani odgovori glede na postavljeno hipotezo. Podane ugotovitve so torej posledica deduktivnega pristopa, s pomočjo katerega smo to ugotovitev izpeljali iz mnogih navedb, podanih v magistrskem delu.

Vsebina poglavij. Magistrsko delo je razdeljeno na sedem poglavij. V uvodnem poglavju so opredeljeni problem, namen, cilj, temeljna hipoteza, raziskovalni pristop ter omejitve. Nato je predstavljena zasnova dela s strukturo poglavij. Uvodnemu poglavju sledi teoretični del o računovodskih usmeritvah na mednarodni ravni in teoretični del o računovodskih usmeritvah pri nas. Nato je v istem poglavju predstavljena vsa zakonodaja, ki vpliva na računovodske usmeritve ter splošne zahteve v zvezi z usmeritvami. Kar se tiče zakonodaje, so opisani tako Mednarodni računovodski standardi in Mednarodni standardi računovodskega predračunavanja kot tudi Slovenski računovodski standardi in ostala

zakonodaja, ki vpliva na računovodske usmeritve. O zakonodaji govorimo le v tolikšni meri, da je razumljivo za nadaljnja poglavja.

Sledi drugo poglavje, kjer sta predstavljena tako poslovni kot tudi davčni izkaz. Predstavljena sta na ravni podjetja in na ravni zavarovalnice. Opisani so tudi vsi trije načini vpliva poslovnega izkaza na davčni izkaz in obratno ter kakšna je dejanska povezanost v Sloveniji in drugod po Evropi. Sledi opis davčne in računovodske politike ter pomen stopnje povezanosti za uporabnike. Na koncu poglavja so predstavljene še posledice povezanosti oziroma nepovezanosti poslovnega in davčnega izkaza.

V tretjem poglavju je opisana zavarovalnica Vzajemna, njeno poslanstvo, vizija, vrednote in dolgoročni cilji, konec poglavja pa je posvečen posebnostim računovodenja v zavarovalnici.

Četrto poglavje je namenjeno natančnemu pregledu vpliva računovodskih usmeritev na posamezne gospodarske kategorije in posledično seveda na poslovni izid, peto poglavje pa je namenjeno vplivu računovodskih usmeritev na davčni obračun.

Šesto poglavje je namenjeno dejanskemu pregledu letnih poročil zavarovalnice Vzajemna po letih in analizi vpliva sprememb v zakonodaji na spremembe računovodskih usmeritev. V tem poglavju so seveda zapisane tudi ugotovitve in utemeljitev zavrnitve temeljne hipoteze.

Sledi še poglavje, kjer so podane sklepne ugotovitve, delo pa je zaključeno z navedbo literature in virov.

1 RAČUNOVODSKE USMERITVE

1.1 Opredelitev računovodskih usmeritev

1.1.1 Slovenija

Računovodske usmeritve so posebna načela, temelji, dogovori, pravila in navade, ki se jih podjetje drži pri pripravljanju in predstavljanju računovodskih izkazov (Slovenski računovodski standardi - Uvod, 2006). Računovodske usmeritve se pogosto napačno predstavljajo kot računovodske politike, torej kot politika v množinski obliki, kar bi že samo po sebi moralo nakazovati, da gre za napačen prevod. Politika (angl. *policy*) je iskanje in določanje smeri in ciljev ter usmerjanje k ciljem. Nasprotno so usmeritve (angl. *policies*) vodila in pravila ciljnega obnašanja kot trajnejši načini ravnanja in stalne načrtovane odločitve (Hieng, Kavčič, Koželj, Lipnik & Odar, 2006, str. 11). Splošni standardi posloводства podjetij podrobneje opominjajo, na kaj morajo biti pozorna pri oblikovanju računovodskih usmeritev, posloводства pa na podlagi temeljnih računovodskih predpostavk izberejo računovodske usmeritve, ki jih uporabljajo pri pripravljanju in predstavljanju računovodskih izkazov. V praksi se celo v povezavi z isto zadevo uporabljajo številne različne računovodske usmeritve, posloводства pa se samo odloči za eno od njih. Izbrano računovodsko usmeritev pa mora posloводства dosledno uporabljati iz obračunskega obdobja v obračunsko obdobje (Weygand, Kieso & Kimmel, 2002, str. 618). Računovodske usmeritve se lahko spremenijo le, če tako zahtevajo računovodski standardi in stališča oziroma pojasnila k njim (Slovenski računovodski standardi - Uvod, 2006).

Računovodske usmeritve se nanašajo na vrednotenje gospodarskih kategorij, s čimer lahko podjetja bistveno vplivajo na zaključni izid, ki prikazuje poslovno uspešnost ter premoženjski in finančni položaj podjetja. Računovodske usmeritve podjetjem, zaradi velikega vpliva na poslovne izkaze, predstavljajo pomemben instrument uresničevanja njihovih politik in doseganja zastavljenih ciljev bilanciranja, z njihovo pomočjo pa se taktizira že med letom in ne samo v času izdelave bilanc oziroma letnega obračuna poslovanja (Pendlebury & Groves, 2004, str. 285). Pri tem bi lahko kot cilj bilanciranja opredelili pripravo takšnih poslovnih izkazov, ki bodo zadovoljevali predvsem posloводства podjetij in zunanje uporabnike. Vendar podjetja pri izbiri svojih računovodskih usmeritev niso popolnoma samostojna, saj morajo sestaviti letne poslovne izkaze v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah in računovodskimi standardi, ki postavljajo osnovne smernice in okvir, v katerem lahko podjetja izbirajo med dovoljenimi računovodskimi usmeritvami. Rečemo torej lahko, da je pri izbiri usmeritev potrebno upoštevati strokovna in zakonska pravila (Koletnik & Kokotec-Novak, 1994, str. 259).

1.1.2 Mednarodna raven

Računovodske usmeritve so enake v državah, ki uporabljajo Mednarodne računovodske standarde. Ti standardi se praviloma uporabljajo kot podlaga za oblikovanje obveznih računovodskih usmeritev v posameznih državah. Računovodske usmeritve pa vendarle niso enake v vseh državah in na to vplivata naslednji dejstva (Koletnik, 2001, str. 120-132):

1. dejstvo: na različne računovodske usmeritve po svetu vplivajo številne nacionalne posebnosti, ki so posledica zgodovinskih, socialno-ekonomskih in kulturnih razlik.

V preteklosti je bilo veliko poskusov, da bi se dosegla večja primerljivost različnih računovodskih sistemov, vendar to ni bilo mogoče, ker je v računovodstvu veliko nacionalnih posebnosti. Lahko bi navedli več razlogov za pomembne razlike med ameriški in evropski poročili oziroma obračuni: pravni sistem in finančni naložbeniki, davčni predpisi, vloga gospodarskega revizorja pri obračunih poslovanja, inflacija in razvoj znanosti ter razvojni dogodki v preteklosti. Te posebnosti se v grobih obrisih kažejo v dveh smereh:

- Na eni strani so prisotni računovodski sistemi, ki so grajeni na rimskem pravu (v teh primerih so računovodske usmeritve opredeljene in fiksirane s predpisi posameznih držav, kar jim omogoča določeno prožnost).
- Na drugi strani sta prisotna anglosaška pravna in računovodska sistema, kjer se usmeritve postavljajo na podlagi individualnih odločitev s precedenčnim značajem (takšni sistemi se uspešneje prilagajajo nastalim spremembam in sproti prinašajo nove individualne usmeritve, zaradi česar so mnogo bolj prožni in aktualni).

Omeniti pa moramo tudi to, da obstajata dva svetova, kar se tiče računovodskih izkazov za poslovne in davčne potrebe. V državah, kjer prevladujejo pravila na rimskem pravu, so tesne povezave in majhne razlike med poslovnim in davčnim bilanciranjem (povezave med obema izkazoma so opisane v nadaljevanju magistrskega dela). Povsem drugače je v anglosaških državah, kjer je davčni izkaz neodvisen od poslovnega, saj ga delajo samostojno in neodvisno od davčnih pravil.

2. dejstvo: na razlike v računovodskih usmeritvah po svetu vplivajo številni zgodovinski dogodki.

Zgodovinski dogodki so pomembno vplivali na zasuk in nadaljnji razvoj računovodstva. Svetovna gospodarska kriza v letih 1929-1933 je v ZDA privedla do ustanovitve ameriške državne Komisije za nadziranje borz (znane pod imenom angl. *Securities and Exchange Commission, SEC*), ki ima značaj borzno-nadzorne oblasti v ZDA. Ta komisija je bila 1929. leta skupaj s predstavniki Zvezne vlade in

računovodsko-revizijske organizacije tvorec splošnih računovodskih načel (angl. *Generally Accepted Accounting Principles, GAAP*). Od tedaj dalje so ta načela temeljna pravila, ki jih morajo vsi člani borze spoštovati pri računovodskem poročanju.

V osrednji in zahodni Evropi so po drugi svetovni vojni gospodarski interesi privedli do poslovnih, monetarnih in drugih integracij in posledično do sprejemanja smernic Evropske zveze. Vse to je povzročilo popravke obstoječih ali izdelavo novih predpisov o delovanju gospodarskih družb v Evropi.

V osrednji vzhodni Evropi so obstoječe ali nove države v 90. letih uvedle nove ekonomske in pravne sisteme ter računovodske usmeritve za njihove gospodarske službe. Pri tem so se zgledovale po Mednarodnih računovodskih standardih in računovodskih rešitvah v razvitih državah ter izdelale lastne računovodske standarde (npr. Slovenija, Češka, Poljska, Slovaška, itd.), ali pa so se odločile za neposredno uporabo Mednarodnih računovodskih standardov. To je strateško vplivalo na nadaljnji razvoj računovodstva v teh državah.

Pretežni del evropskih držav ima računovodska pravila urejena z gospodarskim pravom, kar je posledica prvih evropskih trgovinskih zakonikov in kasnejših pravnih dograjevanj (Francoski trgovinski zakonik, kasneje Napoleonov zakonik iz leta 1807, Nemški splošni trgovinski zakonik iz leta 1871 in drugi). Razlike v pravnih rešitvah so zato privedle do drugačnih vsebin in oblik letnih obračunov ter do razlik v vrednotenju in izkazovanju ekonomskih kategorij v računovodskih izkazih gospodarskih družb. Drugačen je pravni in posledično tudi računovodski sistem v anglosaškem svetu, ki je prvi doživel največji gospodarski razcvet v 19. stoletju. V tem svetu prevladujejo pravila računovodskih organizacij, to je strokovnih združb in inštitutov in ne pravna računovodska pravila.

1.2 Zakonodaja, ki vpliva na spremembe računovodskih usmeritev

Do prvih pomembnih sprememb na področju računovodstva je v Sloveniji prišlo že leta 1989 z Zakonom o računovodstvu in Kodeksom računovodskih načel. Prav gotovo pa pomeni največji zgodovinski prelom v slovenski računovodski stroki sprejem Slovenskih računovodskih standardov, ki jih je sprejel izvršni odbor Zveze računovodij, finančnikov in revizorjev 21. 4. 1993, začela pa so se uporabljati 1. 1. 1994. Vendar pa so Slovenski

računovodski standardi le podaljšana roka Zakona o gospodarskih družbah, ki predstavlja temeljno osnovo za računovodenje¹ in je opisan v nadaljevanju.

1.2.1 Zakon o gospodarskih družbah

Temeljna pravila računovodenja so v Sloveniji urejena s prenovljenim Zakonom o gospodarskih družbah. To je temeljni zakon o delovanju podjetij, ki v 8. poglavju v 53. do 70. členu določa tudi način računovodskega spremljanja poslovanja in način vrednotenja ter merjenja posameznih kategorij, izdelavo izkaza stanja sredstev in obveznosti do njihovih virov, ugotovitev finančnega izida ter izračunavanje in izkazovanje poslovnega izida gospodarskih družb. Zakonsko so tako določene zasnove in tudi temelji računovodenja družb. Vsekakor še vedno velja, da je računovodenje oziroma računovodstvo stroka, ki mora slediti strokovnim standardom njenega urejanja, opredeljevanja in razlaganja. Zakonska ureditev pa sledi predvsem ali pa tudi političnim ciljem. Seveda ne moremo trditi, da je ZGD zakon, ki temelji na politični doktrini, vendar nikakor ne smemo pozabiti, da je to temeljni in zato hkrati tudi najpomembnejši zakon, ki ureja delovanje gospodarskih družb. Posredno tako izraža temeljna osnovna in tudi filozofska izhodišča in opredelitve glede odnosa do politično-pravne in posledično tudi gospodarske ureditve (Hieng et al., 2006, str. 13).

ZGD predpisuje osnovna pravila izdelovanja računovodskih izkazov družb, podrobnejša pravila o računovodenju pa določajo SRS in MRS. Oba standarda sta opisana v nadaljevanju (Hieng et al., 2006, str. 13).

Pomembno je dejstvo, da ZGD določa, da morajo družbe voditi poslovne knjige ter izdelati letna poročila v skladu z določbami zakona in ob upoštevanju Slovenskih oziroma Mednarodnih računovodskih standardov in načel ter splošnih računovodskih predpostavk. SRS in MRS so torej tisti temeljni akt, ki ga morajo pri vodenju poslovnih knjig in izdelavi računovodskih izkazov upoštevati vse družbe, ustanovljene po ZGD (družbe z neomejeno odgovornostjo, komanditne družbe, tihe družbe, delniške družbe, družbe z omejeno odgovornostjo in komanditne delniške družbe) (Hieng et al., 2006, str. 13). 54. člen Zakona o gospodarskih družbah (Uradni list RS št. 65/2009-UPB 3) pa pravi, da morajo

---

¹ Računovodenje (angl. *accounting process*) zajema knjigovodenje, računovodsko predračunavanje, računovodsko analiziranje in računovodsko nadziranje. Lahko bi ga razlagali tudi z zbiranjem v denarni merski enoti izrazljivih podatkov in oblikovanjem v denarni merski enoti izraženih informacij, ki zrcalijo preteklo gospodarjenje in dajejo podlago za boljše bodoče gospodarjenje, tudi tisto, ki se nanaša na denarna sredstva. Računovodenje je osrednji del celotnega informacijskega procesa kot vsebine informacijskega sestava, v katerem se oblikujejo informacije za potrebe odločanja v okviru upravljalnega sestava (Slovenski računovodski standardi - Uvod, 2006).

poleg družb in podjetnikov tudi zavarovalnice voditi poslovne knjige in jih enkrat letno zaključiti v skladu s tem zakonom.

1.2.2 Slovenski računovodski standardi

Prvi Slovenski računovodski standardi so bili sprejeti 21. 4. 1993, uporabljati pa so se začeli z začetkom leta 1994. Prvič so bili standardi prenovljeni leta 2001, uporabljati so se pričeli 1. 1. 2002, drugič pa so bili standardi prenovljeni leta 2005, začeli pa so se uporabljati s 1. 1. 2006. Najprej je bilo sprejetih 32 standardov, sedaj pa jih je že 40.

Slovenski računovodski standardi so pravila o strokovnem ravnanju na področju računovodenja, ki jih oblikuje Slovenski inštitut za revizijo (v nadaljevanju Inštitut). So torej pravila stroke, ki zakonsko določena temeljna pravila in zahteve računovodenja podrobneje razčlenjujejo, pojasnjujejo in določajo način njihove uporabe. Njihovo oblikovanje je spodbudil 50. člen Zakona o računovodstvu iz leta 1989. Ta člen je vrhovno strokovno organizacijo pooblastil, naj namesto države, ki je dotlej z zakoni in drugimi predpisi urejala računovodenje, samostojno ter skladno z razvojem stroke v svetu in domačimi dosežki oblikuje svoje strokovne standarde. V Republiki Sloveniji so takšno smer razvijanja strokovnih standardov nadaljevali Zakon o gospodarskih družbah in Zakon o revidiranju ter drugi zakoni, ki se sklicujejo nanju (Slovenski računovodski standardi - Uvod, 2006).

SRS so izvirna združitev domače računovodske teorije z mednarodnimi zahtevami, zlasti Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja in direktivami Evropske unije. Njihova posebnost pa je, da obravnavajo računovodenje kot celoto za notranje in zunanje potrebe podjetij. Tako se od Mednarodnih standardov računovodskega poročanja razlikujejo po tem, da niso usmerjeni zgolj v zunanje računovodsko poročanje o dosežkih v preteklosti. SRS izhajajo iz temeljne zamisli, da mora zunanje računovodsko poročanje, ki ga oblikujejo zunanje zahteve, vplivati tudi na temeljno ureditev računovodenja, na kateri temeljijo posebne rešitve pri notranjem poročanju. Podrobnosti notranjega poročanja tudi v SRS niso obdelane, ker so odvisne od potreb in zahtev v posameznem podjetju; v njih so obdelane le splošne podlage za notranje poročanje, ki se načeloma ne razlikujejo od splošnih podlag za zunanje poročanje (Hieng et al., 2006, str. 8).

Domača teoretska zamisel računovodenja je predstavljena v Kodeksu računovodskih načel. Ta je bil prvič oblikovan in sprejet leta 1972, v zadnji dopolnjeni obliki pa ga je sprejel strokovni svet Inštituta 22. 3. 1995. SRS izhajajo iz tega splošnega domačega teoretskega okvira. Računovodska načela obravnavajo pojmovanje računovodenja, obdelujejo njegove temeljne značilnosti in so podlaga za računovodske usmeritve v zvezi z vsebino in merjenjem gospodarskih kategorij ter njihovim računovodskim izkazovanjem in

pojasnjevanjem, računovodski standardi pa podrobneje obdelujejo računovodska načela glede metod zajemanja in obdelovanja računovodskih podatkov, oblikovanja in predstavljanja računovodskih informacij ter hrambe računovodskih podatkov in informacij (Slovenski računovodski standardi - Uvod, 2006). Tako ima računovodja v Slovenskih računovodskih standardih varno oporo za svoje delovanje in za oblikovanje svojih računovodskih usmeritev (Hieng et al., 2006, str. 11).

Zaradi opiranja na domači Kodeks računovodskih načel imajo Slovenski računovodski standardi dosti širšo zasnovo kot Mednarodni računovodski standardi. MRS so se začeli razvijati, da bi izboljšali predvsem računovodsko poročanje lastnikom, posojilodajalcem, poslovnim strankam, a tudi državi in zaposlencem. Zato je njihova pozornost namenjena obračunskim letnim računovodskim izkazom, to je bilanci stanja, izkazu poslovnega izida in tudi izkazu finančnega izida. MRS pa se ne ukvarjajo z izboljševanjem računovodskega informiranja poslovođstva, razen kolikor je to povezano s sestavljanjem prej omenjenih računovodskih izkazov. Nasprotno imajo slovenski standardi namen opredeliti tudi druge strani celovite sodobne zamisli računovodstva. To izhaja že iz 1. člena Kodeksa računovodskih načel, ki pravi, da računovodska načela opredeljujejo zasnovo računovodstva, pojasnjujejo njegove temeljne značilnosti in oblikujejo podlago za računovodske usmeritve; računovodske usmeritve se nanašajo na računovodsko vsebino gospodarskih kategorij, na njih izkazovanje in pojasnjevanje. Računovodski standardi pa podrobneje obravnavajo računovodska načela glede metod zajemanja in obdelovanja računovodskih podatkov, oblikovanja računovodskih informacij, predstavljanja in hranjenja računovodskih informacij, predstavljanja in hranjenja računovodskih podatkov. V kodeksu so računovodska načela razvrščena v naslednje skupine (Hieng et al., 2006, str. 9):

- I.** izhodiščna računovodska načela,
- II.** načela računovodskega izkazovanja gospodarskih kategorij,
- III.** knjigovodska načela,
- IV.** načela računovodskega predračunavanja,
- V.** načela računovodskega nadziranja,
- VI.** načela računovodskega analiziranja,
- VII.** načela računovodskega informiranja,
- VIII.** načela organiziranja računovodske službe.

V vseh teh skupinah se kodeks sklicuje na računovodske standarde, ki načela obravnavajo podrobneje. Zato ni nič čudnega, če je ustroj Slovenskih računovodskih standardov takšen, da preprosto sledi tem skupinam. Uvod v standarde torej očitno ustreza I. skupini računovodskih načel, SRS od 1 do 19 II. skupini računovodskih načel, SRS 20 IV. skupini

računovodskih načel, SRS od 21 do 27 III. skupini računovodskih načel, SRS 28 V. skupini računovodskih načel, SRS 29 VI. skupini računovodskih načel, SRS 30 pa VII. skupini računovodskih načel. Za zdaj nimamo le še Slovenskih računovodskih standardov, ki bi se nanašali na VIII. skupino računovodskih načel. SRS od 31 dalje pa se ukvarjajo z rešitvami, ki se pojavljajo pri posebnih organizacijah ali dejavnostih in niso splošnega pomena. V Prilogi 1 so standardi tabelarično prikazani (Hieng et al., 2006, str. 9).

Računovodska načela so bila sprejeta z namenom, da se pomaga strokovnjakom, ki opravljajo računovodsko delo (da bi se pri njem bolje znašli in da bi bili bolj ustvarjalni), da se pospeši prenašanje novejših teoretičnih dosežkov na področju računovodstva v prakso računovodskih strokovnjakov (še zlasti pri strokovnem usposabljanju mlajših, saj so tu še posebej v pomoč), da se ustvari trajnejša strokovna podlaga za oblikovanje računovodskih standardov, da se ustvari trajnejša strokovna podlaga za računovodske usmeritve v posamezni organizaciji (to je v podjetju, zavodu ali drugi pravni osebi), da se z listino slovenska računovodska stroka uveljavi tudi mednarodno (listino je mogoče primerjati s splošno sprejetimi računovodskimi načeli v drugih državah in je v številnih smereh celo precej širša od njih, saj obsega tudi načela od IV. do VIII. poglavja, ki jih v svetu nimajo), da se olajšajo mednarodni gospodarski stiki ter da se razširi podlaga za nadaljnji razvoj te stroke v Sloveniji (Kodeks računovodskih načel, 1998, str. 3).

1.2.3 Mednarodni računovodski standardi oziroma mednarodni standardi računovodskega poročanja

Mednarodni standardi računovodskega poročanja so širok pojem in vključujejo (Hieng et al., 2006, str. 13):

- Mednarodne računovodske standarde², izdane do aprila 2001,
- pojasnila SOP, ki so bila izdana do marca 2002,
- Mednarodne standarde računovodskega poročanja, ki so bili izdani do aprila 2002 in
- pojasnila IFRIC, izdana do marca 2002.

MSRP so zbirka računovodskih standardov, ki trenutno obsega 29 MRS, 8 MSRP, 10 pojasnil SOP in 5 pojasnil IFRIC. V Prilogi 2 so standardi tabelarično prikazani.

---

² Izraz mednarodni računovodski standardi se uporablja v dveh pomenih. Izraz se uporablja kot sinonim za računovodske standarde, ki jih izdaja International Accounting Standards Board (IASB) in ki se uporabljajo v različnih državah v svetu. Njihovo nasprotje so nacionalni računovodski standardi oziroma računovodski standardi, ki jih sprejme posamezna država, med njimi so gotovo najpomembnejši ameriški, US GAAP. V ožjem pomenu pa so MRS standardi, ki jih je izdal IASB do aprila 2001. IASB je ob svoji ustanovitvi od svojega predhodnika IASB prevzel do tedaj sprejete standarde, MRS, in pojasnila, SOP, ter jih skupno poimenoval mednarodni standardi računovodskega poročanja, MSRP. Tako se imenujejo tudi standardi, ki jih od aprila 2001 sprejema IASB (Hieng et al., 2006, str. 13).

Odbor za mednarodne standarde računovodskega poročanja (angl. *International Accounting Standards Board - IASB*) objavlja popolno zbirko MSRP v angleškem jeziku, v kateri najdemo naslednje sklope kot sestavne dele zbirke standardov (Koritnik Rakela & Štendler, 2004, str. 182):

- predgovor (angl. *Introduction*),
- statut Fundacije IASC (angl. *IASC Foundation Constitution*),
- uvod v MSRP (angl. *Preface to International Reporting Standards*),
- okvirna navodila za pripravo in predstavitev računovodskih izkazov (angl. *Framework for the Presentation of Financial Reporting Standards*),
- MSRP (angl. *International Financial Reporting Standards - IFRS*),
- pojasnila IFIRC (angl. *Interpretation of International Financial Reporting Standards*),
- podlage za zaključke (angl. *Basis for Conclusion*),
- navodila za uvedbo (angl. *Glossary of Terms*) in
- razvoj MSRP (angl. *History of International Financial Reporting Standards*).

Standardi se številčijo po naraščajočem zaporedju. Prvi standard, ki ga je sprejel še IASC, se imenuje MRS 1 (Predstavljanje računovodskih izkazov), prvi standard, ki ga je sprejel IASB, pa MSRP 1 (Prva uporaba Mednarodnih standardov računovodskega poročanja). Pri poimenovanju standardov je treba biti natančen, ker je na primer MRS 1 (opredeljuje računovodske izkaze) povsem drug standard kot MSRP 1 (opredeljuje prvi prevzem MSRP) (Koritnik Rakela & Štendler, 2004, str. 180).

Nekatere številke standardov niso zasedene. Pri prenavljanju standardov se nekateri namreč povzamejo v drugih standardih in so tako ukinjeni oziroma prenehajo veljati (Koritnik Rakela & Štendler, 2004, str. 180).

Glavni namen nastanka mednarodnih standardov je bilo doseči primerljivost med računovodskimi izkazi podjetij iz različnih držav. Pojavila se je potreba po skupnem računovodskem jeziku, potreba po poenotenju računovodskih izkazov oziroma globalni harmonizaciji računovodskega poročanja. Do te potrebe je prišlo, ko so družbe začele širiti svoje poslanstvo onkraj nacionalnih meja. Pri tem so naleteli na številne težave zaradi razlik. Kot posledica globalizacije poslovanja mednarodnih družb so se začeli razvijati tudi kapitalski trgi. Harmonizacija bi za vlagatelje na trgih kapitala pomenila zmanjšanje tveganja naložb, za družbe pa nižje stroške kapitala (Slapničar, 2004, str. 72). Zato se ni čuditi, da se je potreba po poenotenju in primerljivosti v svetu razširila izjemno hitro. Pri tem je obstajal močan interes po uporabi ene same zbirke standardov, ki pa naj bi se seveda uporabljala v čim širšem obsegu po vsem svetu (Vezjak, 2004, str. 98).

MRS tako skupaj s standardi posameznih držav ustvarjajo podlago za pripravo računovodskih izkazov o resničnem gospodarskem in finančnem stanju podjetja, tako v pogledu dobička kakor tudi virov sredstev in obveznosti do virov sredstev, ter zagotovijo primerljivost računovodskih poročil v času in prostoru. Tako bodo morala vsa tista podjetja, ki bodo želela nastopati na mednarodnih trgih kapitala, zaradi same primerljivosti računovodskih izkazov med seboj sestavljati svoje računovodske izkaze po MRS (Šterbenc, 2002, str. 4).

Mednarodne računovodske standarde izdeluje Svet za mednarodne računovodske standarde (v nadaljevanju SMRS), ki je bil ustanovljen leta 1973 na podlagi sporazuma, ki so ga dosegli predstavniki računovodskih organizacij Avstralije, Kanade, Francije, Nemčije, Japonske, Mehike, Nizozemske, Velike Britanije, Irske in Združenih držav. Od leta 1983 so člani SMRS vse strokovne računovodske organizacije, ki so članice Mednarodne zveze računovodij (angl. *International Federation of Accountants* – IFAC), v katero je bila maja 1995 vključena tudi Slovenija (Šterbenc, 2002, str. 4).

MRS so se začeli razvijati z namenom, da bi izboljšali računovodsko poročanje lastnikom, posojilodajalcem, poslovnim strankam, pa tudi državi in zaposlencem. Zato je njihova pozornost namenjena obračunskim letnim računovodskim izkazom, to je bilanci stanja, izkazu poslovnega izida in izkazu finančnega izida. Z izboljševanjem računovodskega informiranja posloводства pa se ukvarjajo le toliko, kolikor je to povezano s sestavljanjem omenjenih računovodskih izkazov. MRS se praviloma ne uporabljajo neposredno, temveč se uporabljajo kot podlaga za oblikovanje obveznih računovodskih rešitev v posameznih državah in kot mednarodne norme v državah, ki imajo svoje lastne računovodske zahteve. Nekatere - sicer redke - države MRS neposredno uporabljajo kot obvezne standarde (Hrvaška, Makedonija, Jugoslavija, Estonija, Armenija, Ciper, Egipt in še nekatere druge), EU pa se je odločila za obvezno uporabo zbirke od 1. 1. 2005 za tiste družbe držav članic EU, katerih vrednostni papirji so na datum zaključka bilance stanja sprejeti v trgovanje na reguliranem trgu katere koli države članice in ki sestavljajo konsolidirane računovodske izkaze za poslovna leta, ki se začnejo na 1. 1. ali po 1. 1. 2005 (Šterbenc, 2002, str. 5).

MRS so veliko pripomogli tako k izboljšanju kot tudi k uskladitvi računovodskega poročanja, saj lahko le MRS zagotovijo enakost v prostoru, če ga razumemo širše in ne samo v okviru ene same države. Med dejstvi, ki povečujejo možnost uporabe MRS, je prav gotovo tudi povezovanje Sveta za mednarodne računovodske standarde z oblikovalci nacionalnih računovodskih standardov, kakor tudi podpora Evropske zveze (Kavčič, 1999, str. 113).

Nekaj deset najbolj razvitih držav razvija svoje standarde neodvisno od MRS in hkrati vpliva na sam razvoj mednarodnih standardov (Šterbenc, 2002, str. 5).

1.2.4 Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb

Na računovodske usmeritve pa poleg računovodske vpliva tudi davčna zakonodaja. Tako moramo nujno omeniti Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb, kjer najdemo temeljna določila glede obdavčenja dobička pravnih oseb v Sloveniji in kjer so poleg splošnih določb opredeljeni davčni zavezanci, davčne oprostitve, davčna osnova, davčna stopnja, davčne olajšave in kazenske določbe.

S tem zakonom se uvaja obveznost plačevanja davka od dohodka pravnih oseb. Zavezanci za plačilo davka so pravne osebe domačega in tujega prava, pa tudi združenje oseb po tujem pravu, ki je brez pravne osebnosti in ni zavezanec po Zakonu o dohodnini. Zavezanci za davek pa niso Republika Slovenija, samoupravne lokalne skupnosti in Banka Slovenije. Zavezanci, kot so društva, zavodi, ustanove, verske skupnosti, politične stranke in sindikati, ki so ustanovljeni za opravljanje nepridobitne dejavnosti, so lahko (od leta 2008 dalje) za nepridobitni del oproščeni davka. Vendar pa oprostitev ne velja v primeru, ko se zavezanci ukvarjajo tudi s pridobitno dejavnostjo - ti morajo plačati davek od dohodkov, ki so jih dosegli z opravljanjem pridobitne dejavnosti.

Republika Slovenija je davek od dohodka pravnih oseb (v nadaljevanju DDPO) uvedla v prvem delu davčne reforme s sprejetjem Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, ki je pričel veljati s 1. 1. 1991 (Drobnič, Šircelj, Tomc Lampič & Wakounig, 2004, str. 14). Ta zakon je bil sprejet takoj po osamosvojitvi in še brez vedenja o jasno začrtani reformi v članicah EU. Zato so bile napovedi vlade Republike Slovenije o spremembi predpisov na področju neposrednih davkov (dohodnina in DDPO) povsem pričakovane. Spremembe so bile nujne iz naslednjih razlogov (Drobnič et al., 2004, str. 14):

- zaradi širjenja in povezovanja trgov,
- zaradi sprememb na področju gospodarskega sistema, kot sta nova ureditev statusnih vprašanj gospodarskih subjektov in obveznost uporabe računovodskih standardov pri vodenju poslovnih knjig in izdelavi letnih poročil (namesto do tedaj uveljavljenega sistema vodenja računovodstva po Zakonu o računovodstvu), in
- zaradi pomanjkljivosti obstoječega zakona, ugotovljenih na podlagi spoznanj v zvezi s samim izvajanjem predpisanega sistema obdavčitev.

Zaradi zgoraj navedenih dejstev je bil ZDDPO spremenjen v letu 1993, nekatere določbe pa so se spremenile tudi kasneje, v letih 1996 in 2002.

Zaradi približevanja EU je bilo potrebno v obdobju uvajanja tretjega dela davčne reforme naš pravni red uskladiti s pravnim redom EU in na podlagi tega v nacionalno zakonodajo implementirati naslednje evropske direktive (Drobnič et al., 2004, str. 16-17):

- Direktiva Sveta 77/799/EGS z dne 19. 12. 1977 o vzajemni upravni pomoči med davčnimi organi v državah članicah na področju neposrednih davkov.
- Direktiva Sveta 90/434/EGS z dne 23. 7. 1990 o skupnem sistemu obdavčitev za združitve, delitve, prenose sredstev in zamenjave kapitalskih deležev družb iz različnih držav članic.
- Direktiva Sveta 90/435/EGS z dne 23. 7. 1990 o skupnem sistemu obdavčitev matičnih družb in odvisnih družb iz različnih držav članic.
- Direktiva Sveta 2003/49/ES z dne 3. 6. 2003 o skupnem sistemu obdavčevanja plačil obresti ter licenčnin med povezanimi družbami iz različnih držav članic.

Na podlagi tega je bil v letu 2003 sprejet nov ZDDPO, in sicer ZDDPO-1, ki je začel veljati 21. 4. 2004 in se je v nekaterih določbah uporabljal že od vstopa Slovenije v EU, v celoti pa se je uporabljal od 1. 1. 2005. Zakon je prinesel veliko novosti in sprememb, saj je vseboval nova spoznanja davčne stroke in povečal fiskalni učinek za državo. Pri pripravi davčnih izkazov za leto 2006 so podjetja morala upoštevati tudi Zakon o spremembah in dopolnitvah ZDDPO, ki je stopil v veljavo 1. 1. 2006.

26. 10. 2006 pa je državni zbor v okviru obsežnejše davčne reforme sprejel Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb – ZDDPO-2 (Uradni list RS št. 117/06). Uporablja se od 1. 1. 2007, razen nekaterih določb o olajšavah ter oprostitev davka, in sicer določb, ki urejajo povečane regijske olajšave za vlaganja v raziskave in razvoj, ter določb, ki urejajo oprostitve, povezane z družbami tveganega kapitala. Določbe, katerih uporaba je odložena, se začnejo uporabljati po pridobitvi soglasja Evropske komisije. Ta je povečane regijske olajšave za raziskave in razvoj že odobrila in so začele veljati in se uporabljati 16. 8. 2007. Do konca leta 2007 pa Evropska komisija še ni odobrila oprostitev, povezanih z družbami tveganega kapitala (ZDDPO s komentarjem, 2008, str. 15).

Predlagatelj je navedel tri temeljne razloge za sprejem novega ZDDPO-2 po skoraj dveletni uporabi ZDDPO-1, in sicer (ZDDPO s komentarjem, 2008, str. 16):

- razvojne cilje Slovenije, izhajajoče iz strateških dokumentov, ki posegajo na področje ekonomske politike,
- potrebo po spremembi določenih rešitev na podlagi spoznanj pri izvajanju ZDDPO-1 ter pripomb strokovne javnosti in zavezancev, in

- uvedbo novih rešitev zaradi sprememb druge zakonodaje, zlasti računovodskih standardov, upoštevanja sodbe Ustavnega sodišča glede posebnih rezervacij pri borzaposredniških hišah ter dokončne implementacije Direktive Sveta 90/434/EGS.

Na prvi pogled najbolj opazne rešitve v ZDDPO-2, ki so tudi v javnosti najbolj odmevale, so določbe v poglavju o davčnih olajšavah in o nominalni davčni stopnji. Obseg davčnih olajšav se je zaradi odprave investicijske olajšave za vlaganja v opremo za večino zavezancev zmanjšal, čeprav že ZDDPO-1 pravnim osebam s področja nekaterih dejavnosti praktično ni omogočal davčnih olajšav (zavezanci, ki so večinoma investirali v nepremičnine, pohoštvo). Nominalna davčna stopnja se je od leta 2007 do letošnjega leta (2010) znižala s 23 % na 20 % (ZDDPO s komentarjem, 2008, str. 29).

Poleg Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb pa se pri davčnem obračunu upoštevajo še naslednji predpisi:

- Pravilnik o izvajanju Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb,
- Pravilnik o davčnem obračunu davka od dohodkov pravnih oseb,
- Pravilnik o določanju primerljivih tržnih cen,
- Pravilnik o priznani obrestni meri,
- Zakon o ekonomskih conah,
- Zakon o davčnem postopku (336. do 366. člen) in
- Uredba o povračilu stroškov v zvezi z delom in drugih dohodkov, ki se ne všttevajo v davčno osnovo.

1.3 Splošne zahteve v zvezi z računovodskimi usmeritvami pri nas

1.3.1 Zakon o gospodarskih družbah

ZGD-1 za pojem računovodskih usmeritev uporablja izraz »metode vrednotenja postavk«. Metode so obravnavane v 67. členu (Splošna pravila vrednotenja). V tem členu so določena splošna pravila vrednotenja oziroma temeljne zahteve v povezavi z računovodskimi usmeritvami. Le-te so (Kerčmar, Tratar & Boltin, 2006, str. 116-117):

- predpostavlja se nadaljevanje družbe kot delujočega podjetja,
- uporaba metod vrednotenja se brez utemeljenih razlogov ne sme spreminjati iz poslovnega leta v leto (stalnost vrednotenja),
- treba je upoštevati načelo previdnosti, kot je določeno s Slovenskimi računovodskimi standardi ali Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja (to načelo preprečuje previsok izkaz lastnega kapitala in gre za varstvo upnikov),
- treba je upoštevati načelo poštene vrednosti, kot je določeno s Slovenskimi računovodskimi standardi ali Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja,
- odhodke in prihodke je treba upoštevati ne glede na to, kdaj so bili plačani ali prejeti,
- sestavine sredstev in obveznosti do virov sredstev je treba vrednotiti posamično in
- začetna bilanca stanja poslovnega leta se mora ujemati s končno bilanco stanja prejšnjega poslovnega leta.

61. člen ZGD določa, da mora biti letno poročilo sestavljeno jasno in pregledno. Izkazovati mora resničen in pošten prikaz premoženja in obveznosti družbe, njenega finančnega položaja ter poslovnega izida. Te zahteve v povezavi z računovodskimi usmeritvami pomenijo, da mora izbor in uporaba računovodskih usmeritev omogočati, da bodo poslovni izkazi kar najbolj resnično odražali dejansko stanje (Turk, Korošec & Melavc, 2004, str. 480).

1.3.2 Slovenski računovodski standardi

Slovenski računovodski standardi (2006) v 5. točki uvoda postavljajo zahtevo po resnični in pošteni predstavitvi kot osnovni zahtevi celotnega računovodstva. Kot temeljni računovodski predpostavki opredeljujejo **upoštevanje nastanka poslovnega dogodka** in **upoštevanje časovne neomejenosti delovanja**.

Prva predpostavka pomeni, da je treba računovodske izkaze sestavljati na podlagi računovodenja, ki je zasnovano na temeljnih poslovnih dogodkih. Pri takšnem računovodenju se poslovni dogodki pripoznajo, ko se pojavijo, in ne šele ob plačilu. Zapisujejo se v računovodske razvide in o njih se poroča v računovodskih izkazih obdobja, na katero se nanašajo. Odhodki se pripoznajo v izkazu poslovnega izida in pred tem v računovodskih razvidih na podlagi neposredne povezave nastanka stroškov ali odhodkov in pridobitve prihodkov. Kljub temu pa uporaba zamisli vzporejanja prihodkov in odhodkov ne dovoljuje, da bi v bilanci pripoznavali stanja postavk, ki ne ustrezajo opredelitvi sredstev ali obveznosti do njihovih virov. Splošni SRS upoštevajo to predpostavko; podjetje ali druga organizacija, kjer ne prihaja v poštev, se ne more opirati na splošne SRS, temveč zanj(o) velja posebni SRS (Slovenski računovodski standardi - Uvod, 2006).

Druga predpostavka pomeni, da je treba računovodske izkaze sestavljati, kot da bo podjetje nadaljevalo poslovanje v dogledni prihodnosti in kot da nima niti namena niti potrebe, da bi ga povsem ustavilo ali pomembno skrčilo. Pri računovodenju, ki izhaja iz te predpostavke, morajo biti gospodarske kategorije ovrednotene drugače, kot bi bile, če bi podjetje opustilo poslovanje. Splošni SRS upoštevajo to predpostavko; podjetje ali druga organizacija, kjer ne prihaja v poštev, ker obstaja upravičen dvom o nadaljevanju poslovanja, se ne more opirati na splošne SRS, temveč zanj(o) velja posebni SRS (Slovenski računovodski standardi - Uvod, 2006).

Splošni SRS podjetja podrobneje opominjajo, na kaj morajo biti pozorna pri oblikovanju računovodskih usmeritev, ki jih je treba upoštevati in uporabljati pri sestavljanju računovodskih izkazov in s tem tudi pri celotnem računovodenju. Kakovostne značilnosti računovodskih izkazov in s tem tudi celotnega računovodenja so predvsem **razumljivost, ustreznost, zanesljivost in primerljivost** (Slovenski računovodski standardi - Uvod, 2006).

Prva kakovostna značilnost, to je **razumljivost**, pomeni, ne samo da uporabniki računovodskih izkazov lahko razumejo postavke v njih, temveč tudi da je mogoče ugotoviti pomen kontov in knjižb na njih. Računovodski izkazi so razumljivi, če jih uporabniki, ki dovolj dobro poznajo poslovno in gospodarsko delovanje in računovodstvo ter dovolj prizadevno preučujejo informacije, razumejo brez težav (Slovenski računovodski standardi - Uvod, 2006).

Druga kakovostna značilnost, to je **ustreznost**, pomeni, ne samo da imajo postavke v računovodskih izkazih zaželeno, potrebne in koristne lastnosti, značilnosti, temveč tudi da konti in knjižbe na njih ustrezajo določenemu namenu in pravilom. Na ustreznost postavk vplivata njihova vrsta in bistvenost, bistvenost pa je odvisna od velikosti posamezne postavke ali napake, ocenjene v posameznih okoliščinah oziroma opustitve ali napačne predstavitve posamezne postavke. Informacije so ustrezne, če pomagajo uporabnikom sprejemati oziroma popravljati ali potrjevati poslovne odločitve. Informacije so bistvene takrat, ko lahko njih opustitev ali napačna navedba vpliva na poslovne odločitve uporabnikov, zasnovane na računovodskih izkazih (Slovenski računovodski standardi - Uvod, 2006).

Tretja kakovostna značilnost, to je **zanesljivost**, pomeni ne samo, da postavke v računovodskih izkazih ne vsebujejo pomembnih napak in pristranskih stališč ter da zvesto predstavljajo tisto, o čemer trdijo, da predstavljajo, ali za kar se lahko upravičeno domneva, da predstavljajo, temveč tudi, da so konti in knjižbe na njih popolni in zanesljivi. Informacije morajo biti popolne glede bistvenosti. Zanesljivost zahteva še upoštevanje prednosti vsebine pred obliko. Zahteva po dajanju prednosti vsebini pred obliko pa

opozarja, da je treba poslovne dogodke obravnavati v skladu z njihovo vsebino in v denarni merski enoti izraženo resničnostjo, in ne zgolj glede na njihovo pravno obliko (Slovenski računovodski standardi - Uvod, 2006).

Četrta kakovostna značilnost, to je **primerljivost**, pomeni ne samo, da je zaradi metodične enotnosti mogoče primerjati postavke v računovodskih izkazih istega podjetja za različna leta ali postavke v računovodskih izkazih različnih podjetij, temveč tudi, da so konti in knjižbe na njih metodično enotni tako v posameznem podjetju kot tudi v različnih podjetjih. Poenotenje pa ne sme postati ovira za uvajanje boljših rešitev, ki jih prinašajo SRS (2006) (Slovenski računovodski standardi - Uvod, 2006) .

Slovenski računovodski standardi pa kljub zahtevam dopuščajo dovolj maneverskega prostora računovodskim usmeritvam v posameznih organizacijah (Hieng et al., 2006, str. 10). Računovodja ima v Slovenskih računovodskih standardih varno oporo za svoje delovanje in za oblikovanje svojih računovodskih usmeritev. Če povzamemo, je torej potrebno vedno računati s tremi temeljnimi računovodskimi predpostavkami (Hieng et al., 2006, str. 10):

- časovno neomejenostjo delovanja organizacije,
- doslednostjo pri uporabi računovodskih rešitev in
- upoštevanjem nastanka poslovnega dogodka.

Pri izbiri računovodskih usmeritev pa je treba upoštevati tri zahteve (Hieng et al., 2006, str. 11):

- previdnost,
- prednost vsebine pred obliko in
- pomembnost.

Izmed vseh treh zahtev Slovenskih računovodskih standardov je zahteva po pomembnosti izjemnega pomena. Po njej morajo podjetja bilancirati tako, da najprej zadostijo zahtevi po pomembnosti oziroma v poslovne izkaze vključijo vse postavke, ki so za ocene ali odločitve dovolj pomembne. Ko je tej zahtevi zadoščeno, je potrebno zagotoviti, da je vsaka postavka kar čim bolj popolna znotraj svoje pomembnosti oziroma da s svojimi kakovostnimi značilnostmi v kar največji meri zadosti preostalim zahtevam računovodskih standardov (Skrtnar, 2008, str. 4).

Zahteve računovodskih standardov so si v veliko primerih nasprotujoče, tako na primer načelo resničnosti zahteva, da poslovni izkaz ne vsebuje skritih izgub ali skritih dobičkov, načelo previdnosti pa pravzaprav zahteva, da sredstva ovrednotimo nižje, obveznosti do virov sredstev pa višje in s tem oblikujemo skrite dobičke. Pri pripravljanju poslovnih izkazov ter tudi pri izboru in oblikovanju računovodskih usmeritev mora oseba, ki bilancira oziroma odloča, dobro presoditi, kaj je pri posamezni postavki dejansko pomembno, in upoštevati tista računovodska načela, ki so skladna s cilji bilanciranja. S tem bilanciranje postane umetnost in ne mehanska računska operacija (Skrtnar, 2008, str. 3).

1.4 Izbor in spremembe računovodskih usmeritev

Kot smo lahko videli, je pri izbiri računovodskih usmeritev prvi pogoj ta, da zadostijo splošnim zahtevam po ZGD in SRS ter da temeljijo na splošno sprejetih računovodskih načelih. Če računovodski standardi urejajo določen poslovni dogodek, ga mora podjetje obravnavati tako, kot določajo standardi. Lahko pa standardi za določen poslovni dogodek predpisujejo nabor možnih rešitev in takrat se lahko podjetje samo odloči za eno izmed možnih rešitev. Če pa standardi določenega poslovnega dogodka ne urejajo, potem imajo podjetja prosto pot pri izbiri računovodskih usmeritev.

Zahteve, ki jih postavljata zakonodajalec in računovodska stroka, v svojem bistvu težijo k temu, da bi izbrane računovodske usmeritve omogočile sestavitev takšnih poslovnih izkazov, ki bodo zagotavljali ustrezne in zanesljive informacije njihovim uporabnikom (Statement of Financial Accounting Concepts 2003/2004 Edition, 2003, str. 42). Pri tem govorimo tako o notranjih kot tudi o zunanjih uporabnikih.

Zelo težko govorimo o popolnoma objektivnem izboru računovodskih usmeritev, saj se moramo zavedati prisotnosti subjektov pri bilanciranju. Tega se zavedajo tudi oblikovalci strokovnih pravil računovodenja. Subjekt mora ovrednotiti relativne prednosti alternativnih rešitev in tako je izbor računovodskih usmeritev odvisen od njegove presoje (Statement of Financial Accounting Concepts 2003/2004 Edition, 2003, str. 42). Nujno pa moramo tukaj omeniti tudi različne motive podjetij pri sestavljanju poslovnih izkazov. Podjetja lahko s pomočjo računovodskih usmeritev prirejajo svoj poslovni rezultat, saj tukaj igra pomembno vlogo sam interes vodstva podjetja, da z bilanco stanja predstavi njegov položaj v taki ali drugačni luči, pri čemer sledi določenim poslovnim motivom. Tako bi lahko rekli, da je nujno potrebno poenotenje z vidika uporabnosti informacij, ki nam jih izkazi dajejo. Tako strokovna pravila računovodenja postavljajo omejitve, ki jih morajo podjetja upoštevati pri izbiri, oblikovanju in uporabi računovodskih usmeritev (Koletnik & Kokotec-Novak, 1994, str. 247), vendar pa ohlapnost računovodskih pravil na drugi strani daje podjetjem možnosti za uresničevanje njihovih politik in doseganje zastavljenih ciljev bilanciranja (Čokelc, 1998, str. 78).

Slovenski računovodski standardi (2006) v 9. točki uvoda določajo, da se računovodske usmeritve spremenijo le, če je sprememba obvezna po standardu ali pojasnilu in če je njena posledica takšna, da računovodski izkazi podajajo zanesljivejše in ustrežnejše informacije o učinkih transakcij, drugih poslovnih dogodkov in stanj ter denarnih tokov podjetja. V takem primeru podjetje učinke spremembe računovodske usmeritve, ki izhaja iz začetne uporabe standarda, stališča oziroma pojasnila, obračuna v skladu s posebnimi prehodnimi določbami standarda, stališča oziroma pojasnila, če posebnih prehodnih določb ni, pa spremembo uporabi za nazaj (kot da bi jo bilo vedno uporabljalo). Računovodske usmeritve lahko zaradi novih informacij ali novih dogodkov spremeni tudi podjetje samo, zato da bi računovodski izkazi vsebovali zanesljivejše in ustrežnejše informacije o njegovem poslovanju. V takem primeru uporabi podjetje novo usmeritev za nazaj (kot da bi jo bilo vedno uporabljalo). Pri uporabi računovodske usmeritve za nazaj se preračunajo primerjalni zneski vsake vpletene sestavine kapitala (običajno preneseni poslovni izid) za predstavljeno primerjalno preteklo obdobje in preostali primerjalni zneski, kot da bi se bila nova računovodska usmeritev uporabljala že od vsega začetka. Če je uporaba za nazaj (kot da bi se jo bilo vedno uporabljalo) neizvedljiva, to dejstvo razkrije (skupaj z razlogom zanj in načinom uporabe nove usmeritve) in uporabi novo računovodsko usmeritev za naprej, in sicer na začetku prvega obdobja, ko je to izvedljivo (SRS - Uvod, 2006). Tudi sicer gre pri računovodskih usmeritvah za trajne načine ravnanja oziroma dolgoročne odločitve. Poleg slovenskih standardov pa tudi Zakon o gospodarskih družbah (2006) v 67. členu prepoveduje spremembo računovodskih usmeritev, ki bi jo podjetje opravilo brez utemeljenega razloga. Člen pravi, da je odstop od splošnih pravil dovoljen samo v izjemnih primerih, določenih v SRS ali MSRP. V takem primeru je treba v prilogi k izkazom pojasniti razloge za tak odstop in opisati, kakšne učinke ima to za prikaz premoženja in obveznosti družbe, njenega finančnega položaja ter poslovnega izida (Kerčmar et al., 2006, str. 116).

Standardi in Zakon o gospodarskih družbah tudi določajo, da morajo podjetja uporabljene računovodske usmeritve pojasniti v prilogah k poslovnim izidom, saj so obvezni del razkritij. Podjetja pa naj bi računovodske usmeritve zapisala v svojih notranjih predpisih, na primer v aktih.

2 POSLOVNI IN DAVČNI IZKAZ, NJUNE POVEZAVE TER POSLEDICE

2.1 Poslovni izkaz (ločeno za podjetje in za zavarovalnico)

2.1.1 Podjetje

V SRS sta poslovnemu izidu namenjena standarda SRS 19 (vrste poslovnega izida in denarnega izida) ter SRS 25 (oblike izkaza poslovnega izida za zunanje poslovno poročanje). V MSRP okvirno obliko in vsebino izkaza poslovnega izida določa MRS 1 (predstavljanje računovodskih izkazov).

Izkaz poslovnega izida (tudi poslovna bilanca) je temeljni računovodski izkaz, v katerem je resnično in pošteno prikazan poslovni izid za poslovno leto ali medletna obdobja, za katera se sestavlja. Izkaz je omenjen takoj za bilanco stanja in je sestavni del letnega poročila. Temelji na podjetniško-poslovni zakonodaji-SRS in ZGD. Izkaz predstavlja razliko med prihodki in odhodki v posameznem obračunskem obdobju. Presežek prihodkov nad odhodki je dobiček, presežek odhodkov nad prihodki pa izguba (SRS 19.5, 2006). Na izkaz lahko gledamo kot na povzetek učinkovitosti in uspešnosti delovanja organizacije. Sestavi se za splošne ali posebne namene za potrebe zunanjega poročanja. Od njegove vrste in narave podjetja sta odvisna obseg in razčlenitev postavk v njem (SRS 25.2, 2006).

SRS poslovne izide delijo na temeljne in druge. Med temeljne (namenjene notranjim in zunanjim uporabnikom) uvrščamo (SRS 19.2, 2006):

- poslovni izid (v nadaljevanju PI) iz prodaje,
- PI iz celotnega poslovanja,
- PI iz rednega delovanja,
- celotni PI in
- čisti PI.

Med druge poslovne izide (namenjene notranjim uporabnikom) pa uvrščamo (SRS 19.2, 2006):

- prispevek za kritje,
- kosmati PI,
- celotni PI skupaj s finančnimi odhodki,
- celotni PI skupaj z deležem zaposlencev v njem in
- dohodek.

Poznamo tudi druge vrste poslovnih izidov, ki se jih podjetja poslužujejo v skladu s potrebami in svojo organizacijsko obliko (glede na področne odseke, območne odseke, itd.), vsem pa je skupno, da želijo ustrezno informirati določeno ciljno skupino.

Na vsebino in obliko poslovnih izidov podjetja lahko vplivajo z instrumenti bilanciranja. Ranković razvršča instrumente bilanciranja v naslednje skupine (Koletnik & Kokotec-Novak, 1994, str. 254):

- instrumenti, ki so usmerjeni v oblikovanje poslovnega izida, in instrumenti, usmerjeni v oblikovanje bilance stanja,
- instrumenti, ki se sprejemajo pred dnevom bilanciranja in po njem,
- formalni in materialni (vsebinski) instrumenti in
- instrumenti, ki vplivajo na ugotavljanje in delitev poslovnega izida.

Na izkazani poslovni izid lahko vplivamo z uporabo različnih instrumentov pred tokom bilanciranja oziroma sestavljanja poslovnega izida in v toku le-tega. Največ jih podjetje uresniči med poslovnim letom in učinki teh instrumentov so tudi največji, saj podjetja z njimi že med letom pripravijo pogoje za uresničitev zelenega prikaza gospodarskih kategorij v končnih poslovnih izkazih. Na voljo imajo ukrepe, ki pridejo v poštev med poslovnim letom. To so t.i. taktični ukrepi. Na voljo pa imajo tudi ukrepe, ki jih lahko uresničijo ob samem bilanciranju konec leta. Njihovi učinki se kažejo v obliki in vsebini bilance. Smiselno z namenom vplivanja na višino poslovnega izida in s tem davčne obveznosti nas v magistrskem delu zanimajo predvsem vsebinski instrumenti, od katerih najpomembnejši instrument predstavlja prav vrednotenje gospodarskih kategorij oziroma uporaba različnih računovodskih usmeritev. Slednje pa je potrebno, kot sem že omenila, izbirati in uporabiti že med poslovnim letom in ne šele ob dnevu bilanciranja (Koletnik & Kokotec-Novak, 1994, str. 254-255).

2.1.2 Zavarovalnica

Podjetja torej pri sestavi izkaza poslovnega izida upoštevajo SRS 19 in SRS 25, zavarovalnice pa uporabljajo SRS 19 z izjemami in dopolnitvami, obdelanimi v SRS 32. Izkaz poslovnega izida v zavarovalnicah se praviloma sestavi v stopenjski obliki. Zavarovalnica torej ugotavlja več vrst poslovnih izidov, in sicer (SRS 32.38, 2006):

- poslovni izid iz življenjskih zavarovanj,
- poslovni izid iz zdravstvenih zavarovanj,

- poslovni izid iz drugih zavarovanj in
- čisti izid obračunskega obdobja.

Vse naštete izide mora zavarovalnica ugotavljati za osnovne oblike zavarovanj in za zavarovalnico kot celoto. Vse naštete izide razen čistega izida obračunskega obdobja mora ugotavljati tudi po podskupinah in po možnosti tudi po enotah zavarovanj (SRS 32.38, 2006).

Zavarovalnica mora po enotah in podskupinah zavarovanj izkazovati tudi tehnični izid³ in tehnični izid, povečan za razliko med prihodki in odhodki naložb, ki so financirani iz tehničnih rezervacij (SRS 32.39, 2006).

Izkaz poslovnega izida v zavarovalnicah se praviloma sestavi v stopenjski obliki in ima pri vseh vrstah zavarovalnic, ne glede na njihovo velikost, najmanj naslednje postavke (SRS 32.41, 2006):

Slika 1: Izkaz izida iz drugih zavarovanj (razen življenjskih in zdravstvenih)

	I. Čisti prihodki od zavarovalnih premij
	1. Obračunane kosmate zavarovalne premije
-	2. Obračunane pozavarovalne premije
±	3. Sprememba kosmatih prenosnih premij
±	4. Sprememba prenosnih premij za pozavarovalni del
	II. Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz rednega delovanja
	III. Drugi čisti zavarovalni prihodki
	IV. Čisti odhodki za škode
	1. Obračunani kosmati zneski škod
-	2. Obračunani deleži pozavarovateljev
±	3. Sprememba kosmatih škodnih rezervacij
±	4. Sprememba škodnih rezervacij za pozavarovalni del
±	V. Sprememba drugih čistih tehničnih rezervacij
	VI. Čisti odhodki za bonuse in popuste
	VII. Čisti obratovalni stroški
	1. Stroški pridobivanja zavarovanj
±	2. Sprememba v razmejenih stroških pridobivanja zavarovanj
	3. Drugi obratovalni stroški
-	4. Prihodki od pozavarovalnih provizij in iz deležev v pozitivnem tehničnem izidu iz posameznih pozavarovalnih pogodb
	VIII. Drugi čisti zavarovalni odhodki
	1. Odhodki za preventivno dejavnost
	2. Ostali čisti zavarovalni odhodki
±	IX. Sprememba izravnalnih rezervacij

Vir: Slovenski računovodski standardi 32.41, 2006.

³ Tehnični izid je razlika med prihodki od tehnične premije in odhodki za škode, povečanimi ali zmanjšanimi zaradi sprememb tehničnih rezervacij, ki niso upoštevane v prihodkih od tehnične premije ali odhodkih za škode (SRS 32.39, 2006).

Slika 2: Izkaz izida iz življenjskih in zdravstvenih zavarovanj

	I. Čisti prihodki od zavarovalnih premij
	1. Obračunane kosmate zavarovalne premije
-	2. Obračunane pozavarovalne premije
±	3. Sprememba čistih prenosnih premij
	II. Prihodki naložb
	1. Prihodki iz deležev v podjetjih
	1.1. Prihodki iz deležev v podjetjih v skupini
	1.2. Prihodki iz deležev v pridruženih podjetjih
	1.3. Prihodki iz deležev v drugih podjetjih
	2. Prihodki drugih naložb (v postavkah 2.1, 2.2 in 2.3 zavarovalnica ločeno izkazuje prihodke naložb v pridruženih podjetjih in v podjetjih v skupini)
	2.1. Prihodki od zemljišč in zgradb
	2.2. Prihodki od obresti
	2.3. Drugi prihodki naložb
	2.3.1. Prevrednotovalni finančni prihodki
	2.3.2. Drugi finančni prihodki
	3. Prihodki zaradi popravkov vrednosti naložb
	4. Dobički pri odtujitvah naložb
	III. Čisti neiztrženi dobički naložb življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje
	IV. Drugi čisti prihodki od zavarovanja
	V. Čisti odhodki za škode
	1. Obračunani kosmati zneski škod
-	2. Obračunani deleži pozavarovateljev
±	3. Sprememba kosmatih škodnih rezervacij
±	4. Sprememba škodnih rezervacij za pozavarovalni del
±	VI. Sprememba ostalih čistih tehničnih rezervacij
	1. Sprememba matematičnih rezervacij
	1.1. Sprememba kosmatih rezervacij
±	1.2. Sprememba pozavarovalnega deleža
	2. Sprememba drugih čistih rezervacij
	VII. Čisti odhodki za bonuse in popuste
	VIII. Čisti obratovalni stroški
	1. Stroški pridobivanja zavarovanj
±	2. Sprememba v razmejenih stroških pridobivanja zavarovanj
	3. Drugi obratovalni stroški
-	4. Prihodki od pozavarovalnih provizij in iz deležev v pozitivnem tehničnem izidu iz pozavarovalnih pogodb
	IX. Odhodki naložb
	1. Amortizacija naložb sredstev, ki niso potrebna za obratovanje
	2. Odhodki za upravljanje sredstev, odhodki za obresti in drugi finančni odhodki
	3. Prevrednotovalni finančni odhodki
	4. Izgube pri odtujitvah naložb
	X. Čiste neiztržene izgube naložb življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje
	XI. Drugi čisti zavarovalni odhodki
	1. Odhodki za preventivno dejavnost
	2. Ostali čisti zavarovalni odhodki
-	XII. Donos naložb, prenesen v izkaz izida iz rednega delovanja
	XIII. Izid iz življenjskih zavarovanj (I+ II + III + IV – V ± VI – VII – VIII – IX – X – XI – XII)

Vir: Slovenski računovodski standardi 32.41,2006

Slika 3: Izračun čistega izida zavarovalnice

I. Izid iz drugih zavarovanj (A.X)
II. Izid iz življenjskih zavarovanj (B.XIII)
III. Izid iz zdravstvenih zavarovanj (C.XIII)
IV. Prihodki naložb
<i>1. Prihodki iz deležev v družbah</i>
1.1. Prihodki iz deležev v družbah v skupini
1.2. Prihodki iz deležev v pridruženih družbah
1.3. Prihodki iz deležev v drugih družbah
<i>2. Prihodki drugih naložb (v postavkah 2.1, 2.2 in 2.3 zavarovalnica ločeno izkazuje prihodke naložb v pridruženih družbah in v družbah v skupini)</i>
2.1. Prihodki od zemljišč in zgradb
2.2. Prihodki od obresti
2.3. Drugi prihodki naložb
2.3.1. Prevrednotovalni finančni prihodki
2.3.2. Drugi finančni prihodki
<i>3. Prihodki zaradi popravkov vrednosti naložb</i>
<i>4. Dobički pri odtujitvah naložb</i>
V. Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz življenjskih zavarovanj (B.XII)
VI. Donos naložb, prenesen iz izkaza izida iz zdravstvenih zavarovanj (C.XII)
VII. Odhodki naložb
<i>1. Amortizacija naložb sredstev, ki niso potrebna za obratovanje</i>
<i>2. Odhodki za upravljanje sredstev, odhodki za obresti in drugi finančni odhodki</i>
<i>3. Prevrednotovalni finančni odhodki</i>
<i>4. Izgube pri odtujitvah naložb</i>
VIII. Donos naložb, prenesen v izkaz izida iz drugih zavarovanj (A.II)
IX. Drugi prihodki iz zavarovanj
<i>1. Drugi prihodki iz drugih zavarovanj</i>
<i>2. Drugi prihodki iz življenjskih zavarovanj</i>
<i>3. Drugi prihodki iz zdravstvenih zavarovanj</i>
X. Drugi odhodki iz zavarovanj
<i>1. Drugi odhodki iz drugih zavarovanj</i>
<i>2. Drugi odhodki iz življenjskih zavarovanj</i>
<i>3. Drugi odhodki iz zdravstvenih zavarovanj</i>
XI. Drugi prihodki
XII. Drugi odhodki
XIII. Davek iz dobička
XIV. Odloženi davki
XV. Čisti poslovni izid obračunskega obdobja (Č.I + Č.II + Č.III + Č.IV + Č.V + Č.VI - Č.VII - Č.VIII + Č.IX - Č.X + Č.XI - Č.XII - Č.XIII ± Č.XIV)

Vir: Slovenski računovodski standardi 32.41, 2006.

2.2 Davčni izkaz (ločeno za podjetje in za zavarovalnico)

2.2.1 Podjetje

Davčni obračun je posebno računovodsko poročilo, ločeno od poslovnega izkaza, posreduje pa se samo določeni davčni instituciji in ni namenjen javnosti, zato bi ga lahko proglasili za davčno tajnost (Meigs, Meigs & Meigs, 1995, str. 7). Sama priprava davčnih izkazov je posebno področje znotraj računovodstva, kjer se uporabljajo informacije iz finančnega računovodstva. Osrednji pomen davčnega računovodstva je torej sestavljanje davčnega izkaza. Sam davčni izkaz je tiste vrste izkaz, ki temelji na pravnih podlagah za opredeljevanje davkov, kar pomeni, da so informacije prilagojene ali preoblikovane tako, da so v skladu z zakonskimi zahtevami. Zakon od dohodka pravnih oseb v 68. členu določa splošno obveznost zavezanca, da sam pripravi obračun davka. Davek od dohodka pravnih

oseb se torej plačuje po načinu samoobdavčitve, za kar je predpisana oblika obračuna. Davčni zavezanec ima temeljno obveznost obračunati in plačati davek od dohodka pravnih oseb v zakonsko določenem roku. Z davčnim obračunom podjetja torej sama ugotavljajo tako davčno osnovo kakor tudi višino davčne obveznosti in takšna opredelitev obveznosti izhaja iz treh temeljnih razlogov. Prvi je poslovni izid opravljanja pridobitne dejavnosti pravne osebe, ki ga podjetje samo ugotavlja in je podlaga za ugotavljanje davčne osnove in obveznosti. Drugi, formalne narave, se nanaša na ugotavljanje višine celoletne akontacije kot podlage za določanje višine obrokov akontacij v letu, ki sledi davčnemu letu, za katerega je sestavljen davčni obračun. Zadnji, tretji vsebinski razlog je primerjava višine med davčnim letom plačanih akontacij z višino davčne obveznosti, ugotovljene z obračunom, iz katerega posledično izhaja zavezančeva obveznost plačila razlike med letom premalo plačanega davka ali upravičenost do vračila med letom preveč plačanega davka (Marinovič, 2002, str. 24). Tako obračunan oziroma plačan davek je prihodek proračuna.

Poznamo več vrst davčnih izkazov. Avtor Hilke jih na primer deli na (Turk et al., 2004, str. 526):

- redne, ki izkazujejo poslovni izid kot podlago za obdavčitev ali druge gospodarske kategorije, ki so predmet obdavčitve in
- izredne ali posebne, ki se sestavljajo zaradi sprememb davčne obveznosti ali načina ugotavljanja dobička, spremembe pravne oblike organizacije, sanacije ali likvidacije.

Ker so v poslovnem izidu pred obdavčitvijo vključeni vsi prihodki in odhodki, ki jih je podjetje pripoznalo v poslovnem letu, za katerega sestavlja obračun davka, bodo mednje vključeni tudi vsi prihodki in odhodki, nastali v povezavi z gospodarskimi kategorijami, pri katerih je podjetjem omogočena izbira različnih računovodskih usmeritev. Posledično bo lahko podjetje z izborom različnih računovodskih usmeritev vplivalo na višino postavke obračuna davka, v katero se vključujejo prihodki in odhodki iz uporabe računovodskih usmeritev. Vendar ni nujno, da bodo ti prihodki in odhodki tudi davčno priznani. Pravila davčnega (ne)priznavanja v obračunu davka določa Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb, ki uvaja številne prilagoditve, ki jih morajo podjetja izvesti pri ugotavljanju davčno priznanih zneskov. Mednje sodijo tudi prilagoditve postavk, pri katerih je podjetjem z računovodskimi standardi dana možnost izbire računovodskih usmeritev. Z namenom, da se davčna osnova zaščiti pred zniževanjem, zakon davčno (ne)priznavanje obširneje ureja predvsem na odhodkovni strani obračuna davka.

Govorimo torej o t.i. davčnem planiranju, ki analizira pričakovane davčne učinke na določene dogodke. Cilj tega je za podjetje doseči minimalno davčno breme, ki je možno glede na omejitve. Upoštevati je potrebno tako pravne kot tudi ekonomske omejitve. Na primer s pravnega vidika je v določenem primeru možno izkazati minimalen ali celo

ničelni poslovni izid, z ekonomskega vidika pa tak izid ni sprejemljiv zaradi interesov lastnikov ali finančnih ciljev podjetja (Kokotec-Novak, 2002, str. 2).

Če imamo pri računovodskem poročanju še na voljo določeno mero prilagodljivosti in lastne presoje pri upoštevanju računovodskih pravil, so te možnosti pri davčnem poročanju zagotovo okrnjene.

2.2.2 Zavarovalnica

Zavarovalnice, ki lahko izvajajo pokojninski načrt v skladu z zakonom, ki ureja pokojninsko in invalidsko zavarovanje, plačujejo od dejavnosti izvajanja pokojninskega načrta davek po stopnji 0 % od davčne osnove, če sestavijo ločen davčni obračun samo za ta pokojninski načrt (ZDDPO s komentarjem, 2008, str. 439).

Najpomembnejša razlika, kar se tiče odhodkov, med podjetji in zavarovalnicami so zavarovalno tehnične rezervacije, ki se po ZDDPO priznajo kot odhodek v obračunanih zneskih, vendar največ do višine ali zgornje meje v skladu z zakonom, ki ureja zavarovalništvo (ZDDPO s komentarjem, 2008, str. 319).

Obveznost oblikovanja zavarovalno-tehničnih rezervacij je določena v 113. členu Zakona o zavarovalništvu. Te rezervacije so namenjene pokritju prihodnjih obveznosti iz zavarovanj in morebitnih izgub zaradi tveganj, ki izhajajo iz zavarovalnih poslov, ki jih zavarovalnice opravljajo. Zavarovalno tehnične rezervacije sestavljajo rezervacije za prenosne premije, rezervacije za bonuse, popuste in storno, škodne rezervacije, izravnalne rezervacije in druge zavarovalno-tehnične rezervacije. S Sklepom o podrobnejših pravilih in minimalnih standardih za izračun zavarovalno-tehničnih rezervacij so določena podrobnejša pravila in minimalni standardi za izračun zavarovalno-tehničnih rezervacij. Zavarovalnice morajo oblikovati zavarovalno-tehnične rezervacije po določbah MRS 37 in v skladu z navedenim sklepom. Odhodki za tako oblikovane zavarovalno-tehnične rezervacije so po 34. členu v celoti tudi davčno priznani odhodek v davčnem obdobju oblikovanja (ZDDPO s komentarjem, 2008, str. 321).

Na Sliki 4 vidimo zbirni prikaz obračuna davka od dohodkov pravnih oseb.

Slika 4: Zbirni prikaz obračuna davka od dohodkov pravnih oseb

+ prihodki, ugotovljeni po računovodskih predpisih
+/- sprememba prihodkov po zakonu
- odhodki, ugotovljeni po računovodskih predpisih
+/- sprememba odhodkov po zakonu
+/- sprememba davčne osnove zaradi prehoda na nov način računovodenja, pri spremembah računovodskih usmeritev, popravkih napak in prevrednotenjih
+ povečanje davčne osnove zaradi popravkov olajšav in izvzem nekaterih drugih odhodkov
= davčna osnova / davčna izguba
- zmanjšanje davčne osnove in davčne olajšave
= osnova za davek x 21 %
= davčna obveznost

Vir: Obračun davka od dohodkov pravnih oseb, 2010.

2.3 Povezave poslovnega in davčnega izkaza

2.3.1 Vpliv poslovnega izkaza na davčni izkaz in obratno

Pomembno je poznati vpliv poslovnega izkaza na davčni izkaz ali davčnega izkaza na poslovni izkaz. Razmerja so lahko naslednja (Kokotec-Novak, 2002, str. 2):

- davčni izkaz se sestavi **popolnoma neodvisno** od poslovnega izkaza (poslovni izkaz je sestavljen po računovodskih pravilih, davčni izkaz pa po davčnih, pri čemer sta računovodska in davčna politika nepovezani),
- **poslovni izkaz je hkrati tudi davčni izkaz** (poslovni izkaz je sestavljen po računovodskih pravilih, vendar davčna zakonodaja prepoveduje kakršnokoli vknjižbo, ki bi bila v nasprotju z davčnimi pravili),
- **poslovni izkaz v svoji osnovi predstavlja podlago za davčni izkaz, vendar davčni predpisi določajo, kako je potrebno poslovni izkaz preurediti v davčni izkaz.**

Davčni dobiček (izguba) je dobiček (izguba) v posameznem obdobju, ki se ugotovita v skladu s predpisi davčnih oblasti, na podlagi katerih je potrebno poravnati davek od dohodka (MRS, 2001, str. 11). V določenem obdobju ima lahko podjetje negativen poslovni rezultat, torej poslovno izgubo, v davčno osnovo za obračun davka pa se štejejo le davčno priznani prihodki in odhodki, ki jih davčni zavezanec ustvari v tekočem obračunskem obdobju, in ima tako davčni dobiček. In seveda je lahko tudi obratno. Torej sta davčni dobiček in poslovni dobiček lahko le izjemoma enaka. Da sta računovodski in

davčni dobiček med seboj povezana, izhaja iz dejstva, da se v splošnem v večini držav izračun obdavčljivega dobička prične z računovodskim dobičkom. Različen je le obseg prilagoditve računovodskega dobička za izračun davčne osnove (James & Nobes, 1997/98, str. 295). Obe politiki tako vplivata na eni strani na poslovni izid gospodarske družbe, na drugi strani pa na višino davka od dohodka/dobička ⁴ (Kavčič, 1997, str. 143-153).

Splošni načeli, ki ju podjetje upošteva pri sestavljanju računovodskih izkazov, sta načelo strogega upoštevanja nastanka poslovnega dogodka in načelo časovne neomejenosti delovanja. Prav tako so tudi izkazi zavarovalnic sestavljeni v skladu s temi splošnimi načeli, saj - kot je bilo že omenjeno - tudi zavarovalnice sestavljajo izkaze v skladu s SRS.

V praksi se izkaže, da sta ti dve načeli z davčnega vidika veliko manj ustrezni kot z računovodskega. Načelo upoštevanja nastanka poslovnega dogodka zahteva, da se prihodki in odhodki izkazujejo v zneskih, ki se nanašajo na pretečeno obdobje, ne glede na to, ali so že bili plačani ali ne. Načelo časovne neomejenosti delovanja pa pomeni, da je treba računovodske izkaze sestavljati tako, kot da bo podjetje nadaljevalo poslovanje v dogledni prihodnosti in kot da nima namena niti potrebe, da bi ga ustavilo ali občutno skrčilo.

Če primerjamo dobiček kot rezultat poslovne bilance in dobiček kot rezultat davčne bilance, zaznamo dve vrsti razlik med njima (Koritnik Rakela, 2005, str. 70):

- Stalne razlike so razlike, ki se obračunavajo v davčnem obdobju, v katerem nastanejo, in so dokončne oziroma jih ni možno kakorkoli poračunavati v naslednjih davčnih obdobjih. Stalne razlike imajo pomemben vpliv na višino davčne osnove - nekatere jo

---

⁴ Izraz »davek od dobička« smo v Sloveniji uporabljali v skladu s takratno zakonodajo, s pričetkom uporabe nove pa se od 1. 5. 2004 (oz. 1. 1. 2005, ko je stopil v veljavo nov ZDDPO-1) uporablja primernejši izraz »davek od dohodka«, saj se dejansko ne obdavčuje zgolj dobiček, temveč tudi kapitalski dobiček. Pojma »dohodek« pravne osebe sicer ni najti v nobeni drugi veljavni zakonodaji ali ureditvi s področja gospodarskih kategorij pravne osebe. Niti ZGD-1 niti SRS ali MSRP tega pojma ne uporabljajo. Izhajajoč iz predmeta obdavčitve po ZDDPO-2 je jasno, da je predmet obdavčitve dobiček pravne osebe, vključno s kapitalskim dobičkom, prilagojen za potrebe določitve davčne osnove. Čeprav ZDDPO-2 v splošnem govori o obdavčitvi dohodkov, je mogoče iz zakona jasno razbrati, da ZDDPO-2 obdavčuje dobiček pravne osebe, ki se ugotovi kot razlika med njenimi prihodki in odhodki. Večina zavezancev za davek so pravne osebe, ustanovljene na podlagi ZGD-1. Slednji za opredelitev dobička uporabljajo izraze, kot sta »poslovni izid« in »dobiček«, in v nobenem primeru ne uporabljajo izraza »dohodek« pravne osebe. Dva razloga, zakaj davčna zakonodaja uporablja pojem »dohodek« in ne »dobiček«, sta: prvi je dejstvo, da dobiček pravne osebe ni predmet obdavčitve neposredno, temveč šele po prilagoditvah prihodkov in odhodkov pravne osebe za potrebe določanja davčne osnove. Dobiček pravne osebe je namreč poslovni izid, ki pa se praviloma razlikuje od davčne osnove. Drugi razlog za uporabo pojma »dohodek« pa je, da ZDDPO-2 ne ureja zgolj obdavčitve dobička pravnih oseb, temveč ureja tudi obdavčitev drugih »dohodkov«, še zlasti v povezavi z dohodki z virom v Sloveniji, ki jih dosegajo nerezidenti in od katerih se obračunava in plačuje davčni odtegljaj (ZDDPO s komentarjem, 2008, str. 18-19).

povečujejo (50 % nepriznavanje stroškov reprezentance), druge pa jo zmanjšujejo (na primer olajšave za investirani znesek v stalna sredstva).

- Začasne razlike so razlike, ki se poračunavajo v naslednjih davčnih obdobjih. Začasne razlike povzročajo nastanek terjatev in obveznosti za odložene davke (odložene davke poznamo šele od leta 2006, ko smo zopet dobili nove SRS). Poznamo časovno usklajene razlike (nastajajo zaradi razlike v časovnem pripoznavanju transakcij za poslovne namene na eni strani in za davčne namene na drugi strani), razlike, ki nastajajo zaradi statusnih sprememb pri zavezancih, pri katerih je davek v splošnem samo odložen in se ne plačuje po določenih pogojih, in razlike zaradi davčnih predpisov, ki dovoljujejo izjeme od splošne davčne obveznosti in nastajajo v povezavi z davčnimi olajšavami in davčnimi dobropisi. V to skupino spada tudi pravica prenašanja poslovnih izgub v breme prihodnjih davčnih obveznosti.

Davčna bilanca je tista vrsta bilanc, ki temelji na pravnih podlagah za opredeljevanje davkov, medtem ko poslovne bilance temeljijo na podlagi podjetniško-poslovne zakonodaje (Kokotec-Novak, 2006, str. 11).

2.3.2 Bilančna proti davčni politiki

Bilančna politika nas uči, kako z izkazovanjem premoženjskega in finančnega položaja ter poslovne in finančne uspešnosti zadovoljevati poslovne cilje. Hkrati je tudi orodje za uresničevanje poslovne politike. Predvsem je v pomoč pri uresničevanju finančne in informacijske politike. Pri finančni politiki imamo v mislih politiko oblikovanja in delitve poslovnega izida, ki jo lahko vodi podjetje le s pomočjo poslovnih bilanc. Z izkazovanjem prihodkov, odhodkov in poslovnega izida pa vodi davčno politiko in politiko delitve čistega poslovnega izida med lastnike (Koletnik & Kokotec-Novak, 1994, str. 248). Tako smo ugotovili, da sta davčna in bilančna politika lahko izjemno prepleteni. Pri uresničevanju ciljev obeh politik imamo možnost uporabe istih instrumentov bilanciranja (v primeru, da sta oba izkaza povezana – glej poglavje 2.3.1), in če povzamemo, bi lahko rekli, da pri bilanciranju iščemo tiste rešitve, ki so za podjetje najugodnejše tako z davčnega kot tudi s poslovnega vidika.

Izbira računovodskih usmeritev, ki omogočajo doseganje ciljnega obdavčljivega poslovnega izida, se v teoriji uvršča med metode davčnega načrtovanja (Meigs, Meigs, Bettner & Whittington, 1996, str. 813). Davčno načrtovanje pomeni legalno minimiziranje davčnih obveznosti ali odlaganje le-teh na prihodnja obdobja, ko bo plačilo postalo neogibno. Dejstvo je, da je davek zgolj strošek, ki je popolnoma enak vsem drugim stroškom, ki načenjajo dobiček davčnega zavezanca, in se ga da znižati z uporabo zakonitih metod in sredstev. V sklopu davčnega načrtovanja je nujno omeniti tudi koriščenje davčnih olajšav, ki so eno od najbolj pogostih orodij za zniževanje davčnih

obveznosti. Vendar pa zakonodaja predpisuje pogoje, ki morajo biti izpolnjeni, da se davčna olajšava prizna (Davčno načrtovanje in optimizacija, 2010).

2.3.3 Pomen stopnje povezanosti izkazov za njihove uporabnike

Poslovni in davčni izkazi niso sami sebi namen, temveč so namenjeni njihovim uporabnikom. Zato bomo pomen stopnje povezanosti izkazov predstavili z njihovega vidika. Pri tem bomo uporabnike izkazov razvrstili v tri glavne kategorije: državo, poslovodstvo podjetij in preostale uporabnike, stopnjo povezanosti izkazov pa opredelili glede na cilje, ki jih želijo doseči. Povezanost izkazov bomo opredelili ali kot zelo tesno ali kot nikakršno (kljub temu, da popolne nepovezanosti izkazov v praksi ni zaslediti).

2.3.3.1 Država

Država z obdavčitvijo uresničuje dva glavna cilja: zagotavljanje prihodkov za pokrivanje finančnih zahtev in izvajanje svoje ekonomske politike. Obdavčitev predstavlja prenos sredstev od pravnih oseb v državni proračun (The Relationship Between Taxation and Financial Reporting, 1987, str. 12). Država je torej tista, ki uzakonja obdavčitev poslovnega izida podjetij. Posledično bomo na stopnjo povezanosti med izkazoma v primeru države gledali z vidika namena države, **da predpiše davčna pravila, ki so v večji ali manjši povezavi z računovodskimi pravili.**

Država za odmero davka predpiše davčno osnovo, ki je v tesni povezavi s poslovnim izidom iz več razlogov: prvič zakonodajalcu tesna povezanost izkazov zagotavlja enakopravnost položaja z drugimi udeleženci pri delitvi poslovnega izida, oziroma zagotavlja, da je osnova, v kateri je sam udeležen, tem bolj enakopravna osnovi, v kateri so udeleženi delničarji in družbeniki (Jerman & Odar, 2008, str. 126). S tem naj bi tudi obdavčenje temeljilo na dejanskih rezultatih delovanja podjetij. Nadalje olajša delo davčnim oblastem, saj jim ni treba oblikovati dodatnih davčnih pravil, in tudi davčnim inšpektorjem, za katere je preverba postavk v davčnem izkazu, ki je tesno povezan s poslovnim izkazom, bistveno lažja (The Relationship Between Taxation and Financial Reporting, 1987, str. 21).

Nasprotno pa davčna zakonodaja uvaja davčna pravila, po katerih se obdavčljivi poslovni izid ugotavlja neodvisno od poslovnega izida, izračunanega v poslovnih izkazih, predvsem zaradi dejstva, da takšna ureditev omogoča, da lahko podjetja sestavijo poslovne izkaze, ki ne bodo davčno orientirani, temveč bodo skladno z računovodskimi pravili odražali resnično in pošteno sliko delovanja podjetja. Zakonodajalec postavlja davčna pravila kot različna od računovodskih predvsem pri postavkah, ki so po računovodskih pravilih lahko vrednotene na različne načine, in tako preprečuje morebitno preveč previdno vrednotenje

le-teh. S tem zagotovi trdnejšo osnovo za odmero davka in večjo enakopravnost med zavezanci za davek (The Relationship Between Taxation and Financial Reporting, 1987, str. 13-22).

2.3.3.2 Poslovodstvo podjetij

Podjetje je tisto, ki pripravi poslovne in davčne izkaze, pri tem pa pri bilanciranju zasleduje različne cilje poslovodstva (doseganje ustreznega čistega poslovnega izida, posredovanje ustreznih informacij uporabnikom poslovnih izkazov, vpliv na delitev poslovnega izida, minimizacija davčnih obveznosti). Popolnoma isto kot za podjetja pa velja tudi za zavarovalnice. Pomen povezave bomo opredelili z vidika doseganja teh ciljev.

Podjetje ima ob tesni povezanosti davčnega in poslovnega izkaza za zadovoljevanje različnih ciljev na voljo en instrument, to je **višino izkazanega poslovnega izida**, na katerega lahko vpliva z uporabo računovodskih usmeritev in drugih metod bilanciranja. Obdavčljivi poslovni izid v tej povezavi temelji na poslovnem izidu, izračunanem za poslovne namene. Obdavčljivi poslovni izid je lahko izidu za poslovne namene bodisi enak bodisi računovodski poslovni izid prilagodimo na raven obdavčljivega poslovnega izida. Obdavčitev poslovnega izida in davčna politika podjetja bosta tako v tesni soodvisnosti z bilančno politiko podjetja. V tej povezavi govorimo o davčno-bilančni politiki, ki jo teorija opredeljuje kot načrtovano koriščenje možnih različic vrednotenja in drugih oblik merjenja gospodarskih kategorij pri sestavljanju davčnega izkaza (Kokotec-Novak, 2008, str. 7). Kot pa smo v magistrskem delu že omenili, pri zasledovanju davčnih in poslovnih ciljev lahko pridemo do nesoglasja. Poslovodstvo podjetja zasleduje cilj minimiziranja davčnega izkaza, vendar po drugi strani želijo imeti visok čisti dobiček (možnost delitve med nosilce kapitala). Da bi namreč kar najbolj zmanjšali plačilo davka, bi morali hkrati izkazovati tudi majhen dobiček. Tako pridemo do položaja, ko so davčna pravila nadrejena računovodskim, čeprav naj bi davčna pravila sledila računovodskim.

Ob nepovezanosti poslovnega in davčnega izkaza bo obdavčljivi poslovni izid opredeljen neodvisno od poslovnega izida, izkazanega za poslovne namene, s tem pa bo podjetju onemogočeno, da bi z bilanciranjem znotraj poslovnih izkazov vodilo tudi svojo davčno politiko. Posledica nepovezanosti davčnih in računovodskih pravil pa je vodenje dvojnega knjigovodstva. Skladno s tem bo podjetje lahko izbralo različne računovodske usmeritve za davčne in poslovne namene ter tako pri bilanciranju v poslovnih izkazih zasledovalo izključno svoje poslovne cilje (Skr, 2008, str. 8).

2.3.3.3 Preostali uporabniki

Preostale uporabnike, kot so kupci, dobavitelji, vlagatelji itd., zanimajo predvsem poslovni izkazi oziroma v njih vključeni računovodski podatki, na podlagi katerih oblikujejo računovodske informacije. Stopnja povezanosti davčnega in poslovnega izkaza pa pomembno vpliva na uporabnost računovodskih podatkov.

Pri tesni povezanosti izkazov bo obdavčenje bistveno vplivalo na računovodske podatke, ki jih bodo podjetja posredovala javnosti, saj bodo podjetja namreč z namenom nižanja davčne obveznosti vodila davčno orientirano računovodstvo, s tem pa izbirala takšne računovodske usmeritve, ki bodo zadovoljevale cilje predvsem na področju obdavčitve, in ne računovodskih usmeritev, ki bi omogočale kar najbolj resničen in pošten prikaz delovanja podjetja. Lahko bi rekli, da bodo računovodski podatki izrazito davčno obarvani. Preostali uporabniki bodo tako morali pri oblikovanju informacij iz računovodskih podatkov poleg morebitnih namenov podjetja, da bi vplivalo na prejemnike informacij, upoštevati še davčne motive podjetja (The Relationship Between Taxation and Financial Reporting, 1987, str. 21).

Pri nepovezanosti izkazov pa bodo podjetja zagotavljala ustrežnejše računovodske informacije, saj bodo lahko izbirala svojim razmeram ustrezne računovodske usmeritve in preostali uporabniki tako ne bodo imeli težav pri uporabi izkazov, saj jim ne bo potrebno raziskovati davčnih motivov podjetij (The Relationship Between Taxation and Financial Reporting, 1987, str. 21).

2.3.4 Povezanost davčnih in računovodskih izkazov v Sloveniji in drugod po Evropi

V Sloveniji obstaja tesna povezava med poslovnim in davčnim izkazom, in tako bi lahko povezanost uvrstili v tretje od možnih razmerij, ki so bila znana v praksi (glej poglavje 2.3.1). Gre torej za razmerja med poslovnim in davčnim izkazom, kjer poslovna bilanca v svoji osnovi predstavlja podlago za davčni izkaz, vendar davčni predpisi določajo, kako je potrebno poslovni izkaz preurediti v davčnega. To je določeno tudi v 3. točki 12. člena Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb (2006), ki pravi: »Če ta zakon ne določa drugače, se za ugotavljanje dobička priznajo prihodki in odhodki, ugotovljeni v izkazu poslovnega izida oziroma letnem poročilu, ki ustreza izkazu poslovnega izida in prikazuje prihodke, odhodke in poslovni izid, na podlagi zakona in v skladu z njim uvedenimi računovodskimi standardi.« Na ta način ugotovljena davčna osnova je zelo blizu ugotovljenemu poslovnemu izidu pred obdavčitvijo in država je razbremenjena spremljanja odloženih davkov⁵, tesna povezava pa ima tudi širši ekonomski pojem –

---

⁵ Odloženi davki so posledica tistih razlik med poslovnim izidom in obdavčljivim poslovnim izidom, ki so začasna značaja. Postavke začasna značaja so postavke, ki se sicer pojavljajo tako v izkazu poslovnega

podjetja bodo pri pripravi letnih poročil lahko izbirala svojim razmeram ustrezne računovodske usmeritve, kar bo vplivalo tudi na bolj realno izkazane gospodarske kategorije (poslovni izid in premoženjsko stanje) v računovodskih izkazih (ZDDPO s komentarjem, 2008, str. 35). Tudi ob predstavitvi Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb s strani Davčne uprave RS (Novi zakon o davku od dohodkov pravnih oseb, 2006, str. 34) je bila tesna povezava izkazov izrecno poudarjena: »Pomembna novost je, da se pri določanju prihodkov in odhodkov za ugotavljanje davčne osnove v največji možni meri sledi prihodkom in odhodkom, izkazanim v poslovni bilanci.«

Povezava med izkazom poslovnega izida in davčnim izkazom je zelo tesna v Avstriji in Nemčiji, kjer je davčna osnova močno odvisna od poslovnega izida. Za Belgijo, Francijo, Luksemburg, Grčijo in Španijo je značilno, da je za davčni izkaz potrebno upoštevati določila, ki veljajo za izkaz poslovnega izida, razen če ni z davčnega vidika drugače predpisano. Povezava med izkazom poslovnega izida in davčnim izkazom je tesna tudi v Italiji, kjer za davčni izkaz velja, da se upoštevajo le korekture iz izkaza poslovnega izida. Na Portugalskem je razlika med davčnim izkazom in izkazom poslovnega izida zelo majhna, saj je za Portugalsko značilna velika usklajenost med davčnimi in računovodskimi predpisi. Popolnoma obratno pa velja za ZDA, Veliko Britanijo, Irsko, Dansko in Nizozemsko, kjer je obravnava izkaza poslovnega izida povsem ločena od davčnega izkaza, saj davčni predpisi izločajo računovodska pravila v tako veliki večini primerov, da ni mogoče govoriti o povezanosti obeh izkazov (Čokelc et al., 2003, str. 2). Te države imajo dvojno računovodstvo – za poslovne in za davčne namene. Pomembno vlogo tukaj pa odigrajo odloženi davki (ZDDPO s komentarjem, 2008, str. 35). Npr. v Veliki Britaniji je davčna zakonodaja bistveno bolj precizna od računovodske zakonodaje (Elliot B. & Elliot J., 2004, str. 760).

2.3.5 Posledice (ne)povezanosti poslovnega in davčnega izkaza

Kot je bilo že nekajkrat omenjeno v tem magistrskem delu, prihaja pri srednje velikih podjetjih do nasprotij, saj minimiziranje davčnih obveznosti zahteva minimiziranje poslovnega izida, izkazanega za poslovne namene. Vlagatelji kapitala si želijo izkazati čim višji poslovni izid, kar pa kot osnovo za davek pomeni tudi visoko davčno obveznost. In to je tako za podjetje kot tudi za zavarovalnice absolutno neprimerna odločitev. Obdavčitev podjetij torej pomeni eno od pomembnih omejitev v delovanju. Podjetja pa zasledujejo tudi druge cilje, ki so si prav tako lahko nasprotujoči. Tako si morajo podjetja svoje cilje rangirati, saj sicer ne vedo, kateri cilj je zanje prioriteta, in konec leta bi težko sestavili

---

izida kot v obdavčljivem poslovnem izidu, vendar ne v istem obračunskem obdobju. Razlike, ki so stalne narave, pa ne vplivajo na odložene davke. Stalna razlika npr. je reprezentanca, ki je v poslovnem letu kot strošek priznana samo v višini 50 %, ostale razlike pa ni mogoče uveljavljati ne v naslednjem in tudi ne v kasnejših letih. Začasne razlike so lahko bodisi obdavčljive začasne razlike, torej le začasne razlike, katerih posledica so zneski, ki zmanjšujejo davčno obveznost v prihodnosti (Odar, 2005, str. 4).

poslovni in davčni izid. Najprej si morajo že med letom, s pomočjo bilančne politike, zastaviti ciljno višino poslovnega izida, šele nato bodo lahko konec leta določili tudi davčni izid. Če ta cilj, višina poslovnega izida, ne bo upoštevan že pri izdelavi poslovnega izkaza, bo v praksi zelo težko minimizirati davčno obveznost, zato je zelo pomembno, da podjetja vsako odločitev pri bilanciranju pretehtajo tudi z davčnega vidika.

3 VZAJEMNA

3.1 Predstavitev Vzajemne zavarovalnice

Začetki Vzajemne segajo v leto 1992, ko je bila v okviru Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije oblikovana enota za prostovoljno zdravstveno zavarovanje. V novembru 1999 je bil portfelj ZZZS prenesen na Vzajemno, vendar proces ločitve ni bil zaključen takoj. S samostojnim poslovanjem je Vzajemna torej začela 1. 11. 1999, ko so spremembe in dopolnitve zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju iz leta 1998 zahtevale, da mora Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS), ki je pred tem izvajal prostovoljna zdravstvena zavarovanja, ustanoviti družbo za vzajemno zavarovanje in nanjo prenesti vsa prostovoljna zdravstvena zavarovanja (Vzajemna, Letno poročilo 2002).

Vzajemna zdravstvena zavarovalnica je dandanes prva in največja specializirana zavarovalnica za prostovoljna zdravstvena zavarovanja v Sloveniji in s svojo osnovno dejavnostjo zagotavlja dopolnitev in nadgradnjo obveznega zdravstvenega zavarovanja Republike Slovenije. Vzajemni danes zaupa približno 900.000 zavarovancev (Vzajemna, 2010).

Temeljni cilj Vzajemne ni ustvarjanje dobička, saj Vzajemna ni delniška družba. Vsi presežki so namenjeni članom v obliki bonusov ali povečanih varnostnih rezerv, ki zagotavljajo stabilno poslovanje in dolgoročno zdravstveno varnost članov. S takšnim pristopom se Vzajemna zdravstvena zavarovalnica približuje ureditvam v državah EU, saj je medgeneracijska izravnava stroškov pomembna pridobitev socialne politike in vsake napredne družbe (Vzajemna, Letno poročilo 2009).

3.1.1 Poslanstvo, vizija in vrednote Vzajemne

3.1.1.1 Poslanstvo

Poslanstvo Vzajemne je skrb za kakovostno, celovito in trajno izvajanje zavarovanj. Zdravje kot najpomembnejša vrednota je v jedru njene dejavnosti. Zavarovancem pokriva zdravstvena tveganja, hkrati pa skrbi tudi za druge vidike varnosti v življenju posameznika.

Deluje po načelu vzajemnosti, hkrati pa za svoje člane ustvarja dodano vrednost s pridobitnimi dejavnostmi (Vzajemna, Letno poročilo 2009).

3.1.1.2 Vizija

Vizija Vzajemne je uspešen razvoj, rast v odlično zavarovalnico in to, da postane temelj trdne zavarovalniške skupine za osebna zavarovanja. Z usposobljenimi in motiviranimi zaposlenimi, sodobno tehnologijo in organizacijo zagotavljati zavarovancem, partnerjem in drugim strankam odlične zavarovalniške storitve na preprost, dostopen in učinkovit način. Zvestobo zavarovancev ter ohranjanje in povečevanje tržnega deleža bodo dosegali z jasno osredotočenostjo na potrebe sedanjih in potencialnih zavarovancev (Vzajemna, Letno poročilo 2009).

3.1.1.3 Vrednote

Pomemben element uresničevanja strateških ciljev Vzajemne so tudi notranja organizacijska kultura in pa vrednote zaposlenih ter družbe kot celote. V Vzajemni so se zato lotili procesa oblikovanja skupnih vrednot, v katerem so sodelovali vsi zaposleni, projekt pa je bil leta 2006 tudi nagrajen kot najboljši HRM projekt leta 2006. Skozi ta proces je Vzajemna oblikovala in sprejela naslednje ključne vrednote (Vzajemna, Letno poročilo 2009):

- **Zadovoljstvo strank:** zagotavljajo jim visoko kakovostne storitve. Znajo jim prisluhni ter nuditi hitro in strokovno svetovanje, rešitev pa prilagodijo potrebam strank.
- **Odličnost in stabilnost:** zavarovancem s svojim zanesljivim delovanjem zagotavljajo varnost. Zavedajo se pomena pripadnosti in lojalnosti za Vzajemno. Cenijo urejenost in preglednost na vseh področjih poslovanja.
- **Timsko delo:** odnosi v podjetju temeljijo na medsebojni pomoči in zaupanju. Zavedajo se, da je delo celotne ekipe lahko uspešno samo, če se upoštevajo in usklajujejo mnenja vseh članov. V delo ekipe se aktivno vključujejo tudi s sodelovanjem pri odločanju. Zavedajo se odgovornosti, ki jo nosijo kot člani ekipe, zato poskrbijo, da svoje naloge vestno opravljajo v dogovorjenem roku.
- **Razvoj, znanje in izobraževanje:** nenehno skrbijo za svojo osebno rast. Spodbujajo sodelavce, da tudi sami skrbijo za svoj razvoj in izobraževanje. Pridobljeno znanje delijo s sodelavci.
- **Medsebojni odnosi:** odnosi v podjetju temeljijo na spoštovanju, odkritosti, zaupanju in poštenosti. Med stranke, poslovne partnerje in sodelavce vnašajo pozitivno energijo, zagnanost in veselje do dela in javno pohvalijo uspehe, znajo poslušati ter upoštevati mnenja drugih.

- **Zadovoljstvo zaposlenih:** bo prisotno ob zavedanju, da so za dosežene rezultate, nove rešitve, znanje, ki ga uporabljajo in prenašajo, ter življenje z vrednotami Vzajemne primerno nagajeni. Za dobro opravljeno nalogo prejmejo zaslužen priznanje in so deležni pohvale.

Za dosednji razvoj zavarovanja in oblikovanje organizacijske kulture je značilno, da so v Vzajemni stremeli k inovativnosti, strokovnosti in odgovornosti. Tradicionalno načelo vzajemnosti je najpomembnejša opredelitev in temelj odnosov v Vzajemni. Vzajemnost pomeni, da vsi zavarovanci, ki so hkrati tudi člani družbe, prispevajo približno enak delež pri kritju stroškov zdravstvenih storitev v primeru bolezni ali poškodb. Temeljni cilj družbe ni ustvarjanje dobička, saj Vzajemna ni delniška družba, pač pa je izpolnjevanje interesov njenih članov (Vzajemna, Letno poročilo 2006).

Ravno vzajemnost pa predstavlja težavo v magistrskem delu, saj načeloma zakonodaja na usmeritve Vzajemne sploh ne bi smela vplivati, ker gre za zbir lastnikov in ne za delniško družbo ali kak drug poslovni subjekt, katerega prioriteta je ustvarjanje dobička. Vendar, kot bomo lahko videli v nadaljevanju, temu ni tako.

3.1.2 Dolgoročni in strateški cilji

Vzajemna je v letu 2009 pričela izvajati Strateški razvojni program za obdobje 2009-2013. Strateške razvojne usmeritve se z nastopom izredne uprave niso bistveno spremenile. Strateški cilji so (Vzajemna, Letno poročilo 2009):

- dolgoročna finančna uspešnost in stabilnost Vzajemne,
- zadovoljstvo strank in poslovnih partnerjev,
- povečanje ugleda v širšem družbenem okolju,
- učvrstitev tržnega položaja Vzajemne z razvojem in trženjem novih produktov,
- vzpostavitev partnerstva in podlag za širjenje poslovanja,
- razvoj varnih in sodobnih informacijskih rešitev za celovito informacijsko podporo poslovnim procesom in
- razvoj organizacijske kulture.

Strateški razvojni program Vzajemne predstavlja podlago za pripravo letnih poslovnih planov Vzajemne (Vzajemna, Letno poročilo 2009).

3.1.3 Poslovanje

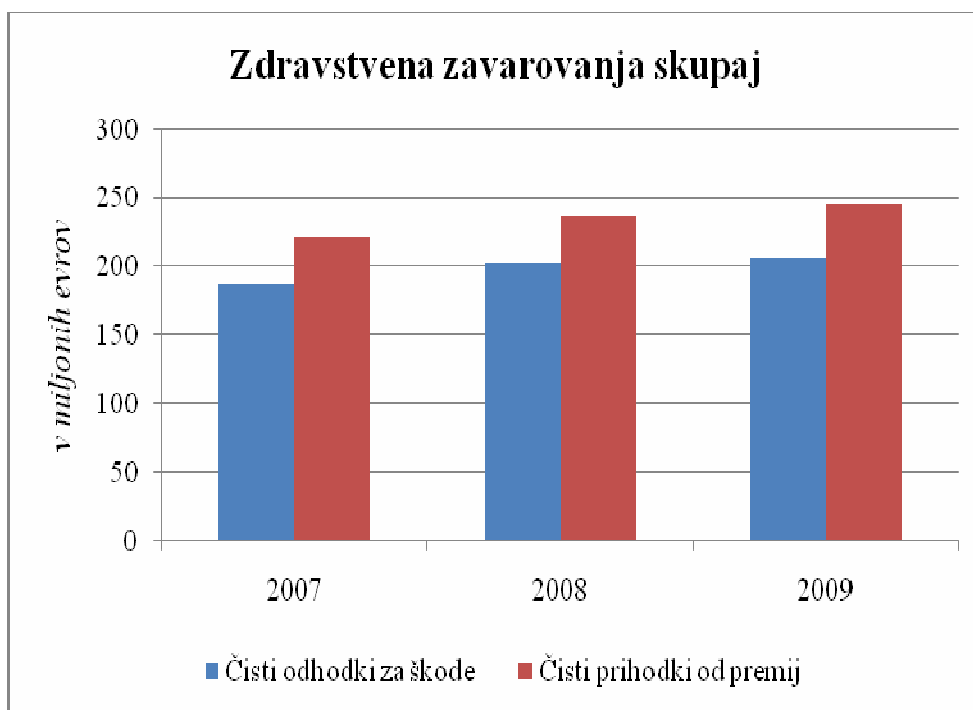
Vzajemna trži zavarovanja dveh zavarovalnih vrst v skupini premoženjskih zavarovanj (Vzajemna, Letno poročilo 2009):

- zdravstvena zavarovanja (dopolnilna zdravstvena in druga zdravstvena) in
- nezgodna zavarovanja.

Na dan 31. 12. 2009 je imela Vzajemna 895.363 članov, od tega 892.842 iz naslova dopolnilnih zavarovanj. Število sklenjenih zavarovanj je bilo 1.011.167 (Vzajemna, Letno poročilo 2009).

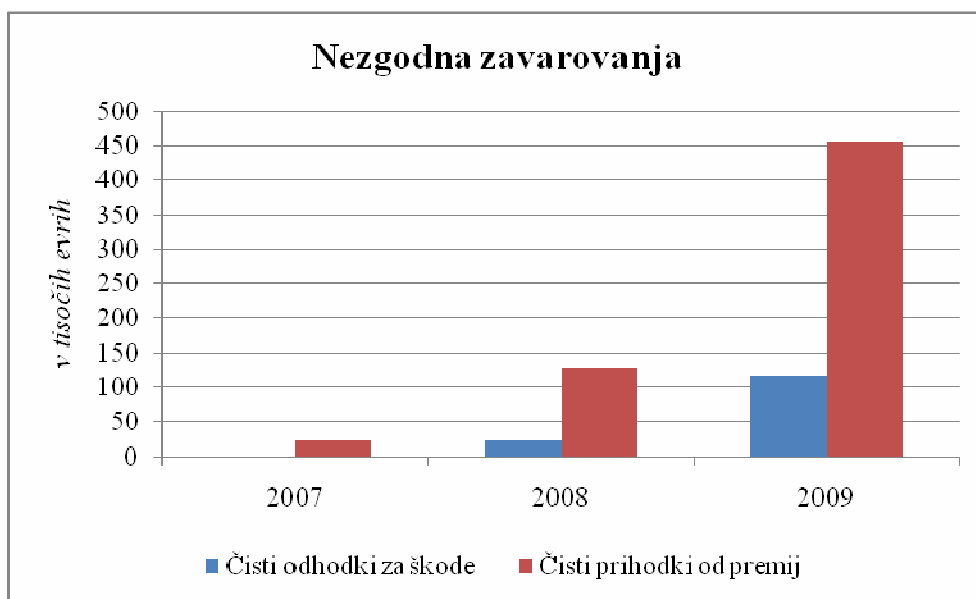
Na Sliki 5 lahko za zadnja tri leta vidimo primerjavo čistih prihodkov od premij in čistih odhodkov za škode, ločeno za zdravstvena in ločeno za nezgodna zavarovanja.

Slika 5: Primerjava čistih odhodkov za škode (zmanjšanih za prihodke iz naslova izravnave) in čistih prihodkov od premij za zdravstvena zavarovanja v letih 2007, 2008 in 2009

Vir: Vzajemna, Letno poročilo 2009.

Slika 6: Primerjava čistih odhodkov za škode (zmanjšanih za prihodke iz naslova izravnave) in čistih prihodkov od premij za nezgodna zavarovanja med leti 2007, 2008 in 2009

Vir: Vzajemna, Letno poročilo 2009.

Vzajemna je v letu 2009 na AZN vložila vlogo za pridobitev dovoljenja za trženje življenjskih zavarovanj. Zaradi pomislekov dela članstva glede projekta življenjskih zavarovanj so se z njimi povezane aktivnosti sredi leta ustavile (Vzajemna, Letno poročilo 2009).

Med glavne cilje poslovanja zavarovalnice Vzajemna že vsa leta njenega delovanja sodi finančna stabilnost zavarovalnice. Krepitev finančne in tudi siceršnje stabilnosti zavarovalnic je v veliki meri prinesel nov Zakon o zavarovalništvu, ki ga je Vzajemna prvič uporabila v poslovnem letu 2001. Za dolgoročno uspešno in stabilno poslovanje Vzajemne je torej potrebno vseskozi zagotavljati kapitalsko ustreznost, saj višina kapitala predstavlja stopnjo varnosti poslovanja zavarovalnice, s tem pa tudi stopnjo varnosti zavarovancev (Vzajemna, Letno poročilo 2009). Glavni cilj poslovanja pa je v protislovju s poslanstvom. Vzajemna se na eni strani izjemno trudi za povišanje prihodkov, po drugi strani pa v poslanstvu opisuje, kako so najbolj pomembni člani in vzajemnost.

Na poslovanje v zavarovalnici Vzajemna v veliki meri vplivajo plače v zdravstvu, cene zdravil in rast cen življenjskih potrebščin. Zavarovalnica Vzajemna je vsa leta (z izjemo 2004, 2005 in 2008) poslovala s čistim dobičkom obračunskega obdobja.

Za nemoteno poslovanje zavarovalnice poskrbijo zavarovalno-tehnične rezervacije, in sicer tudi ob nastopu večjih, nenačrtovanih škod ter njihovih nihanj. S tem je zadoščeno osnovnemu smotru pri upravljanju s tveganji: varnosti zavarovancev (Vzajemna, Letno poročilo 2001).

3.2 Posebnosti računovodenja v zavarovalnicah

Značilnosti računovodstva organizacij je, da sledi poslovnim procesom. To pomeni, da se evidentira popolnoma vsak poslovni dogodek, poleg dogodka pa se evidentirajo tudi sredstva in obveznosti do virov sredstev. Na podlagi tega se pripravljajo računovodski izkazi za notranje in zunanje uporabnike. Načeloma so pravila za računovodenje enotna, se pa nekoliko razlikujejo med posameznimi organizacijami, predvsem zaradi razlik v poslovnih procesih, v načinu pridobivanja prihodkov, v lastništvu sredstev, v njihovi velikosti, v organizacijski obliki, v področju delovanja, itd. Med takšne organizacije sodijo tudi zavarovalnice (Turk et al., 2004, str. 223).

3.2.1 Zavarovalna tveganja v Vzajemni in njihovo obvladovanje

Med zavarovalna tveganja sodijo predvsem tveganje pri sprejemu v zavarovanje, tveganje ustreznosti zavarovalne premije (cenovno tveganje), tveganje škod, tveganje iz naslova pozavarovanja in tveganje nezadostnosti rezervacij iz naslova zavarovalnih pogodb. Druga vrsta tveganj v skupini zavarovalno-finančnih tveganj pa so finančna tveganja. Mednje uvrščamo tržno tveganje, kreditno tveganje in likvidnostno tveganje (Vzajemna, Letno poročilo 2009).

Vzajemna sklepa kratkoročna in dolgoročna zavarovanja v zavarovalni skupini premoženjskih zavarovanj, in sicer v zavarovalnih vrstah zdravstvena zavarovanja in nezgodna zavarovanja. Vsa zavarovanja, ki jih sklepa, je po MSRP 4 uvrstila med zavarovalne pogodbe. Pomembnost dodatnih zneskov se skladno z MSRP 4 presoja na ravni posamezne pogodbe (Vzajemna, Letno poročilo 2009).

Realizacija zavarovalnih tveganj bi se neposredno odrazila v poslovnem izidu zavarovalnice. Pri tem je največje tveganje vezano na dopolnilna zdravstvena zavarovanja, ki predstavljajo okrog 98 % poslovanja. Sprememba odhodkov za škode pri dopolnilnih zdravstvenih zavarovanjih za 1 % pomeni v nominalnem znesku spremembo za približno 2 milijona evrov (Vzajemna, Letno poročilo 2009).

Vzajemna ima skladno z določbami ZZVZZ in ustreznih podzakonskih aktov za potrebe izvajanja dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj za kritje večjega odklona odhodkov za

škode poleg kapitala na voljo tudi dodaten vir, in sicer dolgoročno odložene prihodke iz naslova polovice pozitivnega izida in dopolnilnih zdravstvenih zavarovanj v višini 20,8 milijonov evrov. Tveganje pa lahko obvladuje tudi z ustrezno prilagoditveno premijo. Glede na navedeno bi lahko ocenili, da je tveganje, da bi zavarovalna tveganja resno ogrozila finančni položaj Vzajemne, nizko (Vzajemna, Letno poročilo 2009).

3.2.2 Slovenski računovodski standard 32

Zavarovalnica je posebna organizacija in preden je Vzajemna pričela uporabljati Mednarodne standarde (1. 1. 2008), je pri spremljanju poslovanja upoštevala računovodske standarde od SRS-1 do SRS-30, ki veljajo za podjetja in so v njih predstavljena osnovna pravila računovodenja, in še posebni standard - SRS 32 (Računovodske rešitve v zavarovalnicah). Ta posebni standard, ki je veljal za zavarovalnice, pa je bil osnova standardom, ki veljajo še dandanes.

3.2.2.1 Posebnosti vrst in načinov izkazovanja sredstev

Pri izkazovanju sredstev zavarovalnica uporablja poleg določil v SRS 32 tudi splošne standarde SRS 1-7.

Opredmetena osnovna sredstva se izkazujejo ločeno, in sicer (SRS 32.2-32.4, 2006):

- sredstva ter kritno premoženje po posameznih osnovnih oblikah zavarovanj,
- opredmetena osnovna sredstva, namenjena neposrednemu izvajanju zavarovalne dejavnosti,
- opredmetena osnovna sredstva, financirana iz tehničnih virov, ki se razčlenijo na sredstva, financirana iz matematičnih rezervacij, ter sredstva, financirana iz drugih tehničnih virov.

Nepremičnine, pridobljene v zvezi z jamstvi za hipotekarna posojila, zavarovalnica izkazuje po pošteni vrednosti; če ni zanesljive informacije o tržni ceni, se izkazuje pričakovana prodajna vrednost, zmanjšana za stroške vzdrževanja in prodajne stroške (SRS 32.5, 2006).

Finančne naložbe v zavarovalnici se razvrščajo v naslednje osnovne skupine (SRS 32.7, 2006):

- deleži v podjetjih,
- delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom ter kuponi skladov,
- dolžniški vrednostni papirji in drugi vrednostni papirji s stalnim donosom,
- deleži v investicijskih skladih,
- dana hipotekarna posojila,
- druga dana posojila,
- depoziti pri bankah,
- finančne naložbe pozavarovalnic iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih in
- druge finančne naložbe.

Ločeno se izkazujejo dolgoročne in kratkoročne finančne naložbe, financirane iz tehničnih virov, ter naložbe v korist življenjskih zavarovancev, ki sprejemajo naložbeno tveganje (SRS 32.6-32.9, 2006).

Zaloge poleg materiala in drobnega inventarja do enega leta zajemajo tudi v škodnih primerih poškodovane predmete, ki po rešitvi primera pripadejo zavarovalnici. Predmeti so izkazani po ocenjeni pošteni vrednosti (SRS 32.10, 2006).

Kratkoročne terjatve se delijo na (SRS 32.11, 2006):

- terjatve iz neposrednih zavarovanj (terjatve do zavarovalcev in terjatve do zavarovalnih posrednikov),
- terjatve iz pozavarovanj in
- druge kratkoročne terjatve.

Terjatve iz zavarovalnih poslov se izkazujejo nepobotano z morebitnimi obveznostmi do zadevnih pravnih in fizičnih oseb, dokler pobotanje ni izvedeno.

Višina odpisanih terjatev ali višina poštene vrednosti terjatev se oceni na podlagi plačilne sposobnosti zavarovalca ter dospelosti po pogodbah zavarovanj. Pri premoženjskih zavarovanjih je oblikovanih pet skupin terjatev na podlagi dospelosti po pogodbah. Kjer se ne ocenjuje plačilne sposobnosti posameznega zavarovalca, se terjatve odpisujejo takole:

Tabela 1: Odpis terjatev pri življenjskih zavarovanjih

Skupina terjatev	Starost terjatev	Popravek vrednosti v %
A	do 30 dni	ni popravkov
B	31 do 90 dni	10 do 30 %
C	91 do 180 dni	31 do 60 %
D	181 do 270 dni	61 do 0 %
E	nad 270 dni	100 %

Vir: Sklep o podrobnejšem načinu vrednotenja knjigovodskih postavk in sestavljanje računovodskih izkazov, Uradni list RS št. 128/2009.

Za pravne osebe v stečajnem postopku velja 100 % odpis terjatev.

Pri življenjskih zavarovanjih se oblikujejo štiri skupine terjatev in se odpisujejo v naslednjih velikostih:

Tabela 2: Odpis terjatev pri življenjskih zavarovanjih

Skupina terjatev	Starost terjatev	Popravek vrednosti v %
A	do 30 dni	10 %
B	31 do 90 dni	40 %
C	91 do 180 dni	60 %
D	nad 90 dni	storno

Vir: Sklep o podrobnejšem načinu vrednotenja knjigovodskih postavk in sestavljanje računovodskih izkazov, Uradni list RS št. 128/2009.

Zavarovalnica sama določi natančnejše kriterije za odpis terjatev (Sklep o podrobnejšem načinu vrednotenja knjigovodskih postavk in sestavljanje računovodskih izkazov, Uradni list RS št. 128/2009).

Aktivne časovne razmejitve zavarovalnica razčleni na (SRS 32.13, 2006):

- odložene stroške pridobivanja zavarovanj,
- prehodno nezaračunane prihodke od obresti najemnin in

- druge aktivne časovne razmejitve.

3.2.2.2 Posebnosti vrst in načinov izkazovanja obveznosti do virov sredstev

Pri izkazovanju sredstev zavarovalnica uporablja poleg določil v SRS 32 tudi splošne standarde SRS 8-11. Obveznosti do virov sredstev se spremljajo po posameznih vrstah zavarovanj.

Rezerve mora zavarovalnica oblikovati v skladu z zakonskimi in statutarnimi določbami (SRS 32.16, 2006).

Tehnične rezervacije mora zavarovalnica oblikovati v zneskih, ki omogočajo poravnavo vseh razumno predvidljivih obveznosti iz zavarovalnih pogodb. Tehnične rezervacije zavarovalnica spremlja ločeno (SRS 32.17, 2006):

- po posameznih vrstah zavarovanj in
- kot prenosne premije, matematične rezervacije, škodne rezervacije, rezervacije za bonuse, popuste, storno, izravnalne rezervacije, rezervacije v korist življenjskih zavarovancev, ki sprejemajo naložbeno tveganje, ter druge rezervacije (druge tehnične rezervacije zajemajo rezervacije za staranje, če zavarovalnica izvaja zdravstvena zavarovanja in rezervacije za kočljive zavarovalne pogodbe oziroma za še ne iztečene nevarnosti iz naslova zavarovalnih poslov) . Če je znesek slednjih izredno pomemben, ga mora zavarovalnica posebej izkazati v bilanci stanja ali razkriti v pojasnilih k računovodskim izkazom.

V poslovnih knjigah se zavajajo kosmate tehnične premije, del, ki se nanaša na pozavarovanje, ter čiste zavarovalne premije (SRS 32.17, 2006).

Prenosna premija so odloženi prihodki iz naslova obračunanih zavarovalnih premij. Pri posameznem zavarovanju se nanaša na del v obračunskem obdobju obračunane premije, ki je opredeljen z razmerjem med časom zagotovljenega zavarovalnega kritja za del zavarovalne dobe po koncu obračunskega obdobja in celotnim časom zavarovalnega kritja, če lahko predpostavljamo sorazmernost zavarovalnega kritja in zavarovalne premije za vse dele zavarovalne dobe. Praviloma se izračuna posamično za vsako zavarovanje, ki velja še po zadnjem dnevu obračunskega obdobja. Zneski prenosnih premij se lahko ugotavljajo tudi z izračuni približkov, če je mogoče predpostaviti, da zagotavljajo približno enak izid kot natančni posamični izračuni. V prenosnih premijah so razmejene kosmate zavarovalne premije, zmanjšane za pozavarovalni del, lahko pa tudi za stroške pridobivanja zavarovanj, vračunane v obračunskem obdobju (SRS 32.18, 2006).

Dolgoročne obveznosti se posebej izkazujejo za finančne naložbe pozavarovateljev in posebej za obveznosti do bank. Med kratkoročnimi obveznostmi pa se ločeno izkazujejo obveznosti iz neposrednih zavarovanj (obveznosti do zavarovalcev in obveznosti do zavarovalnih posrednikov), kratkoročne obveznosti iz pozavarovanja in druge kratkoročne obveznosti (SRS 32.22-32.24, 2006).

3.2.2.3 Bilanca stanja

Bilanca stanja je temeljni računovodski izkaz, v katerem je resnično in pošteno prikazano stanje sredstev in obveznosti do njihovih virov za poslovno leto ali medletna obdobja, za katera se sestavlja. Ima obliko dvostranske uravnotežene bilance stanja. Bilanco stanja mora zavarovalnica sestavljati ločeno za posamezne osnovne oblike neposrednih zavarovanj ter za zavarovalnico kot celoto (SRS 32.40, 2006).

Slika 7: Sredstva

A. Neopredmetena sredstva, dolgoročne aktivne časovne razmejitve in odložene terjatve za davek
1. Neopredmetena dolgoročna sredstva
2. Dobro ime
3. Predujmi za neopredmetena sredstva
4. Dolgoročno odloženi stroški pridobivanja zavarovanj
5. Druge dolgoročne aktivne časovne razmejitve
6. Odložene terjatve za davek
B. Naložbe v zemljišča in zgradbe ter finančne naložbe
<i>I. Zemljišča in zgradbe</i>
1. Zemljišča (zavarovalnica mora ločeno izkazovati zemljišča za zavarovalno dejavnost in druga zemljišča)
2. Zgradbe (zavarovalnica mora ločeno izkazovati zgradbe za zavarovalno dejavnost in druge zgradbe)
<i>II. Finančne naložbe v družbah v skupini in v pridruženih družbah</i>
1. Delnice in deleži v družbah v skupini
2. Dolžniški vrednostni papirji in posojila, dana drugim družbam v skupini
3. Delnice in deleži v pridruženih družbah
4. Dolžniški vrednostni papirji in posojila, dana pridruženim družbam
<i>III. Druge finančne naložbe</i>
1. Delnice in drugi vrednostni papirji s spremenljivim donosom in kuponi skladov
2. Dolžniški vrednostni papirji in drugi vrednostni papirji s stalnim donosom
3. Deleži v investicijskih skladih
4. Dana hipotekarna posojila
5. Druga dana posojila
6. Depoziti pri bankah
7. Ostale finančne naložbe
<i>IV. Finančne naložbe pozavarovalnic iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih</i>
C. Naložbe v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzamejo naložbeno tveganje
Č. Terjatve (v postavkah I, II in III mora zavarovalnica posebej izkazovati del terjatev do pridruženih družb in do družb v skupini)
<i>I. Terjatve iz neposrednih zavarovanj</i>
1. Terjatve do zavarovancev
2. Terjatve do zavarovalnih posrednikov
<i>II. Terjatve iz pozavarovanja</i>
<i>III. Druge terjatve</i>
<i>IV. Nevplačani vpoklicani kapital</i>
D. Razna sredstva
<i>I. Opredmetena osnovna sredstva razen zemljišč in zgradb</i>
1. Oprema
2. Druga opredmetena osnovna sredstva
<i>II. Denarna sredstva</i>
<i>III. Zaloge in druga sredstva</i>
1. Zaloge
2. Druga sredstva
E. Kratkoročne aktivne časovne razmejitve
1. Prehodno nezaračunani prihodki od obresti in najemnin
2. Kratkoročno odloženi stroški pridobivanja zavarovanj
3. Druge kratkoročne aktivne časovne razmejitve

Vir: Slovenski računovodski standard 32.40, 2006.

Slika 8: Obveznosti do virov sredstev

A. Kapital
<i>I. Vpoklicani kapital</i>
1. Osnovni kapital
2. Nevpoklicani kapital (kot odbitna postavka)
<i>II. Kapitalske rezerve</i>
<i>III. Rezerve iz dobička</i>
1. Varnostna rezerva
2. Zakonske in statutarne rezerve
3. Rezerve za lastne delnice in lastne poslovne deleže
4. Lastne delnice in lastni poslovni deleži (kot odbitna postavka)
5. Druge rezerve iz dobička
<i>IV. Presežek iz prevrednotenja</i>
<i>V. Preneseni čisti poslovni izid</i>
<i>V. Čisti poslovni izid poslovnega leta</i>
B. Podrejene obveznosti
C. Čiste tehnične rezervacije in odloženi prihodki od premij (v postavkah dela C, razen pri V, mora zavarovalnica izkazati kosmati znesek in pozavarovalni del, v bilančni znesek pa všteti razliko med njima)
<i>I. Čiste prenosne premije</i>
<i>II. Čiste matematične rezervacije</i>
<i>III. Čiste škodne rezervacije</i>
<i>IV. Čiste rezervacije za bonuse in popuste</i>
<i>V. Izravnalne rezervacije</i>
<i>VI. Druge čiste tehnične rezervacije</i>
Č. Čiste rezervacije v korist življenjskih zavarovancev, ki prevzemajo naložbeno tveganje (kosmati znesek in pozavarovalni del kot odbitna postavka)
D. Rezervacije za druge nevarnosti in stroške
1. Rezervacije za pokojnine
2. Druge rezervacije
E. Obveznosti za finančne naložbe pozavarovateljev iz naslova pozavarovalnih pogodb pri cedentih
F. Druge obveznosti (v postavkah I do V zavarovalnica ločeno izkazuje del obveznosti do pridruženih družb in do družb v skupini)
<i>I. Obveznosti iz neposrednih zavarovanj</i>
1. Obveznosti do zavarovalcev
2. Obveznosti do zavarovalnih posrednikov
<i>II. Obveznosti iz pozavarovanja</i>
<i>III. Posojila, zavarovana z vrednostnimi papirji s stalnim donosom (zavarovalnica posebej izkazuje zamenljiva posojila, zavarovana z vrednostnimi papirji s stalnim donosom)</i>
<i>IV. Obveznosti do bank</i>
<i>V. Ostale obveznosti</i>
G. Pasivne časovne razmejitev (razen odloženih prihodkov od premij)

Vir: Slovenski računovodski standard 32.40, 2006.

3.2.2.4 Posebnost razčlenjevanja stroškov in odhodkov

Pri razčlenjevanju **stroškov** zavarovalnica upošteva SRS 13-16 z dopolnitvami.

Stroški zavarovalnice se razčlenjujejo na (SRS 32.26, 2006):

- stroške škod (razčlenjene na odškodnine in cenilne stroške po vrstah zavarovanj),
- stroške vračunanih bonusov in popustov pri zavarovalnih premijah,
- obratovalne stroške (razčlenjene na stroške pridobivanja zavarovanj in druge obratovalne stroške),

- stroške naložb (razčlenjene na stroške obresti in druge stroške financiranja naložb, amortizacijo naložb sredstev, ki niso potrebna za obratovanje, in druge stroške naložb) in
- druge zavarovalne stroške.

Stroškovne nosilce predstavljajo posamezne vrste zavarovanj, če pa so statistične podlage za podrobnejšo delitev, postanejo stroškovni nosilci tudi posamezni del enote zavarovanja (SRS 32.27, 2006).

Za razčlenjevanje in merjenje odhodkov se uporablja SRS 17 z dopolnitvami.

Poslovni odhodki so v zavarovalnicah sestavljeni iz (SRS 32.29, 2006):

- čistih odhodkov za škode⁶,
- odhodkov za povečanje matematičnih rezervacij,
- čistih odhodkov za bonuse in popuste,
- odhodkov za povečanje izravnalnih rezervacij,
- odhodkov za povečanje drugih čistih tehničnih rezervacij,
- odhodkov za čiste obratovalne stroške,
- drugih čistih zavarovalnih odhodkov in
- odhodkov naložb, ki se ne nanašajo na finančne odhodke.

Odhodki naložb se delijo na (SRS 32.30, 2006):

- odhodke naložb, ki so financirane iz posameznih vrst tehničnih rezervacij,
- odhodke naložb, ki so financirane iz drugih virov.

3.2.2.5 Posebnost razčlenjevanja prihodkov

Za razčlenjevanje in merjenje prihodkov se uporablja SRS 18 z dopolnitvami.

---

⁶ Čisti odhodki za škode so za obdobje obračunani stroški škod (spremenjeni za spremembo škodnih rezervacij brez pozavarovalnega dela v teh škodah) (SRS 32.29, 2006).

Poslovni prihodki zavarovalnice so sestavljeni iz (SRS 32.33, 2006):

- čistih prihodkov zavarovalnih premij⁷,
- prihodkov zaradi zmanjšanja matematičnih rezervacij,
- prihodkov zaradi zmanjšanja izravnalnih rezervacij,
- prihodkov zaradi zmanjšanja drugih čistih tehničnih rezervacij,
- drugih čistih zavarovalnih prihodkov in
- prihodkov naložb, ki se ne nanašajo na finančne prihodke.

Prihodki naložb se delijo na (SRS 32.35, 2006):

- prihodke naložb, ki so financirani iz posameznih vrst tehničnih rezervacij,
- prihodke naložb, ki so financirani iz drugih virov.

3.2.2.6 Posebnosti razčlenjevanja in merjenje poslovnih izidov ter izkaz poslovnega izida

Glej poglavje 2.1.2.

3.2.2.7 Razkritja v zavarovalnicah

V pojasnilih k računovodskim izkazom mora zavarovalnica dodatno razkriti zneske (SRS 32.45, 2006):

- obračunanih kosmatih zavarovalnih premij v poslovnem letu,
- obračunanih kosmatih zavarovalnih premij za poslovno leto,
- obračunanih kosmatih zneskov škod za poslovno leto,
- kosmatih obratovalnih stroškov in
- čistega in kosmatega pozavarovalnega izida.

---

⁷ Izračunani iz obračunane kosmate zavarovalne premije, zmanjšane za pozavarovalni del in popravljeni za spremembo čiste prenosne premije. Med prihodke se ne všttevajo davki in druge dajatve, povezane z zavarovalnimi premijami (SRS 32.34, 2006).

Omenjeni zneski se razkrivajo pri zavarovalnicah, ki opravljajo neposredna zavarovanja po naslednjih skupinah zavarovanj (SRS 32.45, 2006):

- nezgodno in zdravstveno,
- zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil,
- druga zavarovanja motornih vozil,
- zavarovanje pomorskega in letalskega prometa ter prevoza blaga,
- požarno zavarovanje in druga zavarovanja premoženja,
- zavarovanja druge odgovornosti,
- zavarovanje kreditov in zavarovanja varščin,
- zavarovanje stroškov pravnega postopka,
- zavarovanje pomoči in
- druga zavarovanja.

Zavarovalnica izkazuje le tiste vrste zavarovanj, ki presegajo 10 milijonov evrov, ali le tri največje postavke.

Pri življenjskih in zdravstvenih zavarovanjih se posebej pokažejo, če vrednosti presegajo 10 % v letu obračunanih premij (SRS 32.46, 2006):

- premije za posamična in premije za skupinska zavarovanja,
- premije, ki se plačujejo v obrokih, in premije, ki se plačujejo z enkratnim vplačilom in
- premije iz pogodb z nespremenljivimi zavarovalnimi vsotami, iz pogodb z deležem v dobičku in iz pogodb, pri katerih zavarovanci prevzemajo naložbeno tveganje.

Če dosega zavarovalnica več kot 5% v obdobju obračunanih kosmatih zavarovalnih premij po pogodbah, sklenjenih v tujini, mora to prikazati v pojasnilih. Razkrijejo se tudi stroški pridobivanja zavarovanj, kapitalske povezave, pomembnejše postavke zavarovalnice, osnove za prenos donosov naložb v poslovni izid zavarovalnice, po vrstah razčlenjene obračunane provizije, tržne vrednosti zemljišč, zgradb in finančnih naložb, izkazanih v bilanci stanja po izvornih cenah, podlage za razčlenitev kapitala po osnovnih oblikah zavarovanj, stroški izvajanja zavarovalne dejavnosti po naravnih vrstah, podlaga za razporejanje posrednih stroškov na stroškovne nosilce in čisti poslovni izid v obračunskem obdobju po osnovnih oblikah zavarovanj (SRS 32.47, 2006).

3.2.3 Zakon o zavarovalništvu

Posebnost računovodenja zavarovalnic je seveda tudi Zakon o zavarovalništvu (v nadaljevanju ZZavar), ki ga lahko opredelimo kot osnovni zakon zavarovalnic. S tem zakonom se je v pravni red Republike Slovenije prenesla Direktiva Sveta 91/674/EGS z dne 19. 12. 1991 o letnih računovodskih izkazih in konsolidiranih računovodskih izkazih zavarovalnic (Uradni list RS št. 374/1991). Ta direktiva sicer kasneje ni bila posodobljena, uporablja pa se za vse zavarovalnice Evropske unije, izvzete so le nekatere manjše vzajemne zavarovalnice. Zagotavlja minimalne pravne zahteve glede obsega finančnih podatkov zavarovalnic, ki morajo biti dostopni javnosti in znotraj EU medsebojno primerljivi. Predpisuje obliko in vsebino računovodskih izkazov, bilance stanja in izkaza poslovnega uspeha ter pojasnil k tema računovodskima izkazoma, in dodatno podaja metode vrednotenja ter določbe o konsolidiranih letnih poročilih.

Vendar pa je obseg določil za zavarovalni nadzor zastavljen širše, kot to predvidevajo direktive EU, saj predpisuje tudi pravila za sestavljanje in shemo ostalih dveh računovodskih izkazov (izkaza posredno ugotovljenega finančnega izida in izkaza gibanja kapitala) ter nadrobneje predpisuje vsebino letnega poročila.

3.2.4 Agencija za zavarovalni nadzor

Kot zadnjo od posebnosti bomo omenili Agencijo za zavarovalni nadzor. AZN se opira na Zakon o zavarovalništvu, podzakonske predpise ter Zavarovalne statistične standarde. ZZavar je že opisan v prejšnjem poglavju, pri podzakonskih predpisih pa gre za sklepe, navodila, pravilnike itd., ki jih izda AZN v Uradnem listu in ki jih morajo upoštevati zavarovalnice pri sestavi svojih računovodskih usmeritev. Zavarovalni statistični standard (v nadaljevanju ZSS) je povezan z določili 2. člena in sprejet na podlagi 137. člena uradno prečiščenega besedila Zakona o zavarovalništvu (Uradni list RS št. 109/2006-UPB2) ter obsega (Zavarovalni statistični standard, 2010, str. 3):

- zavarovanja in njihovo razvrščanje v zavarovalne vrste,
- načine sklepanja zavarovanj,
- značilnosti, statuse in spremembe zavarovalnih pogodb,
- vrste zavarovalnih polic,
- vrste statistik,
- opredelitve zavarovalno-statističnih pojmov, značilnosti, ki se preučujejo, in vrednosti le-teh in
- izbrane kazalce in kazalnike uspešnosti poslovanja v zavarovalstvu, zavarovalnicah, pozavarovalnicah, zavarovalnih poolih in skladih.

Ta standard upošteva tudi opredelitve zavarovalno-statističnih pojmov, ki izhajajo iz Sklepa o letnem poročilu in trimesečnih računovodskih izkazih zavarovalnic (Uradni list RS št. 28/2007, 119/2007) in smiselno tudi uredbe organov Evropske unije in Eurostata, ki se nanašajo na strukturno statistiko podjetij. Standard je povezan tudi s sklepi Agencije za zavarovalni nadzor o pošiljanju zavarovalno-statističnih podatkov ter o podrobnejših pravilih in minimalnih standardih za izračun zavarovalno-tehničnih rezervacij, z Mednarodnimi standardi računovodskega poročanja ter tudi z določili Obligacijskega zakonika, posebno s XXVI. poglavjem le-tega (Uradni list RS št. 83/2001). Prav tako je povezan z nekaterimi drugimi predpisi, ki urejajo izvajanje zavarovanja terjatev, plovbnih zavarovanj ter zavarovanj v letalstvu (Zavarovalni statistični standard, 2010, str 3).

Namen standarda je zagotavljati enotnost pri uporabi posameznih pojmov, povezanih s statistično obdelavo sklenjenih zavarovanj in nastalih zavarovalnih primerov, ter hkrati tudi enotnost pri opredeljevanju vsebine teh pojmov. Tako naj bi zagotovili potrebno primerljivost in večjo uporabnost zbranih statističnih podatkov. Standard je namenjen zavarovalnim in pozavarovalnim družbam, zavarovalnim in pozavarovalnim poolom, pokojninskim družbam, Slovenskemu zavarovalnemu združenju ter Agenciji za zavarovalni nadzor kot uporabnikom zavarovalnih statističnih podatkov in kot posredovalcem podatkov vsem zunanjim naročnikom in uporabnikom doma in v tujini. Opredeljeni pojmi, njihova vsebina in količina so usklajeni s potrebami strokovnih, analitskih in aktuarskih služb ter s trženjskimi in prodajnimi dejavnostmi v zavarovalnicah in pozavarovalnicah. Standard (poglavje B) je treba brati skupaj z razlagami in pojasnili (poglavje C). Po določilih 137. člena ZZavar-UPB2 ga morajo obvezno uporabljati vsi navedeni izvajalci zavarovalnih poslov in njihovi uporabniki (Zavarovalni statistični standard, 2010, str. 3).

AZN je močno prepleten s celotno zakonodajo iz prvega poglavja ter tudi z ZZavar. O tem nam govorijo zgovorni primeri. Prvi primer, kjer lepo vidimo povezavo med AZN in MSRP, je, da je Agencija za zavarovalni nadzor določila, da morajo zavarovalnice pričeti uporabljati MSRP s 1. 1. 2007 (Uradni list RS št. 10/05, str. 816). Poleg tega AZN zaradi posebnosti in pomembnosti zavarovalne panoge določa vsebino letnega poročila. V letu 2001 je Agencija prvič izdala Sklep o letnem poročilu zavarovalnic (SKL2002), ki ga je konec leta 2002 prilagodila direktivi EU o letnih računovodskih izkazih in konsolidiranih računovodskih izkazih zavarovalnic (91/674/EEC). Uporablja se za vse zavarovalnice, tako za delniške družbe kot tudi za družbe za vzajemno zavarovanje. In ravno ta sklep pravi, da morajo zavarovalnice v pojasnilih k računovodskim izkazom razkriti uporabljene temeljne računovodske usmeritve (AZN, 2010).

Na tem mestu pa moram omeniti to, da je AZN v času, ko se je še uporabljal SRS 32, velikokrat izdala navodila, ki niso bila v skladu s tem standardom, in obstaja tudi primer, ko je Agencija dala popolnoma drugačna navodila za izkaz poslovnega izida, kot pa je bila oblika v SRS 32.

4 VPLIV RAČUNOVODSKIH USMERITEV NA POSLOVNE IZKAZE V ZAVAROVALNICI

V tem poglavju bom po posameznih gospodarskih kategorijah obravnavala pomembnejše računovodske usmeritve, ki jih izmed s standardi dovoljenih rešitev lahko izberejo in uporabljajo zavarovalnice. Pri tem bomo najprej opredelili gospodarsko kategorijo in opisali posamezne računovodske usmeritve, nato pa opredelili vpliv uporabe posamezne računovodske usmeritve na poslovne izkaze podjetja. Paziti pa je potrebno na to, da je zavarovalnica posebna organizacija in da nima vseh gospodarskih kategorij, in tako bomo obravnavali samo tiste, ki so relevantne za zavarovalnico.

Posebnosti gospodarskih kategorij zavarovalnic v SRS 32 so opredeljene v poglavju 3.2 in jih zaradi podvajanja ne bomo še enkrat naštevali.

4.1 Gospodarska kategorija opredmetena osnovna sredstva (SRS 1)

4.1.1 Opredelitev gospodarske kategorije

Opredmetena osnovna sredstva obravnava SRS 1, določbe, ki se nanašajo na ta sredstva, pa vsebuje tudi SRS 13.

Opredmeteno osnovno sredstvo je sredstvo v lasti ali finančnem najemu, ki se uporablja pri ustvarjanju proizvodov ali opravljanju storitev oziroma dajanju v najem ali za pisarniške namene ter se bo po pričakovanjih uporabljalo v več kot enem obračunskem obdobju (SRS 1.1, 2006). Opredmetena osnovna sredstva so zemljišča, zgradbe, oprema (proizvajalna in druga), osnovna čreda in večletni nasadi (SRS 1.3, 2006). Dani predujmi za opredmetena osnovna sredstva se knjigovodsko izkazujejo med terjatvami, četudi se v bilanci stanja še naprej izkazujejo med opredmetenimi osnovnimi sredstvi (SRS 1.5, 2006). Predpisana sta dodatna pogoja za pripoznanje opredmetenega osnovnega sredstva (SRS 1.7, 2006):

- verjetnost, da bodo pritekale gospodarske koristi, povezane z njim, in
- možnost, da se njegova nabavna vrednost zanesljivo izmeri.

Stroški, ki nastajajo v zvezi z opredmetenim osnovnim sredstvom, povečujejo njegovo nabavno vrednost, če povečujejo njegove prihodnje koristi v primerjavi s prvotno ocenjenimi. Pri tem stroški, ki omogočajo podaljšanje dobe koristnosti opredmetenega osnovnega sredstva, najprej zmanjšajo do takrat obračunani amortizacijski popravek njegove vrednosti (SRS 1.15, 2006).

Med opredmetenimi osnovnimi sredstvi ne izkazujemo le sredstev, ki jih imamo v lasti, ampak med njimi ločeno izkazujemo tudi opredmetena osnovna sredstva, pridobljena na podlagi finančnega najema (SRS 1.20, 2006). Finančni najem je najem, pri katerem se pomembna tveganja in pomembne koristi, povezani z lastništvom nad najetim opredmetenim osnovnim sredstvom, prenesejo na najemnika. Lastninska pravica lahko preide na najemnika ali pa tudi ne. Takega najema praviloma ni mogoče enostransko razveljaviti (SRS 1.46 (k), 2006). Razvrstitev najemov na finančne in poslovne temelji na prenosu tveganj in koristi. O finančnem najemu praviloma govorimo, če je izpolnjen eden od pogojev iz SRS 1 (2006). To velja za najem tako premočnin kot tudi nepremičnin.

Ločimo tri skupine opredmetenih osnovnih sredstev (SRS 1, 2006):

- opredmetena osnovna sredstva v gradnji ali izdelavi,
- opredmetena osnovna sredstva, ki so usposobljena za uporabo in
- opredmetena osnovna sredstva trajno zunaj uporabe.

4.1.2 Računovodske usmeritve pri kategoriji opredmetena osnovna sredstva

Pri gospodarski kategoriji opredmetenih osnovnih sredstev, pri njihovem merjenju po pripoznanju, zavarovalnice na podlagi SRS lahko izbirajo med dvema računovodskima usmeritvama. To sta (SRS 1.24, 2006):

- 1. model nabavne vrednosti in**
- 2. model prevrednotenja.**

4.1.2.1 Model nabavne vrednosti

Po modelu nabavne vrednosti se opredmeteno osnovno sredstvo po začetnem pripoznanju amortizira in slabi, če knjigovodska vrednost sredstva presega njegovo nadomestljivo vrednost. Le-ta je opredeljena kot poštena vrednost, zmanjšana za stroške prodaje, ali vrednost pri uporabi, odvisno od tega, katera je večja (SRS 1, 2006).

4.1.2.2 Model prevrednotenja

Prevrednotenje opredmetenih osnovnih sredstev je sprememba njihove knjigovodske vrednosti. Opravi se lahko na koncu poslovnega leta ali med njim. Za opredmetena osnovna sredstva so predpisana pravila prevrednotenja zaradi **okrepite** (povečanja vrednosti nad njihovo knjigovodsko vrednost), **oslabitve** (zmanjšanja vrednosti pod njihovo knjigovodsko vrednost) in **odprave oslabitve**. Učinke prevrednotenja je treba v knjigovodskih razvidih spremljati za vsako posamezno osnovno sredstvo. Knjigovodsko spremljanje teh učinkov lahko zagotovimo z ustrezno razčlenitvijo kontov nabavne vrednosti in popravkov vrednosti (SRS 1, 2006).

Prevrednotenje opredmetenih osnovnih sredstev zaradi **okrepite** je prilagoditev njihove knjigovodske vrednosti pošteni vrednosti. SRS 1.28 (2006) določa dva načina prevrednotenja knjigovodske vrednosti na pošteno vrednost: amortizacijski popravek vrednosti prevrednotimo sorazmerno s spremembo nabavne vrednosti sredstva, tako da je knjigovodska vrednost sredstva po prevrednotenju enaka novi pošteni vrednosti, ali pa tako, da amortizacijski popravek vrednosti izločimo v breme nabavne oziroma prevrednotene nabavne vrednosti sredstva in čisti znesek prevrednotimo na novo pošteno vrednost. Zaradi upoštevanja načela poštene vrednosti v trenutku prevrednotenja še ne pride do denarnih tokov, ampak bodo nastali v prihodnosti. Takšno prevrednotenje je zgolj posledica povečanja vrednosti sicer nespremenjenih opredmetenih osnovnih sredstev. Pri zemljiščih, zgradbah in tudi opremi lahko pošteno vrednost kot čisto prodajno vrednost ugotavljajo pooblaščen ocenjevalci vrednosti, pri tem pa upoštevajo že pretečeno dobo koristnosti teh sredstev. Pošteno vrednost opredmetenih osnovnih sredstev lahko dokaže tudi zavarovalnica sama, če ima v posebnem pravilniku določen način ocenjevanja vrednosti, ki temelji na slovenskih poslovno-finančnih standardih. Prevrednotenje zaradi okrepitve je dopustno in če se kako opredmeteno osnovno sredstvo prevrednoti, se morajo prevrednotiti tudi druga opredmetena osnovna sredstva iste vrste. Prevrednotenje opredmetenih osnovnih sredstev zaradi okrepitve poveča njihove knjigovodske vrednosti (to je razlike med nabavnimi vrednostmi in popravki vrednosti), hkrati pa se povečajo posebni prevrednotovalni popravki kapitala v zvezi s temi sredstvi. Ti omogočajo kritje obračunane amortizacije in tudi kritje morebitne kasnejše oslabitve. Posebni prevrednotovalni popravki kapitala v zvezi z opredmetenimi osnovnimi sredstvi, če se nanašajo na sredstva, pri katerih ni mogoče pričakovati trajne oslabitve, se lahko tudi neposredno uporabijo za kritje zneskov, potrebnih pri splošnem prevrednotenju kapitala (SRS 1, 2006).

Opredmetena osnovna sredstva se morajo zaradi **oslabitve** prevrednotiti, če njihova knjigovodska vrednost presega nadomestljivo vrednost. Pri zmanjšanju knjigovodske vrednosti se pojavi izguba zaradi oslabitve. Predpisana sta dva načina ugotavljanja nadomestljive vrednosti. Nadomestljiva vrednost je opredeljena kot: čista prodajna

vrednost ali vrednost pri uporabi, odvisno od tega, katera je večja. Čista prodajna vrednost je prodajna cena, zmanjšana za znesek stroškov odtujitve sredstva. Vrednost pri uporabi je sedanja vrednost ocenjenega presežka prihodnjih prejemkov nad izdatki, za katerega se pričakuje, da se bo pojavil pri nadaljnji uporabi sredstva in iz njegove odtujitve konec njegove dobe koristnosti (SRS 1, 2006). Ocenjevanje vrednosti pri uporabi torej obsega (SRS 1.33, 2006):

- ocenitev prejemkov in izdatkov, ki bodo izhajali iz nadaljnje uporabe sredstva in iz njegove končne odtujitve in
- uporabo ustrezne razobrestovalne (diskontne) mere pri teh prihodnjih denarnih tokovih.

Vrednosti pri uporabi pogosto ni mogoče ugotoviti za vsako posamezno opredmeteno osnovno sredstvo, zato je predpisana možnost ugotavljanja vrednosti za denar ustvarjajočo enoto. Denar ustvarjajoča enota je opredeljena kot najmanjša določljiva skupina sredstev, katerih nenehna uporaba je vir denarnih prejemkov, v glavnem neodvisnih od denarnih prejemkov iz drugih sredstev ali skupin sredstev. Prevrednotenje opredmetenih osnovnih sredstev zaradi oslabitve zmanjša njihove knjigovodske vrednosti na nadomestljive vrednosti (SRS 1, 2006).

Opredmetena osnovna sredstva se zaradi **odprave oslabitve** lahko prevrednotijo. Tako prevrednotenje pa zahteva podobno utemeljitev kot prevrednotenje zaradi okrepitev oziroma zaradi oslabitve (SRS 1, 2006).

4.1.3 Vpliv na poslovne izkaze

4.1.3.1 Model nabavne vrednosti

Izguba zaradi oslabitve se izkaže kot zmanjšanje knjigovodske vrednosti na nadomestljivo vrednost in povečanje prevrednotovalnih poslovnih odhodkov (neposreden vpliv na izkaz poslovnega izida). Po pripoznanju izgube zaradi oslabitve mora podjetje prilagoditi amortiziranje sredstva v prihodnjih letih, tako da se izteče v predvideni dobi koristnosti (to pomeni nižje stroške amortizacije). Če pride do kasnejše razveljavitve izgube zaradi oslabitve, se poveča knjigovodska vrednost na nadomestljivo vrednost. Povečajo se tudi prevrednotovalni poslovni prihodki. Povečanje knjigovodske vrednosti pa ne sme presegati knjigovodske vrednosti, ki bi bila ugotovljena, če predhodna izguba zaradi oslabitve ne bi bila pripoznana (SRS 1, 2006).

4.1.3.2 Model prevrednotenja

Okrepitev oziroma povečanje knjigovodske vrednosti sredstva zaradi prevrednotenja pripoznamo neposredno v kapitalu kot presežek iz prevrednotenja. Presežek iz prevrednotenja opredmetenih osnovnih sredstev pa se prenese na preneseni poslovni izid, ko je pripoznanje sredstva odpravljeno. Lahko se prenese na celotni presežek, ko je sredstvo izločeno iz uporabe ali odtujeno, vendar pa se lahko del presežka prenese tudi, ko podjetje uporablja sredstvo. V takšnem primeru je preneseni del presežka razlika med amortizacijo na podlagi prevrednotene nabavne vrednosti sredstva in amortizacijo na podlagi njegove izvirne nabavne vrednosti. Prenos iz presežka iz prevrednotenja v preneseni poslovni izid se ne opravi v izkazu poslovnega izida, ampak neposredno poveča preneseni poslovni izid. Ta določba standardov vpliva na velikost ugotovljenega čistega dobička, saj ga zmanjšuje zaradi povečanih stroškov amortizacije, učinek prevrednotenja opredmetenih osnovnih sredstev pa neposredno povečuje kapital in ne prihodkov. Posledično se bo seveda povečala bilančna vsota in spremenilo se bo razmerje med dolgom in kapitalom (Jerman & Odar, 2008, str. 140).

Zmanjšanje knjigovodske vrednosti je izguba zaradi **oslabitve** in se šteje kot prevrednotovalni poslovni odhodek v zvezi z opredmetenimi osnovnimi sredstvi in ne kot povečanje stroška amortizacije. Če oslabimo opredmeteno osnovno sredstvo, pri katerega prejšnji okrepitvi se je povečal prevrednotovalni popravek kapitala, ga je treba porabiti, preden se za razliko poveča prevrednotovalni poslovni odhodek (SRS 1, 2006).

Pri **odpravi oslabitve** se pri razveljavitvi izgube zaradi oslabitve opredmetenega osnovnega sredstva poveča njegova knjigovodska vrednost, hkrati pa se neposredno v izkazu poslovnega izida poveča prevrednotovalni poslovni prihodek v zvezi z opredmetenimi osnovnimi sredstvi, razen če je bil pri njegovi prejšnji oslabitvi prevrednotovalni popravek kapitala v zvezi z opredmetenimi osnovnimi sredstvi zmanjšan. V takem primeru je treba prevrednotovalni popravek kapitala v zvezi s temi sredstvi povečati (SRS 1, 2006).

4.2 Gospodarska kategorija neopredmetena osnovna sredstva (SRS 2)

4.2.1 Opredelitev gospodarske kategorije

Neopredmetena dolgoročna sredstva obravnava SRS 2, določbe, ki se nanašajo na ta sredstva, pa vsebuje tudi SRS 13.

Neopredmeteno dolgoročno sredstvo je opredeljeno kot sredstvo, ki ga ima zavarovalnica dolgoročno za proizvodnjo ali priskrbovanje proizvodov oziroma opravljanje ali priskrbovanje storitev, dajanje v najem ali pisarniške potrebe, fizično pa ne obstaja.

Predpisana sta dodatna pogoja za pripoznanje neopredmetenega dolgoročnega sredstva in opredmetenega osnovnega sredstva (SRS 2, 2006):

- verjetnost, da bodo pritekale gospodarske koristi, povezane z njim in
- možnost, da se njegova nabavna vrednost zanesljivo izmeri.

Poleg teh dveh pogojev so določena še druga sodila za pripoznanje neopredmetenega dolgoročnega sredstva. SRS 2 (2006) opredeljuje razliko med neopredmetenimi dolgoročnimi sredstvi in neopredmetenimi osnovnimi sredstvi. Neopredmetena osnovna sredstva so tista neopredmetena dolgoročna sredstva, ki soustvarjajo poslovne zmogljivosti in niso zgolj postavke dolgoročnih časovnih razmejitev stroškov.

Neopredmetena dolgoročna sredstva so (SRS 2, 2006):

- naložbe v pridobljene dolgoročne pravice do industrijske lastnine (patenti, licence, blagovne znamke in podobne pravice).
- dolgoročno odloženi stroški (organizacijski stroški, preden se začne proizvodnje ali opravljanje storitev, stroški razvijanja in podobni dolgoročno razmejeni stroški) in
- naložbe v dobro ime.

Dani predumi za neopredmetena dolgoročna sredstva se knjigovodsko izkazujejo kot terjatve (SRS 2, 2006).

4.2.2 Računovodske usmeritve pri kategoriji neopredmetena osnovna sredstva

Pri gospodarski kategoriji neopredmetenih osnovnih sredstev pri njihovem merjenju po pripoznanju zavarovalnice na podlagi SRS lahko izbirajo med dvema računovodskima usmeritvama. To sta (SRS 2.28, 2006):

- 1. model nabavne vrednosti in**
- 2. model prevrednotenja.**

Oba modela sta že opisana pri opredmetenih osnovnih sredstvih. Potrebno pa je poudariti dve tezi (SRS 2, 2006):

1. amortizirajo se le neopredmetena sredstva s končnimi dobami koristnosti in
2. izgub zaradi oslabitve dobrega imena ne moremo razveljaviti.

Prevrednotovanje po modelu prevrednotenja je treba opravljati redno, tako da se na dan bilance stanja knjigovodska vrednost takih sredstev ne razlikuje bistveno od njihove poštene vrednosti. Prevrednotovanje neopredmetenih dolgoročnih sredstev je spreminjanje njihove knjigovodske vrednosti na koncu poslovnega leta ali med njim. Praviloma gre za prevrednotenje zaradi oslabitve. Prav tako kot pri opredmetenih osnovnih sredstvih tudi tukaj velja, da model prevrednotenja lahko uporabimo le, če za neopredmetena sredstva obstaja delujoči trg, in ker zanje običajno ni trga, na katerem bi bilo mogoče dobiti zadostne dokaze o njihovi pošteni vrednosti, se neopredmetena dolgoročna sredstva zaradi okrepitve ne prevrednotujejo. Prav tako se neopredmetena dolgoročna sredstva ne prevrednotujejo zaradi odprave oslabitve (SRS 2, 2006).

4.2.3 Vpliv na poslovne izkaze

Vpliv uporabe posameznega modela merjenja na poslovne izkaze zavarovalnice je skladen z opisanim pri gospodarski kategoriji opredmetenih osnovnih sredstev.

4.3 Gospodarska kategorija finančne naložbe (SRS 3)

4.3.1 Opredelitev gospodarske kategorije

SRS 3 opredeljuje finančne naložbe kot sestavni del finančnih inštrumentov zavarovalnice, in sicer so to finančna sredstva, ki jih ima zavarovalnica naložbenica, da bi z donosi, ki izhajajo iz njih, povečevala svoje finančne prihodke; ti se razlikujejo od poslovnih prihodkov, ki izhajajo iz prodaje proizvodov in opravljanja storitev v okviru njenega rednega poslovanja. Finančne naložbe so večinoma naložbe v kapital drugih podjetij ali v finančne dolgove drugih podjetij, države, območja in občine ali drugih izdajateljev (finančne naložbe v posojila), pojavljajo pa se tudi kot finančna sredstva drugačne narave, ki niso vezana na proizvodnjanje in opravljanje storitev v preučevanem podjetju. Poslovne terjatve se ne štejejo med finančne naložbe, razen tistih, ki so v posesti za trgovanje (SRS 3, 2006).

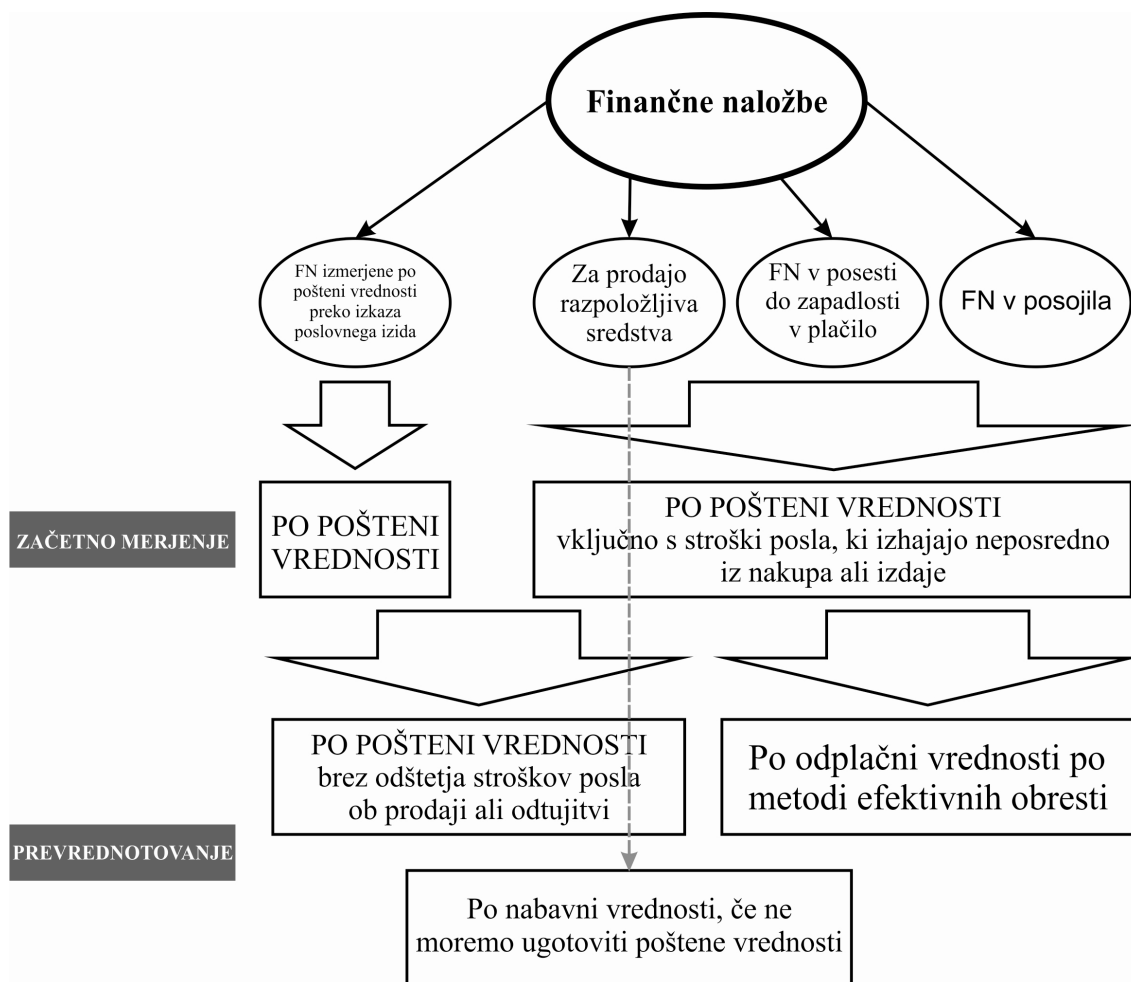
Finančne naložbe so finančna sredstva, ki se v bilanci stanja izkazujejo kot dolgoročne in kratkoročne finančne naložbe. Dolgoročne finančne naložbe so tiste, ki jih namerava imeti zavarovalnica v posesti v obdobju, daljšem od leta dni, in ne v posesti za trgovanje (SRS 3.10, 2006).

4.3.2 Računovodske usmeritve pri kategoriji finančne naložbe

SRS 3 določa, da morajo zavarovalnice finančna sredstva, ki so finančne naložbe, po začetnem pripoznanju dosledno razvrstiti v štiri skupine računovodskih usmeritev razvrščanja (SRS 3.7, 2006):

1. finančna sredstva, izmerjena po pošteni vrednosti prek poslovnega izida,
2. finančne naložbe v posesti do zapadlosti v plačilo,
3. posojila ali
4. za prodajo razpoložljiva finančna sredstva.

Slika 9: Razvrščanje in začetno merjenje finančnih naložb ter njihovo prevrednotenje

Vir: Slovenski računovodski standardi 3, 2006.

4.3.2.1 Finančna sredstva, izmerjena po pošteni vrednosti prek poslovnega izida

V to skupino zavarovalnice razvrstijo finančne naložbe v posesti za trgovanje. Trgovanje na splošno odseva dejansko in pogosto nakupovanje in prodajanje. Finančne naložbe v posesti za trgovanje se v glavnem pridobivajo za ustvarjanje dobička iz kratkoročnih nihanj cen na trgu. Pri odločitvi o razvrstitvi je pomemben namen pridobitve finančne naložbe. Pri tej vrsti finančnih naložb se je zavarovalnica odločila, da bo finančne naložbe kupovala in prodajala, torej z njimi trgovala, kar seveda pomeni, da z njimi ne namerava upravljati družbe, saj od takih naložb pričakuje donose v obliki dividend ali zaslužke pri njihovi prodaji (SRS 3, 2006).

Finančne naložbe, izmerjene po pošteni vrednosti prek poslovnega izida, sestavljajo (SRS 3, 2006):

- finančne naložbe, pridobljene ali prevzete za prodajo in ponovni nakup v kratkem roku,
- del portfelja pripoznanih finančnih inštrumentov, ki se obravnavajo skupaj in za katere obstajajo dokazi o nedavnem kratkoročnem prinašanju dobičkov,
- izpeljani finančni inštrumenti (razen izpeljanih finančnih inštrumentov, ki so predvideni in dejanski inštrumenti za varovanje pred tveganjem) in
- vsako finančno sredstvo, ki ga kot táko (finančno sredstvo, izmerjeno po pošteni vrednosti prek poslovnega izida) opredeli podjetje, če zanj obstaja delujoči trg ali če je njegovo vrednost mogoče zanesljivo izmeriti.

4.3.2.2 Finančne naložbe v posesti do zapadlosti v plačilo

Zavarovalnica razvrsti med finančne naložbe v posesti do zapadlosti v plačilo finančna sredstva z določenimi ali določljivimi plačili in določeno zapadlostjo v plačilo, ki jih namerava in zmore posedovati do zapadlosti v plačilo (SRS 3, 2006).

V drugem odstavku SRS 3.49 (2006) je določeno, da zavarovalnica ne more razvrstiti med finančna sredstva, zapadla v plačilo, tistih finančnih naložb, ki jih je razvrstila:

- med finančne naložbe, izmerjene po pošteni vrednosti prek poslovnega izida,
- med za prodajo razpoložljiva finančna sredstva in
- med take, ki ustrezajo opredelitvi posojil.

Zavarovalnica mora oceniti svoj namen in zmožnost posedovati finančne naložbe do zapadlosti v plačilo tako ob začetnem pripoznanju takšnih finančnih sredstev kakor tudi na vsak poznejši datum bilance stanja.

4.3.2.3 Posojila

Po SRS 3.2 (2006) se šteje, da so finančne naložbe v posojila finančne naložbe v finančne dolgove drugih družb, države, območja in občine ali drugih izdajateljev. V bilanci stanja zavarovalnica torej izkazuje finančne naložbe v posojila med svojimi dolgoročnimi ali kratkoročnimi terjatvami (na kontih skupin 07 – Dana dolgoročna posojila in terjatve za nevplačani kapital – ter 18 – Kratkoročna posojila in kratkoročne terjatve za nevplačani kapital). Standard še določa, da se poslovne terjatve ne štejejo kot finančne naložbe, razen tistih, ki so v posesti za trgovanje.

V pojasnilih v SRS 3.50 (2006) je podrobneje opredeljeno, da so posojila neizpeljana finančna sredstva z določenimi ali določljivimi plačili, ki ne kotirajo na delujočem trgu, razen:

- tistih, ki jih zavarovalnica namerava prodati takoj ali v kratkem obdobju, tistih, ki se razvrstijo kot v posesti za trgovanje, in tistih, ki jih zavarovalnica po začetnem pripoznanju opredeli kot izmerjena po pošteni vrednosti prek poslovnega izida, in
- tistih, ki jih zavarovalnica po začetnem pripoznanju opredeli kot razpoložljiva za prodajo.

Delež, pridobljen iz skupine sredstev (pool), ki niso posojila ali terjatve (na primer delež v vzajemnem ali podobnem skladu), ni posojilo ali terjatev.

4.3.2.4 Za prodajo razpoložljiva finančna sredstva

Vsa tista finančna sredstva, ki jih zavarovalnica ni razvrstila v druge skupine finančnih naložb, so za prodajo razpoložljiva finančna sredstva.

SRS za finančne naložbe tako določa tri načine prevrednotovanja oziroma merjenja (SRS 3, 2006):

- A. prevrednotovanje in merjenje po pošteni vrednosti,**
- B. merjenje po odplačni vrednosti in**
- C. merjenje po nabavni vrednosti.**

Prevrednotenje finančnih naložb kot sprememba njihove knjigovodske vrednosti se pri gospodarski kategoriji finančnih naložb pojavlja predvsem kot (SRS 3.19, 2006):

- prevrednotenje finančnih naložb na njihovo pošteno vrednost in
- prevrednotenje zaradi njihove oslabitve in odprave oslabitve.

Prevrednotenje zaradi oslabitve finančnih naložb se opravi pri finančnih sredstvih, izmerjenih po odplačni vrednosti, finančnih sredstvih, izmerjenih po nabavni vrednosti, in finančnih sredstvih, ki so na razpolago za prodajo. Samo za finančne naložbe, izmerjene po pošteni vrednosti prek poslovnega izida, ne velja pravilo oslabitve, kar je tudi logično, saj se take naložbe merijo po pošteni vrednosti (Hieng et al., 2007, str. 3).

A. Prevrednotovanje in merjenje finančnih naložb po pošteni vrednosti

Podlaga za opredelitev poštene vrednosti je predpostavka, da je zavarovalnica delujoča družba, ki nima niti namena niti potrebe, da bi popolnoma ustavila ali bistveno skrčila svoje delovanje ali se lotila posameznega posla s takimi nameni. Poštena vrednost torej ni znesek, ki bi ga zavarovalnica prejela ali plačala v prisiljenem poslu, pri neprostovoljnem prenehanju obstoja ali pri prisilni prodaji. Poštena vrednost je znesek, za katerega je mogoče zamenjati sredstvo ali s katerim je mogoče poravnati obveznost ali za katerega je mogoče zamenjati podeljen kapitalski inštrument med dobro obveščenima in voljnima strankama v poslu, v katerem sta medsebojno neodvisni in enakopravni (SRS 3, 2006).

Finančna naložba, to je finančni inštrument, se obravnava kot takšna, ki kotira na delujočem trgu, če so kotirane cene takoj in redno na voljo na borzi, pri trgovcu, borznem posredniku, gospodarski panogi, službi za cene ali državni agenciji ter predstavljajo dejanske posle, ki se redno pojavljajo na trgu na čisto poslovni podlagi. Namen opredelitve poštene vrednosti za finančni inštrument, s katerim se trguje na delujočem trgu, je dobiti ceno, po kateri bi se posel s tem inštrumentom opravil na dan bilance stanja na najugodnejšem delujočem trgu, do katerega ima zavarovalnica neposreden dostop. Objavljene cene na delujočem trgu najbolje pričajo o sprotni pošteni vrednosti. Borzna cena je torej najboljša informacija o pošteni vrednosti, posli pa se seveda sklepajo pa cenah, ki se običajno razlikujejo od objavljenih borznih vrednosti (SRS 3, 2006) .

V MRS 39 je določeno: "Če nista na razpolago sprotni ponudbeni in ponujeni ceni, dokazuje zadnji posel sprotno pošteno vrednost, kolikor se gospodarske okoliščine niso pomembno spremenile od datuma posla."

Če trg za kak finančni inštrument ni dejaven, lahko zavarovalnica ugotovi pošteno vrednost z uporabo metode vrednotenja. Metode vrednotenja temeljijo na zadnjem poslu med obveščenima in voljnima strankama, če so na voljo, na primerjavi s trenutno pošteno vrednostjo drugega inštrumenta, ki ima podobne bistvene značilnosti, na preučitvi diskontiranih denarnih tokov in na modelih za določanje cen opcij. Če obstaja metoda vrednotenja, ki jo udeleženci na trgu običajno uporabljajo za določanje cen inštrumentov, in je ta metoda dokazala svojo zanesljivost pri ocenjevanju cen, dobljenih pri dejanskem tržnih poslih, jo je treba uporabiti. Cilj uporabe metode vrednotenja je ugotoviti, kakšna bi bila tržna cena na dan merjenja v preišljeni menjavi v normalnih poslovnih okoliščinah. Poštena vrednost se oceni na podlagi rezultatov metode vrednotenja, ki v največji možni meri uporablja tržne vhodne podatke in se kar najmanj opira na možne vhodne podatke, ki so posebni za obravnavano družbo (SRS 3, 2006).

B. Merjenje finančnih naložb po odplačni vrednosti

Slovenski računovodski standardi izhajajo iz temeljne opredelitve, da je treba po začetnem pripoznanju izmeriti finančna sredstva in tudi izpeljane finančne inštrumente, ki so finančna sredstva, po pošteni vrednosti, brez odšteta stroškov posla, ki se utegnejo pojaviti ob prodaji ali drugačni odtujitvi, razen (SRS 3, 2006):

- finančnih naložb v kapitalske finančne inštrumente, ki se izmerijo po nabavni vrednosti,
- finančnih naložb v posojila, ki se izmerijo po odplačni vrednosti po metodi efektivnih obresti in
- finančnih naložb v posesti do zapadlosti v plačilo, ki se izmerijo po odplačni vrednosti po metodi efektivnih obresti.

Odplačna vrednost finančnega sredstva je znesek, s katerim se finančno sredstvo izmeri ob začetnem pripoznanju, zmanjšan za odplačilo glavnice, povečan oziroma zmanjšan (po metodi efektivnih obresti) za nabrano odplačilo razlike med začetnim in v plačilo zapadlim zneskom ter zmanjšan (neposredno ali s preračunom na kontu popravka vrednosti) zaradi oslABLjenosti ali neudelarljivosti (SRS 3.46, 2006).

Metoda efektivnih (veljavnih) obresti je metoda izračunavanja odplačne vrednosti finančnega sredstva ali skupine finančnih sredstev in razporejanja prihodkov iz obresti ali odhodkov za obresti v ustreznem obdobju. Efektivna obrestna mera je obrestna mera, ki natančno razobrestuje (diskontira) ocenjeni tok prihodnjih denarnih plačil ali prejemkov v pričakovani dobi finančnega inštrumenta – ali, če je ustrezno, v krajšem obdobju – na čisto knjigovodsko vrednost finančnega sredstva. Pri izračunavanju efektivne obrestne mere

mora zavarovalnica oceniti denarne tokove ob upoštevanju vseh pogodbenih določb finančnega inštrumenta (na primer predplačila, nakupne in podobne opcije), vendar ne sme upoštevati prihodnjih kreditnih izgub. Izračun vključuje vsa nadomestila in zneske, plačane in prejete med pogodbenima strankama, ki niso sestavni del efektivne obrestne mere, ter stroške posla in vse druge premije in popuste. Predpostavlja se, da je možno denarne tokove in pričakovano dobo skupine podobnih finančnih inštrumentov zanesljivo oceniti. Vendar mora podjetje v tistih redkih primerih, ko denarnih tokov ali pričakovane dobe finančnega inštrumenta (ali skupine finančnih inštrumentov) ni mogoče zanesljivo oceniti, uporabiti pogodbene denarne tokove v vsej dobi finančnega inštrumenta (ali skupine finančnih inštrumentov) (SRS 3.46, 2006).

C. Merjenje finančnih naložb po nabavni vrednosti

Slovenski računovodski standardi izhajajo iz temeljne opredelitve, da je treba po začetnem pripoznanju izmeriti finančna sredstva in tudi izpeljane finančne inštrumente, ki so finančna sredstva, po pošteni vrednosti, brez odštetja stroškov posla, ki se utegnejo pojaviti ob prodaji ali drugačni odtujitvi. To ne velja pri finančnih naložbah in posojilih, ki se izmerijo po odplačni vrednosti, in finančnih naložbah v kapitalske inštrumente, za katere ni objavljena cena na delujočem trgu in katerih poštene vrednosti ni mogoče zanesljivo izmeriti, ter v izpeljane finančne inštrumente, ki so povezani s takimi finančnimi naložbami in jih je treba poravnati z njimi; take finančne naložbe se izmerijo po nabavni vrednosti. Izmeritev finančnih naložb po nabavni vrednosti pomeni, da vse obdobje pripoznavanja finančnih naložb v računovodskih izkazih te izkazujemo po nabavni ceni, povečani za stroške posla in zmanjšani za morebitno oslabitev (SRS 3, 2006).

4.3.3 Vpliv na poslovne izkaze

Načini prevrednotovanja, ki se po računovodskih standardih uporabljajo za posamezne skupine naložb, med katere lahko podjetje razvrsti svoje finančne naložbe, imajo lahko pomemben vpliv na poslovne izkaze podjetja.

4.3.3.1 Finančna sredstva, izmerjena po pošteni vrednosti prek poslovnega izida

Pri prevrednotenju finančnih naložb po pošteni vrednosti se lahko naložbe krepijo ali slabijo, že sam naslov pa nam pove, da imajo vse spremembe finančnih naložb vpliv na poslovni izid (finančni prihodki, finančni odhodki). Vsako nihanje poštene vrednosti bo tako vplivalo na dobiček podjetja in posledično tudi na bilanco stanja.

4.3.3.2 Za prodajo razpoložljiva finančna sredstva

1. Merjenje po pošteni vrednosti

Pri skupini za prodajo razpoložljivih finančnih sredstev, merjenih po pošteni vrednosti, se nihanja poštene vrednosti pripoznajo v kapitalu. Na eni strani se poveča/zmanjša knjigovodska vrednost finančne naložbe, na drugi strani se poveča/zmanjša prevrednotovalni popravek kapitala. V poslovnem izkazu pa so spremembe vidne šele ob prodaji ali odtujitvi finančne naložbe (SRS 3, 2006).

2. Merjenje po odplačni vrednosti

Pri skupini za prodajo razpoložljivih finančnih sredstev, merjenih po odplačni vrednosti, bodo vse spremembe vrednosti finančnih naložb (dovoljene slabitve in odprave slabitev) pripoznane v izkazu poslovnega izida in bodo zniževale poslovni izid poslovnega leta (SRS 3, 2006).

3. Merjenje po nabavni vrednosti

Pri skupini za prodajo razpoložljivih finančnih sredstev, merjenih po nabavni vrednosti, se bo dovoljena slabitev teh vrst naložb odrazila v znižanju poslovnega izida. Posledično se bo znižala tudi bilančna vsota (SRS 3, 2006).

4.4 Gospodarska kategorija zaloge (SRS 4)

Zavarovalnice razen materiala in drobnega inventarja do enega leta ter v škodnih primerih poškodovanih predmetov, ki po rešitvi primera pripadejo zavarovalnici, nimajo zalog. Zato računovodskih usmeritev pri tej gospodarski kategoriji ne bom opisovala.

4.5 Gospodarska kategorija terjatve (SRS 5)

4.5.1 Opredelitev gospodarske kategorije

Terjatve so na premoženjskopравnih in drugih razmerjih zasnovane pravice zahtevati od neke osebe plačilo dolga, dobavo kake stvari ali kake opravljene storitve. SRS 5 (2006) obravnava poslovne terjatve, med katere spadajo terjatve do kupcev prodanih proizvodov in blaga ter opravljenih storitev, pa tudi osnovnih sredstev, terjatve do dobaviteljev za dane predujme in varščine, terjatve do države (na primer za vstopni davek na dodano vrednost, za priznane podpore, za plačane akontacije davkov), terjatve do zaposlenih (na primer za akontacije potnih stroškov, za odškodninske obremenitve) ter terjatve, ki izhajajo iz finančnih naložb in so povezane s finančnimi prihodki (terjatve za obresti, dividende, deleže v dobičku).

Terjatve se glede na zapadlost v plačilo razčlenjujejo na dolgoročne in kratkoročne. Dolgoročna terjatev je terjatev, ki zapade v plačilo v obdobju, daljšem od leta dni. Kratkoročna terjatev je terjatev, ki zapade v plačilo v obdobju, krajšem od leta dni. V bilanci stanja se dolgoročne terjatve, ki so že zapadle v plačilo (a še niso poravnane), in dolgoročne terjatve, ki bodo zapadle v plačilo v letu dni po datumu bilance stanja, izkazujejo kot kratkoročne. Prodaja na kredit je prodaja, pri kateri v trenutku, ko se blago prenese na kupca ali ko se opravi storitev, kupec še ne plača. Podvrsta terjatev so tudi terjatve za odložene davke (SRS 5, 2006).

Terjatve se ob začetnem pripoznanju izkazujejo v zneskih, ki izhajajo iz ustreznih listin, ob predpostavki, da bodo poplačane. Kasneje se v skladu s pogodbo med upnikom in dolžnikom lahko povečajo ali zmanjšajo. Njihova kasnejša povečanja oziroma zmanjšanja povečujejo oziroma zmanjšujejo ustrezne poslovne ali finančne prihodke, tudi če gre za povečanja oziroma zmanjšanja po letu njihovega pripoznanja. Terjatve se prevrednotujejo zaradi ohranitve vrednosti, oslabitve in odprave oslabitve. Prevrednotenje zaradi ohranitve vrednosti evrske terjatve se opravi z dogovorjeno revalorizacijo ali valutno klavzulo. Pri preračunu se praviloma uporabi srednji tečaj Banke Slovenije, iz utemeljenih razlogov pa se lahko uporabi tudi ustrezní tečaj poslovne banke. Prevrednotenje zaradi ohranitve vrednosti se izkaže kot redni finančni prihodek oziroma odhodek, ne kot prevrednotovalni finančni prihodek oziroma odhodek. Terjatve se zaradi oslabitve prevrednotujejo, če njihova knjigovodska vrednost presega pošteno vrednost, to je udenarljivo (poplačljivo) vrednost (SRS 5, 2006).

4.5.2 Računovodske usmeritve pri kategoriji terjatve

S standardi dovoljeni računovodski usmeritvi oslabitve sta (SRS 5.50, 2006):

- 1. posamično (torej popravek vrednosti posamičnih terjatev) ali**
- 2. skupinsko (z %, ugotovljenim na podlagi izkušenj iz preteklosti in pričakovanj v prihodnosti).**

Oslabitev terjatev se prek popravka njihove vrednosti izkaže kot prevrednotovalni poslovni odhodek. Kasnejši odpis terjatev se pokrije iz tako oblikovanega popravka vrednosti. Če je znesek popravka vrednosti premajhen, se za razliko izkažejo prevrednotovalni poslovni odhodki.

4.5.3 Vpliv na poslovne izkaze

Obe računovodski usmeritvi, ki ju dovoljujejo SRS, imata enak vpliv na poslovne izkaze. Obe metodi z oslabitvijo vplivata na višje odhodke in posledično znižanje poslovnega rezultata in obe metodi posledično z nižje vrednotenimi terjatvami vplivata na znižanje bilančne vsote. Nižji poslovni izid pomeni nižji kapital in posredni učinek na nižje lastniško financiranje (SRS 5, 2006).

4.6 Gospodarska kategorija naložbene nepremičnine (SRS 6)

4.6.1 Opredelitev gospodarske kategorije

Naložbena nepremičnina je nepremičnina, ki se poseduje zato, da bi prinašala najemnino in/ali povečevala vrednost dolgoročne naložbe. Naložbene nepremičnine so (SRS 6.2, 2006):

- zemljišča, posedovana za povečevanje vrednosti dolgoročne naložbe, in ne za prodajo v bližnji prihodnosti v rednem poslovanju,
- zemljišča, za katera podjetje ni določilo prihodnje uporabe,
- zgradbe v lasti ali finančnem najemu, oddane v enkratni ali večkratni poslovni najem in
- prazne zgradbe, posedovane za oddajo v enkratni ali večkratni poslovni najem.

Za odločitev, ali se nepremičnina razvrsti kot naložbena nepremičnina, je potrebna presoja. Podjetje opredeli kriterije, tako da lahko presoja dosledno v skladu z opredelitvijo pojma naložbene nepremičnine in z napotki v MRS od 40.7 do 40.13.

4.6.2 Računovodske usmeritve pri kategoriji naložbene nepremičnine

Pri gospodarski kategoriji naložbenih nepremičnin je zavarovalnicam dovoljena izbira računovodske usmeritve merjenja naložbenih nepremičnin po njihovem pripoznanju. Po standardih lahko izbiramo med dvema usmeritvama (SRS 6, 2006):

1. **Model nabavne vrednosti:** naložbena nepremičnina, ki izpolnjuje pogoje za pripoznanje, se ob začetnem pripoznanju ovrednoti po nabavni vrednosti. Sestavljajo jo njena nakupna cena in stroški, ki jih je mogoče pripisati neposredno nakupu. Takšni stroški vključujejo zasluzke za pravne storitve, davke od prenosa nepremičnine in druge stroške posla. Nabavno vrednost v lastnem okviru zgrajene nepremičnine sestavljajo stroški v zvezi z njo do datuma njenega dokončanja ali razvijanja. Do tega

datuma uporablja podjetje SRS 1. Na ta datum pa postane nepremičnina naložbena nepremičnina in začne veljati standard SRS 6.

- 2. Model poštene vrednosti:** začetna vrednost deleža v nepremičnini, ki je v finančnem najemu in razvrščena kot naložbena nepremičnina, se pripozna po pošteni vrednosti nepremičnine ali po sedanji vrednosti najmanjše vsote najemnin, in sicer po tisti, ki je manjša. Enak znesek se pripozna kot obveznost. Nabavna vrednost naložbene nepremičnine, pridobljene z zamenjavo za nedenarno sredstvo ali sredstvo, ki je deloma denarno in deloma nedenarno, se določi po pošteni vrednosti, razen če menjalni posel nima trgovalne vsebine ali če poštene vrednosti niti prejetega niti danega sredstva ni mogoče zanesljivo izmeriti. Če se prejeta sredstva ne ovrednoti po pošteni vrednosti, se njegova nabavna vrednost izmeri po knjigovodski vrednosti danega sredstva.

Za merjenje naložbene nepremičnine po pripoznanju mora zavarovalnica za svojo računovodsko usmeritev izbrati **model nabavne vrednosti** ali **model poštene vrednosti**; izbrano usmeritev mora uporabljati za vse naložbene nepremičnine. Naložbena nepremičnina se meri po modelu nabavne vrednosti v skladu s SRS 1.

4.6.3 Vpliv na poslovne izkaze

- 1. Model nabavne vrednosti:** izbor modela nabavne vrednosti bo z odhodki iz oslabitve in stroški amortizacije vplival na višino poslovnega izida, in sicer z nižanim poslovnim rezultatom. To bo samo v primeru, če bo zavarovalnica ocenila, da je naložbena nepremičnina oslABLJENA. Po tem modelu se naložbene nepremičnine ne krepijo (SRS 6, 2006).
- 2. Model poštene vrednosti:** ta model bo vplival na višino poslovnega izida ob vsakem pripoznanju spremembe poštene vrednosti, za razliko v znesku povečanja ali zmanjšanja poštene vrednosti. Tako se bo za razliko od modela nabavne vrednosti povečevala tudi bilančna vsota (SRS 6, 2006).

4.7 Amortiziranje (SRS 13)

4.7.1 Opredelitev amortiziranja

Obračun amortizacije obravnava Slovenski računovodski standard 13, določbe o amortiziranju pa zasledimo tudi v SRS 1 in 2.

Amortizacija je znesek, ki v posameznem obračunskem obdobju zapusti amortizirljivo sredstvo in je tedaj strošek, razen v primeru zmanjšanja prevrednotovalnega popravka

kapitala. Stroški amortizacije se pripoznavajo na podlagi doslednega razporejanja amortizirljivih zneskov osnovnih sredstev po posameznih obračunskih obdobjih, v katerih izhajajo iz njih gospodarske koristi. Stroški amortizacije se lahko zadržujejo v vrednosti nedokončane proizvodnje in proizvodov, preden se pojavijo med poslovnimi odhodki in vplivajo na poslovni izid posameznega obračunskega obdobja (SRS 13, 2006).

Amortizirljiva sredstva so sredstva, ki (SRS 13.26, 2006):

- se uporabljajo v obdobju, daljšem od poslovnega leta,
- imajo omejeno dobo koristnosti in
- so namenjena uporabi pri proizvodnji ali dobavljanju proizvodov in storitev, se posojajo drugim za plačilo ali se posedujejo iz drugih razlogov.

S pravilnim amortiziranjem je treba zagotoviti, da knjigovodska vrednost ni večja od vrednosti, nadomestljive v preostali dobi njegove koristnosti, oziroma od njegove poštene vrednosti na dan bilance stanja.

Amortizacije ne obračunavamo od (SRS 13, 2006):

- zemljišč in drugih naravnih bogastev,
- opredmetenih osnovnih sredstev do njih prenosa v uporabo,
- opredmetenih osnovnih sredstev kulturnega, zgodovinskega ali umetniškega izvora,
- spodnjega ustroja železniških prog, cest, letališč in podobnega,
- opredmetenih osnovnih sredstev trajno zunaj uporabe in
- drugih opredmetenih osnovnih sredstev, katerih uporaba ni časovno omejena.

Amortizacijsko obdobje se začne prvi dan v naslednjem mesecu po tistem, ko se sredstvo začne uporabljati za opravljanje dejavnosti. Neopredmetena osnovna sredstva pa postanejo predmet amortiziranja, ko so na voljo za uporabo (SRS 13, 2006).

4.7.2 Računovodske usmeritve pri amortizaciji

Zavarovalnica se po standardih (SRS 13.9, 2006) lahko samostojno odloči o metodi amortiziranja, ki jo bo uporabljala, višina amortizacijskih stopenj in razporeditvi letne amortizacije na posamezna obračunska obdobja. Metode amortiziranja, ki jih dovoljujejo standardi, so naslednje (SRS13, 2006):

1. časovno amortiziranje (metoda enakomernega časovnega amortiziranja, metoda padajočega časovnega amortiziranja) in
2. uporabnostno (funkcionalno) amortiziranje (metoda proizvedenih enot).

4.7.2.1 Časovno amortiziranje

Je obračunavanje amortizacije glede na dobo koristnosti sredstva (SRS 13.26, 2006). Po tej metodi amortizacijsko stopnjo izračunamo tako, da celoto (100 %) delimo s številom časovnih enot ocenjene dobe koristnosti sredstva. Pri časovnem amortiziranju je s standardi dopustna uporaba naslednjih metod amortiziranja (SRS 13, 2006):

- A. Enakomerno časovno amortiziranje**, pri katerem je letna amortizacijska stopnja po letih enaka, s tem pa se amortizacijski popravek vrednosti enakomerno porazdeli na dobo koristnosti sredstva (pri nespremenjeni nabavni vrednosti). Uporaba metode je primerna, če je uporaba amortizirljivega sredstva v njegovi dobi koristnosti enakomerna.
- B. Padajoče časovno amortiziranje**, pri katerem višina obračunane amortizacije po letih postopno pada. Po tej metodi lahko zavarovalnice uporabijo dva načina obračuna amortizacije, in sicer na podlagi padajoče osnove ali na podlagi vsote letnih števil. Pri prvi letno amortizacijo obračunavamo od vsakokratne knjigovodske vrednosti sredstva ob uporabi enakih amortizacijskih stopenj po letih (praviloma so dvakrat tolikšne kot pri metodi enakomernega časovnega amortiziranja). Pri metodi vsote letnih števil pa na amortizirljiv znesek apliciramo spremenljive amortizacijske stopnje. Uporaba je primerna, če zavarovalnica predvideva iz leta v leto manjšo uporabo amortizirljivega sredstva.

4.7.2.2 Metoda proizvedenih enot (uporabnostno oziroma funkcionalno amortiziranje)

Metoda proizvedenih enot je ena od metod obračunavanja amortizacije, pri kateri obračunani zneski amortizacije temeljijo na pričakovani uporabi ali učinkih sredstva. Amortizacijo na mersko enoto po tej metodi izračunamo tako, da amortizacijsko osnovo delimo s številom pričakovanih uporab sredstva, to je ur njegove uporabe, količine proizvedenih proizvodov ali opravljenih storitev v celotni dobi posedovanja sredstva. Letno amortizacijo sredstva obračunamo na podlagi izračunane amortizacije na enoto uporabe in števila dejanskih uporab v obdobju. Tako bo po tej metodi amortizacija obračunana le, če se bo sredstvo v obdobju dejansko uporabljalo in če se bo sredstvo uporabljalo neenakomerno.

Samostojno se je treba odločiti, katera metoda amortiziranja se bo uporabljala, izbrati pa je potrebno tisto metodo, ki najbolj ustreza pričakovanemu vzorcu uporabe prihodnjih gospodarskih koristi od amortizirljivega sredstva (SRS 13.27, 2006).

4.7.3 Vpliv na poslovne izkaze

Imamo več metod amortiziranja in pri vsaki metodi so stroški amortiziranja v dobi koristnosti razporejeni nekoliko drugače. Tako se bo tudi vpliv na poslovni izid med metodami nekoliko razlikoval glede na izbrano metodo. Prav tako bo od metode odvisna višina sredstev v bilanci stanja (SRS 13, 2006).

5 DAVČNI OBRAČUN IN VPLIV UPORABE RAČUNOVODSKIH USMERITEV

V tem poglavju bomo prikazali, v katere postavke obračuna davka se vključujejo zneski, pripoznani ob uporabi računovodskih usmeritev. Pri tem bomo izmed poslovnih dogodkov, ki nastajajo v povezavi s posamezno gospodarsko kategorijo, izpostavili le tiste, katerih obravnavo ureja posamezna računovodska usmeritev.

5.1 Vpliv uporabe računovodskih usmeritev pri davčno priznanih prihodkih

Pri sestavi davčnega obračuna bo zavarovalnica v postavko prihodkov, ugotovljenih po računovodskih predpisih, vključila vse tiste prihodke, ki jih je zavarovalnica v računovodskem letu pripoznala. ZDDPO-2 v 15. členu ureja davčno obravnavo prevrednotenja gospodarskih kategorij na višje vrednosti. V davčnem obračunu so upoštevane samo tiste kategorije, ki se po računovodskih standardih pripoznajo v poslovnem izidu. To sta dve kategoriji: finančne naložbe in naložbene nepremičnine (glej Tabela 3). Pri tistih gospodarskih kategorijah, pri katerih se učinek prevrednotenja na višje vrednosti pripozna v kapitalu (presežek iz prevrednotenja), pa se skladno s splošnimi določbami ZDDPO-2 to prevrednotenje ne vključi v davčno osnovo.

Tabela 3: Računovodske usmeritve in prihodki

Gospodarska kategorija	Računovodska usmeritev	Poslovni dogodek, ki povečuje prihodke
Finančne naložbe (SRS 3)	Razvrstitev finančnih naložb med finančne naložbe, izmerjene po pošteni vrednosti prek poslovnega izida	Prevrednotenje na višjo pošteno vrednost
Naložbene nepremičnine (SRS 6)	Model poštene vrednosti	Prevrednotenje na višjo pošteno vrednost

Vir: Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb, 2008; Slovenski računovodski standardi, 2006.

V dveh zgornjih primerih, kjer gre za spremembo njene knjigovodske vrednosti zaradi uporabe modela poštene vrednosti, ob uporabi računovodskih usmeritev nastanejo višji prihodki. Pri obeh gre za prevrednotenji na višjo pošteno vrednost in ZDDPO-2 to priznava kot davčno priznane prihodke, ki se v davčno osnovo vključujejo v davčnem obdobju in v zneskih, kot so obračunani prihodki iz prevrednotenja za poslovne namene. Pri finančnih naložbah se dokazani dobiček pri finančnem sredstvu, izmerjenem po pošteni vrednosti prek poslovnega izida, pripozna v poslovnem izidu prek finančnih prihodkov, prav tako se dobiček pri prevrednotenju naložbenih nepremičnin pripozna prek finančnih prihodkov in se vključi v davčno osnovo v letu takšnega prenosa.

5.2 Vpliv uporabe računovodskih usmeritev pri davčno priznanih odhodkih

Pri sestavi davčnega obračuna bo zavarovalnica v postavko odhodkov, ugotovljenih po računovodskih predpisih, vključila vse tiste odhodke, ki jih je zavarovalnica v računovodskem letu pripoznala. Pri gospodarskih kategorijah opredmetenih in neopredmetenih osnovnih sredstev, finančnih naložb, zalog, terjatev, naložbenih nepremičnin ter amortizirljivih sredstev na višino odhodkov vplivajo ustrezne računovodske usmeritve (glej Tabela 4).

Tabela 4: Računovodske usmeritve in odhodki

Gospodarska kategorija	Računovodska usmeritev	Poslovni dogodek, ki povečuje odhodke
Opredmetena in neopredmetena osnovna sredstva (SRS 1 in SRS 2)	Model prevrednotenja	Prevrednotenje na nižjo pošteno vrednost, pripoznano v izkazu poslovnega izida
	Model nabavne vrednosti	Oslabitev, pripoznana v izkazu poslovnega izida ⁸
Finančne naložbe (SRS 3)	Razvrstitev finančnih naložbe med finančne naložbe, izmerjene po poštenu vrednosti preko IPI	Prevrednotenje na nižjo pošteno vrednost
	Razvrstitev finančnih naložb med finančne naložbe v posesti do zapadlosti v plačilo, finančne naložbe v posojila ali med sredstva, razpoložljiva za prodajo	Oslabitev, ki je kot odhodek pripoznana v izkazu poslovnega izida
Zaloge (SRS 4)		Nimajo vpliva
Terjatve (SRS 5)	Obe računovodski usmeritvi oslabitve terjatev (popravek vrednosti posamičnih terjatev in popravek vrednosti terjatev na podlagi %, izračunanega na podlagi izkušenj iz preteklih let)	Oslabitev
Naložbene nepremičnine (SRS 6)	Model nabavne vrednosti	Oslabitev
	Model poštene vrednosti	Prevrednotenje na nižjo pošteno vrednost
Amortizirljiva sredstva (SRS 13)	Vse metode amortiziranja	Amortiziranje

Vir: Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb, 2008; Slovenski računovodski standardi, 2006.

Kot lahko vidimo, imajo računovodske usmeritve precejšnjo možnost, da vplivajo na obračun davka od dohodka pravnih oseb. Edina zahteva, ki mora biti izpolnjena, je ta, da so odhodki tudi davčno priznani.

ZDDPO-2 (2008) pravi, da mora zavarovalnica zmanjšati odhodke za vse davčno nepriznane, ki pa so:

⁸ Če je bilo sredstvo predhodno okrepljeno, se najprej zmanjša presežek iz prevrednotenja do velikosti stanja v dobro pri istem sredstvu, razlika pa se pripozna v izkazu poslovnega izida kot odhodek (Jerčan & Odar, 2008, str. 140).

- zneski odhodkov iz oslabitve terjatev in stroškov amortizacije, ki presegajo davčno priznane,
- celotni znesek prevrednotovalnih finančnih odhodkov iz oslabitve finančnih naložb, razvrščenih med finančne naložbe v posesti do zapadlosti v plačilo,
- finančne naložbe v posojila ali med finančna sredstva, razpoložljiva za prodajo,
- znesek razlike med amortizacijo, obračunano za davčne namene, ter amortizacijo, obračunano za poslovne namene, v primeru, da prodamo ali kako drugače odtujimo sredstvo, ki za poslovne namene ni bilo dokončno amortizirano in
- znesek amortizacije, ki jo za poslovne namene obračunavamo pri opredmetenih osnovnih sredstvih, katerih nabavna vrednost je bila za davčne namene odpisana in davčno priznana.

Odhodke, pripoznane ob uporabi navedenih računovodskih usmeritev, bo zavarovalnica povečala za odhodke, ki predhodno niso bili davčno priznani, v davčnem obdobju pa je nastal poslovni dogodek, ki omogoča njihovo davčno priznavanje. Mednje sodijo (ZDDPO-2, 2008):

- predhodno davčno nepriznani odhodki iz prevrednotenja terjatev ter finančnih naložb (razen tistih, ki se merijo po pošteni vrednosti prek poslovnega izida), če je bila finančna naložba v letu prodana ali drugače odtujena,
- znesek odpisa do celotne nabavne vrednosti opredmetenih osnovnih sredstev ob prenosu v uporabo,
- predhodno davčno nepriznana amortizacija (če je podjetje obračunavalo previsoko stopnjo amortizacije, v poslovnem letu pa amortizacija za poslovne namene ne dosega davčne, ali pa se je ne obračunava več) in
- za znesek davčno nepriznane amortizacije, če se je sredstvo prodalo ali kako drugače odtujilo.

5.3 Vpliv uporabe računovodskih usmeritev na postavko sprememb davčne osnove

Spremembe davčne osnove se nanašajo na spremembe v prenesenem poslovnem izidu, katerih narava je po ZDDPO-2 obdavčena. Na to postavko bo zavarovalnica lahko vplivala z uporabo ustrezne računovodske usmeritve merjenja opredmetenih in neopredmetenih sredstev. Vrsto računovodske usmeritve in način njenega vpliva na davčno osnovo prikazuje Tabela 5.

Tabela 5: Računovodske usmeritve in davčna osnova

Gospodarska kategorija	Računovodska usmeritev	Poslovni dogodek, ki povečuje davčno osnovo
Opredmetena osnovna sredstva in neopredmetena osnovna sredstva	Model prevrednotenja	Prenos presežka iz prevrednotenja (oblikovan kot predhodno povečanje knjigovodske vrednosti na višjo pošteno vrednost) na poslovni izid

Vir: Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb, 2008; Slovenski računovodski standardi, 2006.

Prenos presežka iz prevrednotenja, ki se vključuje v tej postavki obračuna davka, je enak znesku obračunane amortizacije od prevrednotenega dela opredmetenega osnovnega sredstva na višjo vrednost in se tako lahko razlikuje od zneska prenosa presežka, ki ga je zavarovalnica pripoznala v prenesenem poslovnem izidu iz tega naslova.

5.4 Vpliv računovodskih usmeritev pri posameznih davčnih kategorijah na davčni izkaz

5.4.1 Gospodarska kategorija opredmetena osnovna sredstva

Pri gospodarski kategoriji opredmetena osnovna sredstva govorimo o dveh poslovnih usmeritvah: o modelu nabavne vrednosti in o modelu prevrednotenja. Po modelu prevrednotenja bodo po večini vrednotena opredmetena osnovna sredstva, na katera vplivajo zunanji dejavniki. Tako lahko govorimo predvsem o prevrednotenju zemljišč in zgradb (redko o prevrednotenju opreme). Pri opredmetenih osnovnih sredstvih torej lahko rečemo, da ne moremo pripoznati čistega dobička, ker ne gre za dobiček iz poslovanja, ampak za dobiček kot posledico delovanja zunanjih dejavnikov (Jermań & Odar, 2008, str. 139-140).

Po ZDDPO-2 (2006) se mora davčna osnova povečati za del presežka iz prevrednotenja. Tako ima zavarovalnica višjo davčno osnovo. Če pa bi se zavarovalnica odločila presežek iz prevrednotenja prenesti na poslovni izid ob odtujitvi sredstva, bi vse do takrat imela davčno ugodnost. Zavarovalnica si torej lahko izbere katerokoli poslovno usmeritev, vendar izbira ne bo imela nobenega vpliva na davčno osnovo oziroma bo davčno nevtralna (Jermań & Odar, 2008, str. 142). Tako lahko z gotovostjo trdimo, da izbira računovodske usmeritve merjenja opredmetenih osnovnih sredstev ne bo imela davčnih motivov pri zavarovalnici. Edini razlog, da bodo zavarovalnice motivirane za izbor modela iz prevrednotenja, so realno izkazana osnovna sredstva. Okrepitev sredstev pa vpliva na višji kapital, kar pa seveda pripomore k boljši bonitetni oceni podjetij pri pridobivanju posojila.

5.4.2 Gospodarska kategorija neopredmetena osnovna sredstva

Po SRS 2.30 (2006) se tudi neopredmetena osnovna sredstva lahko prevrednotujejo, če zanje obstaja delujoči trg. Podobno kot za opredmetena osnovna sredstva se lahko zavarovalnica tudi za neopredmetena osnovna sredstva odloči, da jih bo vrednotila po pošteni vrednosti in po SRS 2.33 (2006) za učinek prevrednotenja pripoznala presežek iz prevrednotenja. V praksi bo uporaba modela prevrednotenja za neopredmetena osnovna sredstva zelo redka in prej izjema kot pravilo (Jerman & Odar, 2008, str. 141), in kot smo ugotovili že v poglavju o vplivu na poslovne izkaze, izbira modela ne bo imela vpliva na davčno osnovo posameznega leta. Tako lahko tudi tukaj trdimo, da podjetja ne bodo imela davčnih motivov pri izbiri računovodske usmeritve merjenja neopredmetenih osnovnih sredstev.

5.4.3 Gospodarska kategorija finančne naložbe

Po ZDDPO-2 (2006) so vsi prihodki in odhodki te skupine, pri prevrednotenju in merjenju finančnih naložb po pošteni vrednosti preko poslovnega izida, davčno priznani. Če bodo višji prihodki, bo seveda višji tudi davčni izkaz, in obratno. Zavarovalnica pa na višino prihodkov in odhodkov ne bo mogla vplivati, saj so spremembe poštene vrednosti odvisne od zunanjih vplivov. Pri računovodski usmeritvi prevrednotenja in merjenja finančnih naložb po pošteni vrednosti prek kapitala pa se bo pozitiven ali negativen rezultat naložbe v izkazu pripoznal šele ob prodaji naložbe, odtujitvi, zamenjavi ali drugačni poravnavi. Tako bosta dobiček oziroma izguba vplivala na višino poslovnega izida in davčno osnovo v letu odtujitve finančne naložbe. Odhodki, pripoznani ob oslabitvi, pa bodo davčno priznani šele ob odtujitvi in ne v letu, ko so pripoznani za poslovne namene, in tako bo zavarovalnica skladno s tem obračunala odloženo terjatev za davek.

5.4.4 Gospodarska kategorija zaloge

Zavarovalnice nimajo zalog, tako tudi zaloge nimajo vpliva na davčni obračun zavarovalnic.

5.4.5 Gospodarska kategorija terjatev

ZDDPO-2 oslabitev terjatev obravnava enako, ne glede na izbrano računovodsko usmeritev oslabitve. Po SRS izbor računovodske usmeritve nima vpliva na višino odpisanih terjatev, saj lahko sklepamo, da določila ZDDPO-2 in sama obdavčitev ne bodo vplivali na izbor računovodskih usmeritev. V primeru, da je velikost odhodka odvisna od

računovodske ocene oslabiljenosti terjatev, pa lahko rečemo, da oslabitev terjatev vendarle vpliva na zniževanje davčne osnove, vendar pri tem usmeritve ne igrajo nikakršne vloge.

5.4.6 Gospodarska kategorija naložbene nepremičnine

Ne glede na izbrani model so vsi prihodki in odhodki v zvezi s prevrednotenji finančnih naložb po ZDDPO-2 davčno priznani in tako povečujejo ali znižujejo davčno osnovo. Tako imajo zavarovalnice možnost vpliva na davčni izkaz s skrbno izbiro računovodske usmeritve. Podjetje bo torej z izborom in uporabo ustrezne računovodske usmeritve merjenja naložbenih nepremičnin vplivalo tudi na davčno osnovo, vendar bo imelo po SRS omejene možnosti. SRS daje prednost modelu poštene vrednosti, kar je popolnoma logično, saj podjetja želijo imeti realno ocenjene naložbene nepremičnine (Jerman & Odar, 2008, str. 139).

Pri naložbenih nepremičninah torej govorimo o zemljiščih in zgradbah, katerih vrednost na trgu se le težko niža, saj ponudba težko sledi povpraševanju. Tako le s težavo govorimo o pošteni vrednosti naložbenih nepremičnin, ki bi bila nižja od njihove nakupne cene (Jerman & Odar, 2008, str. 139).

5.4.7 Amortiziranje

33. člen ZDDPO-2 pravi, da se amortizacija opredmetenih osnovnih sredstev, neopredmetenih sredstev in naložbenih nepremičnin prizna kot odhodek v obračunanem znesku z uporabo metode enakomernega časovnega amortiziranja ter najvišjih amortizacijskih stopenj po zakonu. Vsak presežni znesek obračunane amortizacije nad davčno priznano amortizacijo po 33. členu ni davčno priznani odhodek. Tako lahko rečemo, da je amortizacija davčno priznan odhodek samo po metodi enakomernega časovnega amortiziranja, in to pomeni, da zavarovalnice ne bodo imele davčnih motivov pri izboru svoje računovodske usmeritve amortiziranja. Zavarovalnice sicer lahko po SRS izbirajo med različnimi metodami amortiziranja, vendar če bodo izbrala kakšno drugo metodo kot časovno amortiziranje, bodo morala izdelati dva obračuna amortizacije, in sicer enega za poslovne in drugega za davčne namene. Zavarovalnice pa bodo pri tem morale voditi tudi evidenco davčnih vrednosti sredstev in obračunati odložene davke. To pa pomeni precej dodatnega dela za zavarovalnice, zato bo večina ravno iz tega razloga raje izbrala računovodsko usmeritev enakomernega časovnega amortiziranja (Jerman & Odar, 2008, str. 303).

Po ZDDPO-2 (2006) se lahko ne glede na osnovno določbo davčnega priznavanja amortizacije pri opredmetenem osnovnem sredstvu, katerega doba koristnosti je daljša od

enega leta in katerega posamična nabavna vrednost ne presega vrednosti 500,00 evrov (neto), kot odhodek ob prenosu v uporabo davčno prizna odpis celotne nabavne vrednosti. Po SRS 1.47 (2006) se takšna opredmetena sredstva lahko izkazujejo skupinsko kot drobni inventar, stvari drobnega inventarja, katerih posamična vrednost ne presega 500,00 evrov, pa se lahko razporedijo med material. Zavarovalnica se torej lahko samostojno odloči, da bo takšna sredstva izkazovala in obravnavala kot opredmetena osnovna sredstva ter jih v njihovi dobi koristnosti amortizirala ali pa jih bo razvrstila med material, s čimer bo ob njihovem prenosu v uporabo pripoznala stroške materiala. Zavarovalnica ima torej v tem primeru prosto izbiro računovodske usmeritve obravnave opredmetenih osnovnih sredstev, katerih posamična vrednost je nižja od 500,00 evrov, tako po računovodskih kot tudi po davčnih pravilih (Jerman & Odar, 2008, str. 317).

6 RAČUNOVODSKE USMERITVE V VZAJEMNI

6.1 Računovodske usmeritve po posameznih letih od ustanovitve dalje

V nadaljevanju bodo predstavljene računovodske usmeritve Vzajemne po letih in po gospodarskih kategorijah ter to, kako so se spreminjale glede na zakonodajo.

6.1.1 Letno poročilo 2000

Letno poročilo ne vsebuje razkritja računovodskih usmeritev (Vzajemna, Letno poročilo 2000).

6.1.2 Letno poročilo 2001

Neopredmetena dolgoročna sredstva in opredmetena osnovna sredstva. Posamezna neopredmetena dolgoročna sredstva in opredmetena osnovna sredstva, nabavljena pred letom 2001, so bila revalorizirana (posebej nabavna vrednost in popravek vrednosti) z indeksom cen življenjskih potrebščin za leto 2001. Neopredmetena dolgoročna in opredmetena osnovna sredstva, nabavljena v letu 2001, so revalorizirana z uporabo ustreznih kumulativnih revalorizacijskih indeksov, obračunanih od meseca nabave do konca leta 2001, opredmetena osnovna sredstva, odtujena v letu 2001, pa od začetka leta do meseca odtujitve opredmetenih osnovnih sredstev. Z revalorizacijo se je na podlagi zakonodaje prevrednotilo osnovno sredstvo. To ni bila neke vrste računovodska usmeritev. Kasneje se je namesto revalorizacije pojavilo prevrednotenje, ki pa ga lahko štejemo med računovodske usmeritve.

Finančne naložbe. Dolžniški vrednostni papirji in drugi vrednostni papirji s stalnim donosom so bili izkazani po revalorizirani nabavni vrednosti. Če je bila tržna vrednost nižja od revalorizirane nabavne vrednosti, so bili za razliko med obema oblikovani popravki vrednosti. Obveznice z valutno klavzulo so bile preračunane v tolarje po srednjem tečaju Banke Slovenije na dan 31. 12. 2001.

Depoziti pri bankah so bili revalorizirani skladno z določili pogodb. Obresti do 31. 12. 2001 so bile obračunane in so povečale prihodke leta 2001.

Terjatve. Terjatve so bile izkazane po fakturnih vrednostih. Popravki vrednosti terjatev za premije so bili oblikovani glede na starostno strukturo terjatev po zapadlosti v %. Zaradi spremembe v lestvici popravkov vrednosti terjatev so bili popravki vrednosti terjatev in odhodki nižji za 19.559.000,00 evrov. Za enak znesek so bile zaradi spremembe lestvice popravkov vrednosti terjatev višje neto terjatve. Za dvomljive in sporne terjatve so bili oblikovani 100 % popravki vrednosti. Zamudne obresti od terjatev za premije in stroški opominov so bili izkazani kot terjatev in hkrati popravek, prihodke so povečevali šele ob plačilu.

Amortizacija. Vzajemna je obračunavala amortizacijo neopredmetenih dolgoročnih sredstev ter opredmetenih osnovnih sredstev posamično po metodi enakomernega časovnega amortiziranja. Osnova za obračun amortizacije je bila nabavna oziroma revalorizirana nabavna vrednost. Amortizacija je bila revalorizirana s kumulativnim koeficientom rasti cen življenjskih potrebščin od začetka leta oziroma od meseca, v katerem je bilo osnovno sredstvo usposobljeno za uporabo, do konca obračunskega obdobja, za katerega je bila amortizacija obračunana (Vzajemna, Letno poročilo 2001).

6.1.3 Letno poročilo 2002

Neopredmetena dolgoročna sredstva in opredmetena osnovna sredstva. V skladu s prenovljenimi SRS je bila pri vrednotenju knjigovodskih postavk v letu 2002 upoštevana vsebinska novost prevrednotovanja. V Vzajemni so pri vrednotenju sredstev in virov sredstev upoštevali načelo previdnosti. Finančne naložbe, naložbe v zgradbe, terjatve in osebne avtomobile, katerih knjigovodska vrednost je presegla pošteno vrednost, so oslabili, krepitev pa niso izvedli. Oslabitev pri finančnih naložbah je bila vedno opravljena do nižje tržne vrednosti, pri osnovnih sredstvih pa je bila oslabitev opravljena le, ko so tržne vrednosti od knjigovodskih odstopale za več kot 10 %. Prevrednotovanja neopredmetenih dolgoročnih sredstev, preostalih osnovnih sredstev in obveznosti v letu 2002 niso izvedli, ker so ocenili, da izkazane knjigovodske vrednosti odsevajo njihovo pošteno vrednost.

Iste leta Vzajemna v skladu z novimi Standardi revalorizacije naložb v zemljišča in zgradbe, neopredmetenih dolgoročnih sredstev, opredmetenih osnovnih sredstev ter kapitala ni obračunala in je na podlagi tega imela za 2.839.413,28 evrov nižje odhodke. Spremembe revalorizacije so tudi najpomembnejša sprememba računovodskih usmeritev zaradi prenovljenih SRS od 01. 01. 2002 dalje.

Finančne naložbe. V Vzajemni niso izkazovali krepitve finančnih naložb in zato niso izkazovali prevrednotovalnega popravka kapitala v zvezi z naložbami in tudi niso prenašali ustreznega dela prevrednotovalnega popravka kapitala med finančne prihodke ob odtujitvi finančnih naložb.

Obresti od vrednostnih papirjev in depozitov do 31. 12. 2002 so obračunane in povečujejo prihodke leta 2002.

Terjatve. Terjatve so bile izkazane po fakturnih vrednostih. Popravki vrednosti terjatev za premije so bili oblikovani glede na starostno strukturo terjatev po zapadlosti v %, predpisanih s Sklepom o podrobnejšem vrednotenju knjigovodskih postavk in sestavljanju računovodskih izkazov (Uradni list RS št. 95/2002). Regresne terjatve so najprej evidentirali v izvenbilančni evidenci. Po pridobljeni pravni podlagi so zaprli izvenbilančno terjatev in obveznost ter knjižili med uveljavljene regresne terjatve, za katere so tvorili takojšnji 100 % popravek vrednosti. Ko je prišlo do dejanskega poplačila te terjatve, so zmanjšali škode in zaprli uveljavljene regresne terjatve ter popravke zanje. 100% popravek vrednosti uveljavljenih regresnih terjatev zaradi zapoznele poplačljivosti s strani dolžnikov so oblikovali v skladu z internim Navodilom za evidentiranje in vrednotenje terjatev. Odpisi terjatev za premije so se izvajali na podlagi utemeljenih listin ustreznih služb o finančni nesposobnosti, sklepa sodišča o neizterljivosti, smrti ali nedosegljivosti zavarovalca, ekonomski neupravičenosti postopka izterjave in zastaranosti terjatve po obligacijskem zakoniku.

Amortizacija. Vzajemna je obračunavala amortizacijo opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih dolgoročnih sredstev posamično po metodi enakomernega časovnega amortiziranja. Za zemljišče, namenjeno neposredni uporabi zgradbe, amortizacije v skladu s SRS niso obračunavali. Neopredmetena dolgoročna sredstva, nabavljena v letu 2002, so pričeli amortizirati, ko so bila na voljo za uporabo, opredmetena osnovna sredstva pa prvi dan naslednjega meseca po začetku uporabe - aktiviranju. Osnova za obračun amortizacije je bila izvirna oziroma indeksirana izvirna vrednost. Osnovna sredstva so se odpisala zaradi komisijsko ugotovljene funkcionalne neuporabnosti (Vzajemna, Letno poročilo 2002).

6.1.4 Letno poročilo 2003

V izkazu poslovnega izida za leto 2003 so zaradi ustrežnejšega prikazovanja v zavarovalno tehnični izid uvrstili prevrednotovalne poslovne prihodke iz naslova odprave vračunanih stroškov provizij odtegovalcem in skupinskim skleniteljem. V letu 2002 so prevrednotovalni poslovni prihodki iz naslova odprave vračunanih stroškov provizij odtegovalcem in skupinskim skleniteljem prikazani v okviru drugih prihodkov iz rednega delovanja. Zaradi ustrežnejšega prikazovanja so v izkazu kritnega sklada za leto 2003 v okviru drugih čistih zavarovalnih prihodkov prikazani prevrednotovalni poslovni prihodki iz naslova odprave vračunanih stroškov provizij odtegovalcem in skupinskim skleniteljem.

Pri vseh ostalih gospodarskih kategorijah v letnem poročilu 2003 ni nobenih sprememb glede računovodskih usmeritev v primerjavi z letnim poročilom leta 2002 (Vzajemna, Letno poročilo 2003).

6.1.5 Letno poročilo 2004

V letnem poročilu za poslovno leto 2004 ni sprememb računovodskih usmeritev v primerjavi z letom 2003 (Vzajemna, Letno poročilo 2004).

6.1.6 Letno poročilo 2005

V letnem poročilu za Letno leto 2005 ni sprememb računovodskih usmeritev v primerjavi z letom 2003 (Vzajemna, Letno poročilo 2005).

6.1.7 Letno poročilo 2006

Neopredmetena dolgoročna sredstva in opredmetena osnovna sredstva. Glavna novost opredmetenih osnovnih sredstev in neopredmetenih dolgoročnih sredstev po novih SRS, ki so stopili v veljavo s 1. 1. 2006, je pri ugotavljanju poštene vrednosti, ki se zaradi okrepitve lahko prevrednotijo, če je njihova dokazana poštena vrednost večja od knjigovodske. Vzajemna je za vrednotenje osnovnih in neopredmetenih sredstev izbrala model nabavne vrednosti. V primeru, da bi bila ugotovljena nadomestljiva vrednost za več kot 10 % manjša od knjigovodske vrednosti, bi se izvedla oslabitev. Vzajemna v obdobju od januarja do decembra 2006 tega ni izvedla, saj je ocenjevala, da izkazane vrednosti odsevajo njihove poštene vrednosti.

Novost novih SRS pa je višina nabavne vrednosti. Po starih standardih je bila nabavna vrednost sestavljena iz nakupne cene, nevračljivih nakupnih dajatev in stroškov, ki jih je

mogoče pripisati neposredno usposobitvi sredstva za uporabo. Po novih standardih pa se nabavna vrednost lahko poveča tudi za oceno stroškov razgradnje, odstranitve in za stroške izposojanja do usposobitve sredstva za uporabo.

Finančne naložbe. Po novih standardih je bilo kar precej sprememb na področju finančnih naložb. Naložbe se po začetnem pripoznanju razvrstijo v štiri skupine: finančna sredstva, izmerjena po pošteni vrednosti prek poslovnega izida, finančne naložbe v posesti do zapadlosti v plačilo, finančne naložbe v posojila in za prodajo razpoložljiva finančna sredstva.

Portfelj finančnih naložb v Vzajemne v glavnem obsega naložbe v obveznice in naložbe v točke vzajemnih skladov. V letu 2006 je postal pomemben tudi delež naložb v depozite in zakladne menice. Obveznice, zakladne menice in naložbe v točke vzajemnih skladov, ki jih je imela Vzajemna na dan 1. 1. 2006 v svojem portfelju, so razvrščene v skupino »za prodajo razpoložljiva finančna sredstva«. Z uvedbo novih slovenskih računovodskih standardov in razvrstitvijo naložb v skupino »za prodajo razpoložljiva finančna sredstva« so se začele finančne naložbe tudi krepiti in ne samo slabiti. Krepitve so se pripoznale v postavki kapitala presežek iz prevrednotenja, kar je bilo za Vzajemno ugodno z vidika kapitalske ustreznosti.

Terjatve. V letu 2006 je Vzajemna pristopila k spremembi načina vrednotenja terjatev skladno z novimi Slovenskimi računovodskimi standardi, kar se kaže predvsem v individualni obravnavi kreditne sposobnosti posameznega zavarovalca, in sicer na osnovi internega modela za vrednotenje terjatev Vzajemne.

Amortizacija. Pri amortizaciji ni sprememb v primerjavi z letom 2005, edina sprememba po novih SRS je, da se sredstvo začne amortizirati prvi dan naslednjega meseca, ko je razpoložljivo za uporabo, ne glede na to, ali se sredstvo dejansko tudi uporablja (Vzajemna, Letno poročilo 2006).

6.1.8 Letno poročilo 2007

V poslovnem poročilu za poslovno leto 2007 ni sprememb računovodskih usmeritev v primerjavi z letom 2006 (Vzajemna, Letno poročilo 2007).

6.1.9 Letno poročilo 2008

Kljub temu, da so v veljavo stopili MSRP, v računovodskih usmeritvah ni večjih sprememb. Vzajemna je ocenila, da dopolnitve in pojasnila MSRP, ki veljajo od leta 2008

dalje, nimajo vpliva na računovodske izkaze Vzajemne, prav tako pa se Vzajemna ni odločila za predčasno uporabo nekaterih dopolnitev in pojasnil k obstoječim standardom, ki so stopili v veljavo za poslovna leta, ki se začnejo po 1. 1. 2009.

Edina novost, ki jo opazimo v letnem poročilu 2008, je omemba naložbenih nepremičnin, pri katerih Vzajemna uporablja računovodsko usmeritev model nabavne vrednosti. Vzajemna obračunava amortizacijo posameznih naložbenih nepremičnin posamično po metodi enakomernega časovnega amortiziranja (Vzajemna, Letno poročilo 2008).

6.1.10 Letno poročilo 2009

V letu poročanja so pričeli veljati številni novi Mednarodni računovodski standardi in pojasnila, vendar navedeni standardi in pojasnila nimajo pomembnega vpliva na računovodske postavke Vzajemne. Spremembe MRS 1 so vplivale na sheme izkazov Vzajemne. V skladu s standardom MRS 1 je predstavljen nov izkaz vseobsegajočega donosa in prilagojen izkaz sprememb lastniškega kapitala (Vzajemna, Letno poročilo 2009).

6.2 Ugotovitve

Zavarovalnica Vzajemna ima vizualno zelo privlačna letna poročila, vendar, ko skuša bralec iz teh poročil potegniti kakšen zaključek, ga ne more, saj so poročila vsebinsko zelo skopa in ne vsebujejo temeljnih informacij, ki bi jih potrebovali pri magistrskem delu. Morda bi v primeru, da bi imeli dostop do podrobnejših informacij, lahko ugotovili, da Vzajemna uporablja diskrecijsko pravico uporabo usmeritev na poslovni izid.

Zavarovalnica Vzajemna po analizah sodeč s spremembo računovodskih usmeritev lahko vpliva na poslovni in davčni izkaz le z oslavitvami gospodarskih kategorij. Načeloma podjetja lahko zelo »korigirajo« svoj rezultat z zalogami, vendar le-teh zavarovalnica Vzajemna nima. Tudi pri terjatvah zavarovalnica Vzajemna nima veliko manevrskega prostora, saj je s Sklepom o podrobnejšem načinu vrednotenja knjigovodskih postavk in sestavljanju računovodskih izkazov natančno določen % odpisa po letih. Ti % so predstavljeni v poglavju o posebnostih računovodenja zavarovalnic. Prav tako računovodske usmeritve nimajo velikega vpliva na poslovni izkaz pri amortiziranju. Zavarovalnica Vzajemna že od vsega začetka uporablja metodo enakomernega časovnega amortiziranja. Torej, če pogledamo odhodke, ki so tudi prioritetni pri pripravi izkaza poslovnega izida (prihodki seveda povečujejo dobiček), potem bi lahko rekli, da ima zavarovalnica še največ možnosti pri oslavitvi finančnih naložb.

Pri analizi sprememb računovodskih usmeritev po letih ugotovimo, da se je Vzajemna sicer prilagajala spremembam v zakonodaji s spremembami računovodskih usmeritev, vendar na poslovni izkaz to ni imelo večjega vpliva. Poleg tega, če primerjamo poslovna izkaza zadnjih dveh let poslovanja v zavarovalnici Vzajemna, lahko vidimo, da je večina prihodkov posledica zavarovalnih premij (246.202.740,00 evrov) in večina odhodkov so odhodki za škode (215.907.595,00 evrov). Razlika med tema dvema postavkama je v zadnjem poslovnem letu 2009 enaka 30.295.145,00 evrov, vendar moramo od tega odšteti še natanko 26.426.734,00 evrov obratovalnih stroškov in imamo dokaz, da zavarovalnica Vzajemna rezultata vsaj z računovodskimi usmeritvami ni korigirala. Kot pa smo ugotovili že v uvodu, računovodske usmeritve niso glavni predmet prirejanja rezultata v zavarovalnicah, saj imajo zavarovalnice bistveno večjo možnost prirejanja z rezervacijami.

SKLEP

Zakonodaja v Sloveniji je na področju računovodstva predpisujoča. Tako ima računovodstvo zadovoljivo mero opore za svoje korektno delovanje. Zakonodaja se med seboj dobro usklajuje in računovodstvo mora slediti vsem računovodstvu namenjenim področjem zakonodaje.

V Sloveniji obstaja tesna povezava med poslovnim in davčnim izkazom. Posledica te povezave je dejstvo, da ima lahko zakonodaja pomemben vliv na računovodenje. Zakonodaja pa se je od osamosvojitve Slovenije dalje kar nekajkrat že dodobra spremenila. Področje zakonodaje je najbolj pretreslo usklajevanje naše zakonodaje z evropsko, ko smo morali sprejeti Mednarodne računovodske standarde. Računovodstvo se je moralo tem spremembam uspešno prilagajati in hkrati slediti volji poslovodstva.

Računovodstvo je vse bolj pomemben faktor delovanja podjetij, bank, zavarovalnic in ostalih gospodarskih subjektov. Poslovodstvo in lastniki si s pomočjo računovodenja pomagajo pri svojem poslovanju, da je le-to v skladu z zakonodajo in v skladu z njihovimi željami in potrebami. Računovodstvo v današnjem času postaja vse bolj kreativna dejavnost, saj računovodje na podlagi zahtev poslovodstva skušajo uskladiti želje in zakone. Pri tem se poslužujejo različnih metod.

Dandanes se v trenutnih pogojih poslovanja podjetja, banke in tudi zavarovalnice borijo za svoj obstoj na trgu. Vsaka družba si pri tem pomaga na svoj način. Vsekakor pa si ob vsem tem nihče ne želi, da bi prevelik del težko prislužene pogače dal državi. Tako bi lahko rekli, da je cilj in namen večine podjetij, bank in zavarovalnic, da imajo čim nižjo davčno osnovo in posledično čim nižji davek od odhodka pravnih oseb. Skozi magistrsko delo smo ugotovili, da je to velikokrat v nasprotju z lastniki, ki pa si želijo imeti velik čisti dobiček, ki si ga potem izplačajo. Tako lahko prihaja do konfliktov med lastniki in poslovodstvom. Računovodstvo pa se mora truditi zadovoljiti obe strani in hkrati delovati v zakonskih okvirih.

Vendar mora tudi cesar dobiti svoj del in vse družbe so pri svojem prirejanju rezultatov omejene z zakonodajo, znotraj katere pa imajo nekoliko manevrskega prostora. Računovodske usmeritve so že eden od načinov, kako si lahko zavarovalnice vsaj nekoliko korigirajo svoj poslovni in posledično seveda tudi davčni izid. Po ugotovitvah sodeč je največ manevrskega prostora ravno pri gospodarski kategoriji zaloge, vendar pa zavarovalnice zalog nimajo, tako da se tej gospodarski kategoriji skozi magistrsko delo sploh nismo posvečali. Zavarovalnice pa imajo kot posebna družba tudi določene posebnosti, ki so opisane skozi magistrsko delo.

Končne ugotovitve so torej, da zavarovalnica Vzajemna nima lastne kreativnosti pri pripravi poslovnega in davčnega izkaza in da so rezultati (poudarjamo, kar se tiče računovodskih usmeritev) popolnoma realni in v skladu z zakonom. Vzajemna je, kar se tiče usmeritev, zakonodaji samo sledila, kar lahko vidimo iz računovodskih izkazov. Iz izkazov vidimo, da prihodki od premij komaj zadostujejo za odhodke za škode in obratovalne stroške.

Kot zaključek pa moramo napisati apel Vzajemni, da se njeno poslanstvo, ki je mimogrede napisano v vsakem letnem poročilu, ne ujema z dolgoročnimi cilji, ki jih ima navedene v poročilu za leto 2009. Načelo Vzajemne naj bi bila vzajemnost in tudi poslanstvo Vzajemne govori o tem, da omenjena zavarovalnica skrbi za kakovostno, celovito in trajno izvajanje zavarovanj. Zdravje kot najpomembnejša vrednota je v jedru njene dejavnosti. Po drugi strani pa si, kot dolgoročni cilj, želi dolgoročno finančno uspešnost in stabilnost Vzajemne ter učvrstitev tržnega položaja z razvojem in trženjem novih produktov.

LITERATURA IN VIRI

1. Agencija za zavarovalni nadzor (interno gradivo). Najdeno 14. 1. 2010 na spletnem naslovu <http://www.a-zn.si/slo/client/default.asp?r=-1&n=167&p=content>
2. Bettner, M., Meigs, R. F., Meigs, M. A. & Wittington, R. (1996). *Accounting: The Basis for Business Decisions* (10th ed.). New York: McGraw-Hill.
3. Boltin, T., Kerčmar, S. & Tratar, B. (2006). *Praktični komentar novega zakona o gospodarskih družbah*. Lesce: Legat.
4. Čokelc, S. (1998). *Bilanciranje*. Ljubljana: Zavod za tehnično izobraževanje.
5. Čokelc, S., Kokotec-Novak, M. & Repovž, L. (2003). *Davčno računovodstvo in davčno svetovanje*. Maribor: Pravna fakulteta.
6. Davčno načrtovanje in optimizacija. Najdeno 14. 1. 2010 na spletnem naslovu <http://www.pravno-davcno-svetovanje-jkgroup.si/index.php/davcno-svetovanje/davcno-nacrtovanje>
7. Drobnič, N., Šircelj, A., Tomc Lampič, R. & Wakounig, M. (2004). *Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb (ZDDPO-1). Uvodna pojasnila*. Ljubljana: Šircelj Consulting.
8. Elliott, B. & Elliott, J. (2004). *Financial accounting and reporting* (8th ed.). Harlow (England): Financial Times/Prentice Hall.
9. Hieng, R., Kavčič, S., Koželj, S., Lipnik, J. & Odar, M. (2006). *Gradivo za izobraževanje predmet računovodstvo tema Slovenski računovodski standardi*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
10. IASB: International Financing Reporting standards. (2003). London.
11. IASB: Mednarodni računovodski standardi 2001. (2001). Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
12. James, S. & Nobes, C. (1997/98). *The economics of taxation: priciples, policy and practice*. New York: Prentice Hall Europe.
13. Japelj, M. (2003). *Vpliv novih slovenskih računovodskih standardov na poslovni izid in davčni izkaz podjetja* (specialistično delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
14. Jerman, S. & Odar, M. (2008). *Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb s komentarjem*. Ljubljana: GV Založba.
15. Kavčič, S. (1997). Računovodske informacije za zunanje uporabnike. *Zbornik 29. simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu in poslovnih financah*. Portorož: Društvo ekonomistov Slovenije.
16. Kavčič, S. (1999). Prenova izkaza stanja ter uvedba izkaza gibanja kapitala po MRS 1, 14, 33 in 34. *Zbornik 31. simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu, financah in reviziji* (str. 119-137). Portorož: Zveza ekonomistov Slovenije in Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
17. *Kodeks računovodskih načel* (1998). Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
18. Kokotec-Novak, M. (2006). *Vpliv poslovne bilance na davčno bilanco pri različnih gospodarskih subjektih (gospodarske družbe, podjetniki posamezniki, banke,*

- zavarovalnice, zadruga, društva, zavodi) in načrtovanje davkov.* Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
19. Kokotec-Novak, M. (2008). *Davčna politika kot sestavina bilančne politike. Gradivo za izobraževanje za pridobitev strokovnega naziva revizor.* Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
  20. Kokotec-Novak, M. & Koletnik, F. (1994). *Bilanciranje in bilančna politika.* Maribor: Ekonomsko-poslovna fakulteta Maribor.
  21. Kokotec-Novak, M. (2002). *Vpliv poslovne bilance na davčno bilanco pri različnih gospodarskih subjektih (gospodarske družbe, podjetniki posamezniki) in načrtovanje davkov.* Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
  22. Koletnik, F. (2001). Računovodske rešitve v državah Evropske zveze. Zbornik referatov. 33. *Simpozij o sodobnih metodah v računovodstvu, financah in reviziji* (str. 119-137). Portorož: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
  23. Koritnik Rakela, S. (2005). Novi računovodski standardi z davčnega vidika. *Podjetnik*, 12, 74.
  24. Koritnik Rakela, S. & Štendler, M. (2004). Mednarodni standardi računovodskega poročanja v okviru bilančnega prava EU in njihova uporaba v Sloveniji. *Zbornik referatov 6. kongresa računovodskih servisov* (str. 161-195). Ljubljana: Gospodarska zbornica Slovenije.
  25. Marinovič, D. (2002). Nekatera vprašanja metodološkega pristopa za izvajanje davčnega nadziranja. *Denar*, 12 (19/20), 22-26.
  26. Mednarodni računovodski standardi (2001). *Mednarodni računovodski standard 12.* Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
  27. Meigs, R. F., Meigs, W. B. & Meigs, M. A. (1995). *Financial accounting* (8th ed.). New York: McGraw-Hill.
  28. Mörec, B. (2006). Mednarodni standardi računovodskega poročanja – Kje utegne zavarovalnico resnično boleti glava? *13. dnevi slovenskega zavarovalništva* (str. 121-134). Portorož: Slovensko zavarovalno združenje.
  29. Mörec, B. (2008). *Škodne rezervacije kot možni mehanizem računovodskega prirejanja poslovne uspešnosti v slovenskih zavarovalnicah* (doktorska disertacija). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
  30. Obračun davka od dohodkov pravnih oseb. Najdeno 18. 2. 2010 na spletnem naslovu http://www.uradni-list.si/files/RS_-2010-067-03705-OB~P001-0000.PDF
  31. Odar, M. (2003). Sprememba 4. in 7. direktive. *Revizor*, 12, 51-62.
  32. Pendlebury, M. W. & Groves, R. (2004). *Company accounts: analysis, interpretation and understanding* (6th ed.). London: Thomson Learning.
  33. Skrt, T. (2008). *Vpliv Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb na računovodske usmeritve podjetja* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
  34. Slapničar, S. (2004). Spremembe v računovodstvu ob prehodu v Evropsko unijo. *Zbornik referatov 36. simpozija o sodobnih metodah v računovodstvu, financah in reviziji* (str. 71-88). Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
  35. Slovenski računovodski standardi. (1993). Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.

36. Slovenski računovodski standardi. (2001). Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
37. Slovenski računovodski standardi. (2006). Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
38. Sklep o podrobnejšem načinu vrednotenja knjigovodskih postavk in sestavljanje računovodskih izkazov. *Uradni list RS* št. 128/2006
39. Statements of Financial Accounting Concepts 2003/2004 Edition. Accounting Standards of June 1. (2003). Connecticut: Financial Accounting Standards Board, John Wiley & Sons, Inc.
40. Šterbenc, B. (2002). *Razlika v analizi uspešnosti poslovanja za podjetje Kolpa d. d. po Slovenskih računovodskih standardih in Mednarodnih računovodskih standardih* (diplomsko delo). Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
41. *The Relationship Between Taxation and Financial Reporting; Income tax accounting: report by the Working Group on Accounting Standards*. No. 3. (1987). Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development.
42. Turk, I., Kavčič, S., Kokotec-Novak, M., Koželj, S. & Odar, M. (2004). *Finančno računovodstvo*. Ljubljana: Slovenski inštitut za revizijo.
43. Turk, I., Korošec, B. & Melavc, D. (2004). *Uvod v računovodstvo*. Ljubljana: Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije.
44. Uredba komisije št. 1725/2003. (2003). *Uradni list RS* št. 261/2003.
45. Vezjak, B. (2004). Temeljne značilnosti mednarodnih standardov računovodskega poročanja. *Revizor*, 15, 96-17.
46. Vzajemna d.v.z. (2010). Letno poročilo 2001 (interno gradivo). Ljubljana: Vzajemna d.v.z.
47. Vzajemna d.v.z. (2010). Letno poročilo 2002 (interno gradivo). Ljubljana: Vzajemna d.v.z.
48. Vzajemna d.v.z. (2010). Letno poročilo 2003 (interno gradivo). Ljubljana: Vzajemna d.v.z.
49. Vzajemna d.v.z. (2010). Letno poročilo 2004 (interno gradivo). Ljubljana: Vzajemna d.v.z.
50. Vzajemna d.v.z. (2010). Letno poročilo 2005 (interno gradivo). Ljubljana: Vzajemna d.v.z.
51. Vzajemna d.v.z. (2010). Letno poročilo 2006 (interno gradivo). Ljubljana: Vzajemna d.v.z.
52. Vzajemna d.v.z. (2010). Letno poročilo 2007 (interno gradivo). Ljubljana: Vzajemna d.v.z.
53. Vzajemna d.v.z. (2010). Letno poročilo 2008 (interno gradivo). Ljubljana: Vzajemna d.v.z.
54. Vzajemna d.v.z. (2010). Letno poročilo 2009 (interno gradivo). Ljubljana: Vzajemna d.v.z.
55. Weygandt, J. J., Kieso, D. E. & Kimmel, P. D. (2002). *Accounting principles* (6th ed.) New York: J. Wiley, cop..
56. Zakon o davku od dohodkov pravnih oseb. *Uradni list RS* št. 117/2006, 56/2008 popr., 76/2008 popr., 5/2009 popr., 96/2009 popr., 43/2010 popr.

57. Zakon o gospodarskih družbah. *Uradni list RS* št. 42/2006, 60/2006 popr., 26/2007-ZSDU-B, 33/2007- ZSReg-B, 67/2007-ZTFI (100/2007 popr.), 10/2008, 68/2008, 23/2009; Odl. US: U-I-268/06-35.
58. Zakon o zavarovalnicah. *Uradni list RS* št. 64/1994.
59. Zakon o zavarovalništvu. *Uradni list RS* št. 13/2000, 91/2000, 21/2002, 50/2004, 10/2001, 79/2006, 109/2006, 102/2007, 69/2008, 19/2009, 49/2009.
60. Zavarovalni statistični standard. Najdeno 14. 1. 2010 na spletnem naslovu [http://www.a-zn.si/docs/zss_1%20\(1\).pdf](http://www.a-zn.si/docs/zss_1%20(1).pdf)

PRILOGE

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Slovenski računovodski standardi.....	2
Priloga 2: Mednarodni standardi računovodskega poročanja.....	4

Priloga 1: Slovenski računovodski standardi

- SRS 1 - Opredmetena osnovna sredstva
- SRS 2 - Neopredmetena sredstva in dolgoročne aktivne časovne razmejitve
- SRS 3 - Finančne naložbe
- SRS 4 - Zaloge
- SRS 5 - Terjatve
- SRS 6 - Naložbene nepremičnine
- SRS 7 - Denarna sredstva
- SRS 8 - Kapital
- SRS 9 - Dolgoročni dolgovi
- SRS 10 - Rezervacije in dolgoročne pasivne časovne razmejitve
- SRS 11 - Kratkoročni dolgovi
- SRS 12 - Kratkoročne časovne razmejitve
- SRS 13 - Stroški amortizacije
- SRS 14 - Stroški materiala in storitev
- SRS 15 - Stroški dela in stroški povračil zaposlenim
- SRS 16 - Stroški po vrstah, mestih in nosilcih
- SRS 17 - Odhodki
- SRS 18 - Prihodki
- SRS 19 - Vrste poslovnega izida in denarnega izida
- SRS 20 - Računovodsko predračunavanje in računovodski predračuni
- SRS 21 - Knjigovodske listine
- SRS 22 - Poslovne knjige
- SRS 23 - Računovodsko obračunavanje in računovodski obračuni
- SRS 24 - Oblike bilance stanja za zunanje poslovno poročanje
- SRS 25 - Oblike izkaza poslovnega izida za zunanje poslovno poročanje
- SRS 26 - Oblike izkaza denarnih tokov za zunanje poslovno poročanje
- SRS 27 - Oblike izkaza gibanja kapitala za zunanje poslovno poročanje
- SRS 28 - Računovodsko nadziranje in nadziranje računovodenja
- SRS 29 - Računovodsko preučevanje (računovodsko analiziranje)
- SRS 30 - Računovodsko informiranje
- SRS 31 - Računovodske rešitve v bankah (preneha veljati 1. 1. 2006),
- SRS 32 - Računovodske rešitve v zavarovalnicah (preneha veljati 1. 1. 2007),
- SRS 33 - Računovodske rešitve v društvih (1. 1. 2006 se nadomesti s SRS 33 –
Računovodske rešitve v društvih in invalidskih organizacijah)

SRS 34 - Računovodske rešitve v zadrugah

SRS 35 - Računovodsko spremljanje gospodarskih javnih služb

SRS 36 - Računovodske rešitve v nepridobitnih organizacijah – pravnih osebah zasebnega prava

SRS 37 - Računovodske rešitve v podjetjih v stečaju ali likvidaciji

SRS 38 - Računovodske rešitve v vzajemnih skladih

SRS 39 - Računovodske rešitve pri malih samostojnih podjetnikih posameznikih

SRS 40 - Računovodske rešitve v invalidskih organizacijah (preneha veljati 1. 1. 2006)

Priloga 2: Mednarodni standardi računovodskega poročanja

MRS 1: Predstavljanje računovodskih izkazov

MRS 2: Zaloge

MRS 7: Izkazi denarnih tokov

MRS 8: Računovodske usmeritve, spremembe računovodskih ocen in napake

MRS 10: Dogodki po datumu bilance stanja

MRS 11: Pogodbe o gradbenih delih

MRS 12: Davek od dobička

MRS 16: Opredmetena osnovna sredstva

MRS 17: Najemi

MRS 18: Prihodki

MRS 19: Zasluzki zaposlenih

MRS 20: Obračunavanje državnih podpor in razkrivanje državne pomoči

MRS 21: Vplivi sprememb deviznih tečajev

MRS 23: Stroški izposojanja

MRS 24: Razkrivanje povezanih strank

MRS 26: Obračunavanje in poročanje pokojninskih programov

MRS 27: Konsolidirani in ločeni računovodski izkazi

MRS 28: Finančne naložbe v pridružena podjetja

MRS 29: Računovodsko poročanje v hiperinflacijskih gospodarstvih

MRS 31: Deleži v skupnih vlaganjih

MRS 32: Finančni instrumenti: predstavljanje

MRS 33: Čisti dobiček na delnico

MRS 34: Medletno računovodsko poročanje

MRS 36: Oslabitev sredstev

MRS 37: Rezervacije, pogojne obveznosti in pogojna sredstva

MRS 38: Neopredmetena sredstva

MRS 39: Finančni instrumenti: pripoznavanje in merjenje

MRS 40: Naložbene nepremičnine

MRS 41: Kmetijstvo

MSRP 1: Prva uporaba Mednarodnih standardov računovodskega poročanja

MSRP 2: Plačilo na podlagi delnic

MSRP 3: Poslovne združitve

MSRP 4: Zavarovalne pogodbe

MSRP 5: Nekratkoročna sredstva za prodajo in ustavljeno poslovanje

MSRP 6: Raziskovanje in vrednotenje rudnih bogastev

MSRP 7: Finančni instrumenti: razkritja

MSRP 8: Poslovni odseki

OPMSRP 1: Spremembe v obstoječih obveznostih razgradnje, ponovne vzpostavitve in podobnih obveznosti

OPMSRP 2: Delnice članov v zadrugah in podobni instrumenti

OPMSRP 4: Določanje, ali dogovor vsebuje najem

OPMSRP 5: Pravica do deležev, ki izhajajo iz skladov za razgradnjo, obnovo in ponovno oživljanje okolja

OPMSRP 6: Obveznosti iz udeležbe na specifičnem trgu – odpadna električna in elektronska oprema

OPMSRP 7: Uporaba pristopa preoblikovanja na podlagi MRS 29 Računovodsko poročanje v hiperinflacijskih gospodarstvih

OPMSRP 8: Področje uporabe MSRP 2

OPMSRP 9: Ponovna ocena vstavljenih izpeljanih finančnih instrumentov

OPMSRP 10: Medletno računovodsko poročanje in oslabitev

OPMSRP 11: MSRP 2 – Transakcije z delnicami skupine in lastnimi delnicami

SOP-7: Uvedba evra

SOP-10: Državna pomoč – brez posebnih povezav s poslovnim delovanjem

SOP-12: Konsolidacija – podjetja za posebne namene

SOP-13: Skupaj obvladovana podjetja – nedenarni prispevki podvižnikov

SOP-15: Poslovni najemi – spodbudnine

SOP-21: Davek iz dobička – povrnitev prevrednotenih neamortizirljivih sredstev

SOP-25: Davek iz dobička – spremembe davčnega položaja podjetja ali njegovih delničarjev

SOP-27: Ocenjevanje vsebine transakcij, ki vključujejo pravno obliko najema

SOP-29: Razkritje – sporazumi o koncesijskih storitvah

SOP-31: Prihodki – transakcije neposredne zamenjave, ki vključujejo storitve oglaševanja

SOP-32: Neopredmetena sredstva – stroški spletne strani